



آیین شوخی و قوانین خوشی

(احکام ورزش و ورزشکاران)

مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی

انجمن گفتگوی دینی

۱۳۹۳



محمدعلی قدیری و محمد حسین قدیری؛ قم: مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی، انجمن گفتگوی دینی، ۱۳۹۳.

۱۵۴ ص.

By: Mohammad Hosein Ghadiri &
Mohammad Ali Ghadiri

کتابنامه: ص. ؛ همچنین به صورت زیرنویس.

۱. شادی و شادکامی — ۲. شوخی - ورزش و ورزشکاران

آیین شوخی و قوانین خوشی (ورزش و ورزشکاران)

تهیه و تدوین: مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی / سایت گفتگوی دینی / مدیریت تدوین

گردآورندگان: محمدعلی قدیری و محمد حسین قدیری

ناشر: مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی

نوبت و تاریخ چاپ: اول - تابستان ۱۳۹۳

تیراژ: تکثیر با ذکر منبع بلامانع است

فهرست مطالب

۲۱	پیش بینی نتیجه فوتبال	۱۴	چندین مرجع
۲۱	سرگرمی با وسائل قمار	۱۴	بازی بلیارد
۲۱	سرگرمی با ورق	۱۵	بازی شطرنج و تقویت فکر و حافظه
۲۲	سرگرمی با ورق ۲	۱۵	موزیک های ورزشی
۲۳	پاسوربازی	۱۶	موسیقی بی تاثیر
۲۴	مسابقات مختلط	۱۶	موسیقی غم انگیز
۲۵	نمایش ورزش بانوان	۱۶	موسیقی تفریحی
۲۶	نگاه به ورزشکاران	۱۷	دست دادن با محارم
۲۶	بدنیه برهنه ورزشکاران	۱۷	دست دادن با غیر مسلمان
۲۷	نگاه به ورزشکاران	۱۷	دست زدن برای تشویق
۲۸	بانوان در میادین ورزشی	۱۸	شرط بندی
۲۸	تبلیغات ورزش	۱۸	شرط بندی در بازی
۳۰	دوچرخه سواری و ورزش زنان	۲۰	شرط بندی در مسابقات
۳۱	دختران و جمع آوری عکس فوتبالیست ها	۲۰	شرط بندی برای فوتبال
۳۲	خانم و فیلم های ورزشی		
۳۲	نمایش دادن ورزش زنان		

۴۰	رقص محلی و سنتی	۳۳	عکس ورزشکاران زیبایی اندام
۴۰	رقص با چوب	۳۳	مدال طلا
۴۱	رقص برای آموزش	۳۴	استفاده ، ساخت و خرید و فروش ترقه
۴۱	فیلم رقص	۳۵	نخمس جوایز مسابقات
۴۱	فیلم های رقص	۳۶	پیلیارد
۴۲	زائل شدن بکارت با ورزش	۳۶	بازی با رایانه
۴۲	خسارت آوردن به اموال عمومی	۳۷	قمار با دستگاه
۴۲	حق الناس (مادی و معنوی)	۳۷	شرط بندی فوتبال
۴۳	رد مظالم	۳۷	مسابقه اسب دوانی
۴۳	حکم فقهی مظالم	۳۸	شرط بندی تماشایان
۴۴	برخی از منکرات در حاشیه ورزش	۳۸	وکالت در پیش بینی و شرط بندی
۴۵	توضیح دو منکر	۳۹	مسابقات ورزشی
۴۷	ضعف بدن روزه دار	۳۹	جایزه پیشگویی مسابقات
۴۸	ضعف بدن	۳۹	پول زمین
۴۸	دوران نامزدی	۴۰	رقص ورزشی
۴۸	تعریف و موارد مؤونه	۴۰	انواع رقص

۵۵	شرایط نامساعد نماز	۴۹	اردوهای تفریحی و سیاحتی
۵۶	نماز در هواپیمای	۴۹	ضامن بودن مربی ناشی
۵۶	مسافرت ماه رمضان	۵۰	ورزش درمانی
۵۷	آستین کوتاه	۵۱	مسح پا
۵۷	نگاه به مرد	۵۱	رنگ مو
۵۷	پوست لب	۵۱	ژل مو
۵۸	خون دهان	۵۲	وضوی جبیره
۵۸	خون زخم	۵۲	کردن بند اسمای جلاله
۵۸	حکم کاریکاتور	۵۳	کردن بند قرآن
۵۹	طهارت اهل کتاب	۵۳	نماز با لباس نجس
۶۰	نگاه به بی حجاب	۵۳	فراموشی نجاست لباس
۶۱	نگاه به غیرمسلمانان	۵۴	طلای زرد
۶۲	ذبح اسلامی	۵۴	طلای سفید
۶۲	حکم چرم خارجی	۵۴	حکم پلاتین
۶۲	حکم چرم خارجی	۵۵	طلا در نماز
۶۳	خرید چرم از غیر مسلمان	۵۵	نماز روی تخت

نگاه به زن غیرمسلمان	۶۳	آیت الله خامنه‌ای	۷۱
فروشنده غیرمسلمان	۶۴	ورزشی در مسجد	۷۱
دست دادن با زنان غیرمسلمان	۶۴	شنا در دریا	۷۱
سجده بر چمن و چوب	۶۴	بیلیارد	۷۱
خون در لباس نمازگزار	۶۵	انتخاب میزبانی جمع از طریق قرعه	۷۲
اثر چسب زخم	۶۵	آموزش نادرست به ورزشکاران	۷۲
امام خمینی	۶۷	تغییر کاربری جزئی از زمین موقوفه مسجد	۷۲
شرط بندی در مسابقات	۶۷	استفاده از زمین بلااستفاده مجاور مسجد	۷۳
ورزش بانوان	۶۷	شنیدن موسیقی در حال ورزش	۷۳
شطرنج به عنوان بازی فکری	۶۷	پیش بینی مسابقات ورزشی	۷۴
تماشای مسابقات	۶۸	پیش بینی برد و باخت (توتو)	۷۴
ارتباط با جنس مخالف	۶۸	ورزش در قبرستان	۷۴
رادیو و تلویزیون و ...	۶۹	موسیقی حرام در باشگاه	۷۵
مسابقه اسب دوانی	۶۹	آیت الله مکارم شیرازی	۷۶
برد و باخت در فوتبال دستی	۶۹	ورزش و اسلام	۷۶
ورزش با برد و باخت	۶۹	استمنا برای نجات از زنا	۷۷

۸۳	ورزش بیلارد	۷۷	مدالهای طلا
۸۳	شطرنج با رایانه	۷۷	شطرنج و ورزش فکری
۸۴	بدن نیمه عریان مردان	۷۸	ورزش های امروزی
۸۴	ورزش های بانوان	۷۸	نمایش شناگران
۸۴	ورزش دختران	۷۸	لباس ورزش زنان
۸۵	طناب کشی	۷۸	ورزش درمانی
۸۵	قرار داد ورزشی	۷۹	ورزش بُکس
۸۶	معیار قمار بودن	۷۹	ورزش در حسینیه
۸۶	معیار قمار بودن	۷۹	ورزش در مسجد و حسینیه
۸۷	پاسور بازی	۸۰	ورزش در مسجد ۱
۸۷	احکام نذر و عهد	۸۰	ورزش در مسجد ۲
۸۹	تست ورزشی	۸۱	ورزش در مسجد ۳
۹۰	کشتن حیوانات	۸۱	نمایش بدنسازان
۹۰	ورزش های سنگین	۸۲	قمار با ورزش
۹۱	صدمات در ورزش های رزمی ۱	۸۲	ارمغان بهزیستی
۹۱	صدمات در ورزش های رزمی ۲	۸۳	بازی بوکس و تعیین جایزه

۹۸	وفاي به شرط	۹۱	بدنسازي با مشت و لگد
۹۹	موتور سواری	۹۲	شغل قرار دادن ورزش
۹۹	خرید و فروش عکس‌های ورزشی	۹۲	بیت المال
۹۹	دریافت هزینه جایزه	۹۳	بازي بيلیارد
۱۰۰	برد و باخت با بازي جایز	۹۴	تفریح و سرگرمی با پاسور
۱۰۰	ورزش همراه با کار حرام	۹۴	معیار قمار بودن
۱۰۰	شطر تماشاچیان	۹۵	آیت الله صافی گلپایگانی
۱۰۰	وظیفه بازیکنان	۹۵	ورزش بدون برد و باخت
۱۰۱	بازي دو نامحرم ۱	۹۵	ورزش‌هاي مناسب
۱۰۱	بازي دو نامحرم ۲	۹۵	افراط در ورزش
۱۰۱	ورزش و سیاست	۹۶	افراط در ورزش
۱۰۲	مسابقات علمی با شرط	۹۶	ورزش تمام وقت
۱۰۲	جوایز مسابقات...	۹۷	تماشاي ورزش مردان
۱۰۲	جنگ نرم	۹۷	لباس ورزشکار متعهد
۱۰۳	آموزش بدون القاء عقاید باطل	۹۷	جمع آوري عکس
۱۰۳	مشت زنی	۹۸	تماشاي شناگران

۱۱۰	ورزش با موزيك	۱۰۳	تخلف از قوانين ورزشي
۱۱۰	زد و خورد در ورزش	۱۰۳	حكم بوكس و شمشير بازى
۱۱۰	تصاوير ورزشى زنان	۱۰۴	كشته شدن در ورزش
۱۱۱	صدمات در ورزش	۱۰۴	مربيان ناشي
۱۱۱	رقص براي ورزش و شادي	۱۰۴	ورزش هاى بانوان
۱۱۱	تأسيس مكان ورزشي ۱	۱۰۵	بانوان در ميادين ورزشى مردان ۱
۱۱۲	تأسيس مكان ورزشي ۲	۱۰۵	بانوان در ميادين ورزشى مردان ۲
۱۱۲	ورزش باستانی زنان	۱۰۵	مرد در ميادين ورزش زنان
۱۱۲	دوچرخه سواري براي دختران	۱۰۶	تماشای ورزش مردان از تلویزیون
۱۱۲	خانم ها و تماشای كشتى گيران	۱۰۶	رضایت والدین
۱۱۳	جام مسابقات	۱۰۷	رضایت والدین
۱۱۳	برد و باخت در مسابقه	۱۰۷	كره مرگ
۱۱۳	پول گرفتن براي مسابقه ۱	۱۰۸	آيت الله سيستانی
۱۱۴	پول گرفتن براي مسابقه ۲	۱۰۸	فايده ورزش
۱۱۴	استخر مختلط ۱	۱۰۹	تقويت نيروي جسمي
۱۱۴	استخر مختلط ۲	۱۰۹	پيلارد و ورق يا تخته

۱۱۹	حکم شطرنج	۱۱۴	ورزش فکری ۱
۱۲۰	موتور سواری و اتومبیل رانی	۱۱۵	ورزش فکری ۲
۱۲۰	ورزش زنان در معابر عمومی	۱۱۵	فوتبال کامپیوتری
۱۲۰	اسب سواری زنان	۱۱۶	آیت الله نوری همدانی
۱۲۰	حکم دوچرخه سواری دختران	۱۱۶	تبلیغ دینی با ورزش
۱۲۱	حکم ورزش بانوان	۱۱۶	زنان و مشاهده تصویر ورزشکاران
۱۲۱	ورزش باستانی زنان	۱۱۶	بنا مراکز تفریحی و ورزشی
۱۲۲	آیت الله بهجت	۱۱۷	نخمس جوایز
۱۲۲	فرق ورزش با لهو و لعب	۱۱۸	آیت الله مظاهری
۱۲۲	لغو و تماشای مسابقات ورزشی	۱۱۸	حکم ورزش کردن
۱۲۲	ورزش یوگا	۱۱۸	تفاوت ورزش و لهو و لعب
۱۲۳	ضربات و جراحات در حین تمرین	۱۱۸	تماشای مسابقات ورزشی
۱۲۳	اتومبیل رانی و موتور سواری	۱۱۸	زد و خورد در ورزش
۱۲۳	دوچرخه سواری و اسب سواری زنان	۱۱۹	صدمات ورزشی
۱۲۴	قتل در اثر ورزش	۱۱۹	حکم ورزش بوکس
۱۲۵	بازی و ورزش و فیلم در مسجد	۱۱۹	حکم بازی بیلیارد

۱۳۱	ورزش در مسجد	۱۲۵	عکس هنرپیشگان و ورزشکاران ...
۱۳۱	برد و باخت	۱۲۵	انواع لباس های ورزشی
۱۳۱	شرط بندی در مسابقات	۱۲۵	نماز در سالن ورزشی مشترك
۱۳۲	وقف و مرکز ورزشي يا فرهنگي	۱۲۶	تبدیل وقف به مرکز ورزشي
۱۳۲	حسینه و مرکز ورزشي يا فرهنگي	۱۲۶	صدمات مسابقات ورزشی
۱۳۲	متعلق نذر	۱۲۶	مصدوم شدن بازیکن
۱۳۳	عمل به دستورات پزشك ۱ (ورزش درماني)	۱۲۷	لباس تنگ ۱
۱۳۳	عمل به دستورات پزشك ۲	۱۲۷	لباس تنگ ۲
۱۳۳	اختیارات مدیرعامل	۱۲۸	پوشیدن پیراهن آستین کوتاه
۱۳۴	آیت الله تبریزی	۱۲۸	نگاه به فیلم های ورزشی
۱۳۴	آداب ورزشي	۱۲۸	ورزش بانوان
۱۳۴	جنگ نرم در ورزش	۱۲۸	ورزش خانم ها در معابر عمومی
۱۳۴	مربیان غیرمسلمان	۱۲۹	زنان و پوشیدن لباس ورزشی
۱۳۵	حكم سفر براي ورزش	۱۳۰	آیت الله فاضل لنکرانی
۱۳۵	ضامن جراحت	۱۳۰	ورزش رزمي
۱۳۵	مربیان ناشي	۱۳۰	افراط در ورزش

۱۴۰	بازي همراه حرام	۱۳۶	بي توجهي به ورزش
۱۴۰	بازی‌های حرام	۱۳۶	اتلاف وقت
۱۴۱	ورزش مناسب	۱۳۶	احترام در ورزش باستانی
۱۴۱	شرط بندي	۱۳۷	تعصب ورزشي
۱۴۱	شرط بندي تماشاگران	۱۳۷	ورزش براي سرگرمي
۱۴۱	شرط برد و باخت	۱۳۷	رضایت والدین
۱۴۲	شرط بندي در تیراندازي	۱۳۷	مخالفت والدین
۱۴۲	تأثیر بد بر روحیه	۱۳۸	عدم رضایت والدین
۱۴۲	مسابقه موتور سواری	۱۳۸	مسابقه با دشمن
۱۴۳	تماشاي ورزش مردان	۱۳۸	هتك حرمت مسلمانان
۱۴۳	زنان در میادین ورزش مردان ۱	۱۳۸	به رسمیت شناختن دشمن
۱۴۳	زنان در میادین ورزش مردان ۲	۱۳۹	اسب سواري و تیراندازي در عصر حاضر
۱۴۳	مردان در میادین ورزش زنان	۱۳۹	افراط در ورزش
۱۴۴	دوچرخه و موتورسواري زنان	۱۳۹	مشت زنی حرفه‌ای
۱۴۴	ورزش‌های بانوان	۱۴۰	حضور در ورزشگاه
۱۴۴	دوچرخه سواری بانوان	۱۴۰	بازي همراه با برد و باخت

۱۴۸	تشویق خریداران	۱۴۵	خرید لوازم مسابقه
۱۴۸	تماشای فیلم ورزش و مسابقه زنان	۱۴۵	بازی دو نفر نامحرم
۱۴۸	ورزش زنان و مردان نامحرم	۱۴۵	مسابقه دو نفر نامحرم
۱۴۹	بازی بیلیارد	۱۴۵	دوچرخه سواری خانم‌ها
۱۴۹	روزه نگرفتن برای تقویت بنیه بدنی	۱۴۷	آیت‌الله سبحانی
۱۵۱	وحید خراسانی	۱۴۷	شرط بندی با تفنگ بادی
۱۵۱	راه درمان خود ارضائی	۱۴۷	ورزش بانوان در محافل عمومی
		۱۴۸	ضررهای مالی و جانی توسط تماشاگران

چندین مرجع

بازی بیلیارد

پرسش: بازی بیلیارد به برکت انقلاب اسلامی برچیده شده بود. مجدداً راه اندازی شده، مستدعی است بفرمایید آیا حرام است یا خیر؟

آیت الله خامنه‌ای: بازی با آلات قمار جایز نیست و تشخیص موضوع با مکلف است.

آیت الله فاضل لنکرانی: بازی با وسایلی که عرفاً آلت قمار محسوب می شود حرام است.

آیت الله تبریزی: بازی با آلات قمار چه با برد و باخت مالی باشد یا بدون آن جایز نیست.

آیت الله سیستانی: اگر در عرف محل از آلات قمار نباشد، بازی بدون برد و باخت با آن مانعی ندارد.

آیت الله صافی گلپایگانی: بازی با آلات قمار حتی بدون برد و باخت حرام است.

آیت الله مکارم شیرازی: هرگاه از آلت قمار خارج شده باشد و در نزد عرف یک وسیله سرگرمی محسوب شود بازی با آن بدون برد و باخت اشکال ندارد.

آیت الله بهجت: بازی کردن با آلات قمار، از قبیل نرد و پاسور و شطرنج، با برد و باخت حرام قطعی است و بدون برد و باخت احتیاط در ترک آن است و در شطرنج احتیاط اشد است.^۱

جایزه پیشگویی مسابقات

^۱ سید محسن محمودی، مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید، ج ۴، ص ۱۲۷.

پرسش: بعضی از بنگاه‌های خصوصی، با توجه به علاقه شدید جوانان به ورزش فوتبال اوراقی را در معرض فروش قرار داده و از خریداران می‌خواهند که نتیجه مسابقات بین تیم‌های ورزشی را پیشگویی کنند و به کسانی که صحیح‌ترین پاسخ را بدهند، جایزه نقدی اعطا می‌کنند، آیا این کار جایز است؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: خیر این کار قمار و حرام است.^۱

بازی شطرنج و تقویت فکر و حافظه

پرسش: بازی با شطرنج، بدون برد و باخت و به منظور تقویت فکر و حافظه، چه حکمی دارد؟

آیات عظام امام، تبریزی، خامنه‌ای، فاضل، مکارم و نوری: اگر (واقعاً) در نظر عرف از آلت قمار بودن خارج شده باشد، بازی با آن اشکال ندارد.

آیات عظام سیستانی و صافی: بازی با شطرنج حرام است و انگیزه یاد شده، هیچ تأثیری در حکم ندارد و باعث جواز آن نمی‌گردد.

آیات عظام بهجت و وحید: اگر بدون برد و باخت باشد، بنابر احتیاط واجب جایز نیست و این احتیاط بسیار شدید است.^۲

موزیک‌های ورزشی

پرسش: اگر گوش دادن به موزیک، باعث نیرو گرفتن و ایجاد علاقه به کار باشد؛ چه حکمی دارد؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: اگر از نوع موسیقی حرام باشد، گوش دادن به آن جایز نیست (هر چند باعث علاقه پیدا کردن به کار شود).^۳

۱. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۱۰۴.

۲. احکام موسیقی، سید مجتبی حسینی، ص ۹۸.

۳. سید مجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۲۰۷.

موسیقی بی تاثیر

پرسش: اگر استماع موسیقی هیچ گونه تأثیری در انسان نداشته باشد، آیا باز حرام است؟ آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: اگر از نوع موسیقی حرام باشد، گوش دادن به آن جایز نیست؛ هر چند در شخص تأثیر نداشته باشد.

تبصره. موسیقی حرام، غالباً آثار ناپسندی دارد و باعث بیگانگی از خدا و تحریک شهوت و آلودگی به مفاسد دیگر می‌شود؛ ولی حکم تابع این امور نیست و اگر به فرض، در موردی موسیقی حرام، هیچ تأثیری در روح و روان انسان بر جای نگذارد، باز گوش دادن به آن جایز نیست.^۱

موسیقی غم انگیز

پرسش: گوش دادن به موسیقی غم‌انگیز چه حکمی دارد؟ آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: در موسیقی حرام تفاوتی بین شاد و غم‌انگیز بودن آن نیست و گوش دادن به هر دو حرام است.^۲

موسیقی تفریحی

پرسش: آیا استماع موسیقی و یا غنا به قصد تفریح، تفنّن و گذراندن اوقات فراغت اشکال دارد؟ آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: اگر از نوع موسیقی حرام باشد، گوش دادن به آن جایز نیست (هر چند به منظور هدف یاد شده باشد).^۳

نکته: آیت‌الله بهجت می‌فرماید موسیقی بزرگ‌ترین و بیشترین آسیب را به روح انسان وارد می‌سازد و او را از قرب پروردگار متعال دور می‌سازد.^۱

۱. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۴۷.

۲. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۴۷.

۳. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۴۷.

دست دادن یا محارم

پرسش: آیا [ورزشکار مرد] می‌توان با زنان محرم دست داد؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: آری، اگر بدون قصد لذت و ترس افتادن به حرام باشد، اشکال ندارد.^۲

دست دادن یا غیرمسلمان

پرسش: دست دادن [ورزشکار مرد] با زنان غیرمسلمان چه حکمی دارد؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: دست دادن با زنان غیرمسلمان هم جایز نیست؛ خواه کافر حربی باشد یا کتابی (مانند یهود و نصارا).^۳

دست زدن برای تشویق

پرسش: حکم دست زدن به منظور تشویق و تأیید شخص یا کاری، چگونه است؟

آیات عظام امام، بهجت، خامنه‌ای، صافی مکارم و وحید: چنانچه به نحو متعارف (غیرلهوی) باشد، اشکال ندارد. آیات عظام تبریزی، سیستانی و فاضل: اشکال ندارد.

آیت‌الله نوری: دست زدن به تنهایی حرام نیست؛ ولی اگر جلف و سبک باشد باید از آن خودداری شود.^۴

۱. آیت الله بهجت، استفتائات ج ۴، ش ۶۳۲۸.

۲. سید مجتبی حسینی نگاه و پوشش، ص ۸۵.

۳. سید مجتبی حسینی نگاه و پوشش، ص ۸۵.

۴. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۷۸.

شرط بندی

پرسش: آیا هر بازی که در آن برد و باخت و شرط بندی انجام گیرد، حرام است؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: هر نوع بازی که به صورت برد و باخت و شرط بندی باشد، حرام است؛ مگر در مسابقه تیراندازی و اسب سواری.^۱

شرط بندی در بازی

پرسش: بیشتر اوقات مشاهده می‌شود که عده‌ای در مسابقات فوتبال و... مبلغ کمی را تعیین و روی آن شرط بندی می‌کنند و هر گروه یا تیمی که برنده می‌شود؛ با آن پول مواد خوراکی خریداری کرده و همگی با هم می‌خورند آیا این عمل حرام است؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: این عمل قمار و شرط بندی محسوب می‌شود و حرام است، مگر آنکه آن مبلغ را بعد از بازی از روی رضایت بدهند.^۲

ترک اعتیاد

پرسش: شوهرم گاهی دوستانش را به منزل دعوت می‌کند و بساط مواد مخدر می‌گستراند. آیا من می‌توانم با او سرد برخورد کنم و چنین مهمانانی را تحویل نگیرم و مثلاً غذایی درست نکنم؟ آیا این کار با همسررداری‌ام منافات ندارد و گناه نکرده‌ام؟ همه مراجع: درست کردن غذا برای مهمان شوهر از وظایف واجب همسر نیست؛ اما نهی از منکر ایشان، به هرنحو مصلحت است، باید انجام گیرد. سعی کنید با مهربانی بیشتر نسبت به همسر، و تهیه کتاب در مورد آسیب‌های مواد مخدر و علل گرایش و راه‌هایی از آن و تشویق به ورزش و دوستی با افراد صالح او را از ابتلا به این مواد خانمان‌سوز حفظ کنید.^۳

۱. سیدمجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۱۰۲.

۲. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۱۰۲.

۳. سید محمدتقی علوی و محمدحسین قدیری، مشاوره زیر گنبد فیروزه ای (احکام روان شناختی در حوزه مشاوره و روان درمانی)، ص ۶۹.

کنترل شهوت

پرسش: شرایط ازدواج برای من مهیا نیست. برای کنترل شهوت با مشاور دانشگاه مشورت کردم. او گفت که بدون افراط، برای کاهش فشار روانی، استمنا کن. استدلال او این بود که همان‌گونه که هنگام اضطراب، خوردن مردار برای شخص گرسنه مباح است، غریزه جنسی را نیز، که یک نیاز فیزیولوژیک طبیعی است، به هنگام اضطراب می‌توان با استمنا خاموش کرد. آیا این استدلال درست است؟

همه مراجع: استمنا حرام است و برای جلوگیری از فشار روانی از کثرت شهوت می‌توانید از راه‌های عقل و شرع‌پسند مانند ازدواج موقت، انجام ورزش، روزه، اجتناب از غذاهای مقوی و محرک (ادویه‌جات، موز و...) و لباس‌های تنگ و عدم توقف در محیط خلوت و... اقدام کنید.^۱

شرط بندی در مسابقات

پرسش: حکم شرط بندی در مسابقات اسبدوانی، تیراندازی و شنا چیست؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: در مسابقات اسبدوانی و تیراندازی چنانچه این امر میان خود آنان انجام گیرد، اشکال ندارد؛ ولی شرط بندی در مسابقات شنا جایز نیست.

تبصره. مسابقه اسبدوانی و تیر اندازی، دارای شرایطی است که باید آنها را رعایت کرد. در این صورت پاسخ یاد شده مورد پیدا می‌کند.^۲

^۱ . سید محمدتقی علوی و محمدحسین قدیری، مشاوره زیر گنبد فیروزه ای (احکام روان شناختی در حوزه مشاوره و روان درمانی)، ص ۶۹

^۲ . سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۱۰۲.

شرط بندی در مسابقات

پرسش: معمولاً در برخی از مسابقات ورزشی شرط بندی‌هایی صورت می‌گیرد مثلاً اگر شما برنده شدید یک وعده غذا می‌دهم آیا شرط بندی در مسابقات یا کارت بازی کودکان مالک شدن کارت طرف مقابل در صورت برنده شدن چه صورت دارد؟

آیت‌الله خامنه‌ای: شرط بندی در موارد مذکور الزام آور و واجب الوفا نیست و اجبار بر عمل به شرط حرام است.

آیت‌الله تبریزی: شرط بندی جایز نیست؛ ولی جایزه دادن کسی که در مسابقه شرکت نداشته از مال خودش به برنده مسابقه مانعی ندارد.

آیت‌الله مکارم: شرط بندی در تمام مسابقات حرام است جز اسب‌سواری و تیراندازی.

آیت‌الله بهجت: ظاهراً جایز نیست.

آیت‌الله سیستانی: شرط بندی باطل است.

آیت‌الله صافی: جایز نیست.^۱

شرط بندی برای فوتبال

پرسش: شرط بندی برای فوتبال چه حکمی دارد؟

پاسخ: اگر فوتبال بازی می‌کنند که تیم برنده از تیم بازنده چیزی بگیرد این حرام است. اگر دو نفر می‌نشینند و پیش بینی می‌کنند که کدام تیم برنده می‌شود و شرط بندی می‌کنند و کسی که پیش بینی اش درست درآمد شیرینی یا پولی از دیگری بگیرد، این هم حرام است. اگر فدراسیون یا نهادی یا فرد ثالثی بگوید که پیش بینی بکنید که کدام تیم برنده می‌شود و به کسانی که پیش بینی درست کرده اند جایزه ای بدهد، این درست است و برد و باخت نیست.^۲

^۱. سید محسن محمودی، مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید، ج ۱، ص ۱۰۷ و ۱۰۸.

^۲. سایت شبکه ۳، برنامه زلال احکام، محمدحسین فلاح زاده.

پیش بینی نتیجه فوتبال

پرسش: آیا شرکت در نتایج فوتبال که جایزه هم دارد قمار است؟

پاسخ: گاهی در مسابقات می گویند که پیش بینی کنید که کدام تیم برنده می شوند و جایزه هم می گذارند. این قماربازی حرام نیست زیرا در قمار بازی برنده از بازنده چیزی می گیرد. ولی در این مسابقات اصلا افراد همدیگر را نمی شناسند و فرد حقیقی یا حقوقی ثالث، جایزه می دهد. پس این کار حرام یا مکروه نیست.^۱

سرگرمی با وسایل قمار

پرسش: آیا بازی کردن با وسایل قمار برای سرگرمی بدون برد و باخت حرام است؟

پاسخ: به فتوای اکثر فقها این کار حرام است.^۲

سرگرمی با ورق

پرسش: ورق بازی برای سرگرمی چه حکمی دارد ؟

پاسخ: اگر منظور شما پاسور یا ورق های قمار بازی است که متداول است که قماربازها با آن قمار بازی می کنند، برای سرگرمی هم حرام است. باید این ابزار و وسایل جمع بشود. الان این قدر وسایل بازی و سرگرمی و ورزش هست که نیازی نیست که افراد سراغ وسایل ابزاری بروند که دیگران با آن مرتکب حرام می شوند. وسیله ی کار حرام را شارع مقدس نمی پسندد که افراد از آن استفاده بکنند. حالا اگر وسیله ی قماربازی نیست یا اگر سابق بوده الان شما مطمئن هستید که دیگر وسایل قمار بازی نیست، در این فرض بسیاری از فقها می فرمایند که اگر برای سرگرمی باشد و بُرد و

^۱ . سایت شبکه ۳، برنامه زلال احکام، محمدحسین فلاح زاده.

^۲ . سایت شبکه ۳، برنامه زلال احکام، محمدحسین فلاح زاده.

باختی در بین نباشد اشکالی ندارد.^۱

سرگرمی با ورق ۲

پرسش: بازی کردن با پاسور بدون اینکه قمار باشد برای سرگرمی چه حکمی دارد؟

پاسخ: همه شما می‌دانید که یکی از کارهای حرام بزرگ در اسلام، بازی با ابزار و وسایل قمار است، چه برای سرگرمی و چه برای برد و باخت باشد. استفاده از ابزار قمار فرقی نمی‌کند که برد و باخت مالی در آن باشد یا نباشد. آن چیزی که گفته اند بازی با آن در صورتی که برد و باخت در کار نباشد اشکالی ندارد، استفاده و بازی با ابزار غیر قمار مانند فوتبال بازی کردن است. مثلاً دو تیم است و با هم فوتبال بازی می‌کنند در صورتی که برد و باخت نباشد جایز است. در آن هم اگر برد و باخت مالی باشد جایز نیست. ولی استفاده از ابزار قمار فرقی نمی‌کند. بازی با ابزار قمار حرام است، چه برای سرگرمی باشد و چه برد و باخت مالی. پاسور نیز تا به حال معروف و مشهور بوده که از ابزار قمار به حساب می‌آید. اگر یک زمانی شخص مکلف یقین کند که پاسور دیگر جزو ابزار و وسایل قمار نیست، بازی با آن حکم بازی فوتبال را پیدا می‌کند. اما آیا واقعاً چنین اطمینان و یقینی برای شما پیدا شده یا می‌شود. این دیگر مربوط به خود شما است و واگذار به شما می‌شود. بدانید که ما در برابر خدای بزرگ می‌خواهیم ادای تکلیف کنیم و پاسخگو باشیم. بنابراین اگر توانستید به چنین یقین و اطمینانی برسید مانعی ندارد.^۲

شرط بندی در مسابقات اتومبیل رانی

پرسش: شرط بندی در مسابقه اسب دوانی مانعی ندارد آیا با توجه به این که اسب وسیله و ابزار جنگ بوده می‌توان حکم آن را به مسابقات اتومبیل رانی یا مسابقه در ماشین‌های جنگی سرایت داد که شرط بندی در آن‌ها اشکال نداشته باشد؟

^۱ . سایت شبکه ۳، برنامه زلال احکام، محمدحسین فلاح زاده.

^۲ . سایت شبکه ۳، برنامه زلال احکام، محمدحسین فلاح زاده.

آیت‌الله صافی: جایز است به شرط آن که قمار نشود و جایزه آن را شخص ثالث از خودش بدهد نه پول‌هایی که از مردم جمع آوری شده است.

آیت‌الله سیستانی: اگر شرط بندی در مورد وسایل جنگی باشد و بین خود افراد مسابقه دهنده اشکال ندارد.

آیت‌الله مکارم: بعید نیست این حکم در این گونه موارد جاری شود.

آیت‌الله فاضل: خیر، ماشین حکم اسب را ندارد.

آیت‌الله بهجت: اگر در احتمال خطر و ضرر کمتر از احتمال خطر در اسب دوانی باشد، جایز است و گرنه جایز نیست.

آیت‌الله تبریزی: مسابقه در آلاتی که در جنگ به کار می‌رود و در مهارت جنگی مؤثر است با رعایت شرایطی که در کتاب سبق و رمایه در رساله منهاج الصالحین جلد ۲ صفحه ۱۳۷ آمده مانعی ندارد.^۱

پاسوربازی

پرسش: بازی ورق و یا پاسور چه حکمی دارد؟

آیات عظام امام، تبریزی، خامنه‌ای، صافی، نوری و وحید: بازی با آلات قمار - هر چند بدون برد و باخت - حرام است.

آیت‌الله فاضل: اگر در عرف از آلت قمار بودن خارج شده باشد و برد و باختی در کار نباشد اشکال ندارد.

آیات عظام بهجت و مکارم: اگر به صورت برد و باخت باشد، حرام است و اگر بدون آن باشد، بنا بر احتیاط واجب جایز نیست.

آیت‌الله سیستانی: اگر به صورت برد و باخت باشد، حرام است و اگر بدون برد و باخت و شرط بندی باشد؛ چنانچه در عرف محل (شهر) از آلات قمار شناخته شود، بنابر احتیاط واجب بازی و این جایز نیست.^۲

بازی با شطرنج و پاسور

^۱ . سید محسن محمودی مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید، ج ۵، ص ۱۷۷.

^۲ . سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۹۹.

پرسش: بازی با شطرنج و پاسور حکمش چیست؟

آیت الله خامنه‌ای: بازی با آلات قمار بدون برد و باخت هم حرام است و بازی با شطرنج اگر آلات قمار نباشد بدون برد و باخت اشکالی ندارد.

آیت الله مکارم شیرازی: اگر شطرنج از عرف عام از صورت قمار خارج شده باشد و به عنوان ورزش شناخته شود مانعی ندارد. و بازی با پاسور بدون برد و باخت نیز اشکال دارد.

آیت الله صافی: مطلقاً (با یا بی برد و باخت) حرام است.

آیت الله فاضل لنکرانی: بازی با آلات قمار مطلقاً حرام است.

آیت الله تبریزی: بازی با آلات قمار چه با برد و باخت مالی باشد یا بدون آن جایز نیست و پاسور از آلات قمار است و شطرنج نیز تا وقتی که محرز نشود از آلات قمار بودن خارج شده به طوری که در هیچ مجتمعی قمار با آن متعارف نباشد بازی با آن چه با برد و باخت مالی باشد یا بدون آن جایز نیست.

آیت الله سیستانی: شطرنج مطلقاً حرام است و پاسور اگر همچنان در عرف قمار باشد بازی بدون برد و باخت با آن به احتیاط واجب جایز نیست.^۱

آیت الله بهجت: بازی کردن با آلات قمار، از قبیل نرد و پاسور و شطرنج، با برد و باخت حرام قطعی است و بدون برد و باخت، احتیاط در ترک آن است و در شطرنج، احتیاط شدیدتر است.^۲

مسابقات مختلط

پرسش: اخیراً در سیمای جمهوری اسلامی مسابقاتی برگزار می‌شود که شرکت کنندگان در مسابقه، پسران و دختران به طور مختلط و تماشاچیان هم زنان و مردان هستند و برخی حرکات زننده - مانند دویدن دختران در حضور جوانان نامحرم - صورت می‌گیرد و مجری برنامه هم معمولاً زنان و دختران جوان می‌باشند. نظر حضرت عالی در برپایی چنین

^۱ . سید محسن محمودی، مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید، ج ۱، ص ۱۸۹.

^۲ . آیت الله بهجت، استفتائات، ج ۴، ص ۵۵۴، س ۶۴۴۳.

مسابقات و شرکت در آن‌ها و نمایش آن از تلویزیون که موجب عادی شدن روابط دختران و پسران و ریختن حُجَب و حیای جامعه می‌شود، چگونه است؟

آیت‌الله مکارم: اگر منشأ مفاسد خاصی گردد، جایز نیست.»

آیت‌الله صافی: مجالس مذکوره مشتمل بر خلاف شرع و معرض فساد است و جایز نیست. جای بسی تعجب و تأسف است که سیمای جمهوری اسلامی که باید منادی اسلام باشد، هر روز برنامه‌های خلاف شرع جدیدی به معرض نمایش بگذارد و به اخلاق و عفت و عقیده‌ی جامعه اسلامی لطمه بزند. خداوند همه را از شرور و فتنه آخر الزمان حفظ فرماید.

آیت‌الله تبریزی: این هم یکی از مظاهر فساد است و هرچه موجب ترویج فساد در جامعه باشد جایز نیست.

آیت‌الله بهجت: اختلاط جایز نیست و تشخیص و تعیین موضوع با مکلف است.^۱

نمایش ورزش بانوان

پرسش: آیا نمایش دادن ورزش زنان از تلویزیون و یا چاپ آن توسط مطبوعات شرعاً جایز است؟ و نمایش دادن موجب فرو ریختن حجب و حیای زنان نمی‌شود؟

آیت‌الله سیستانی: اگر موجب مفسده انگیز باشد، پخش آن جایز نیست.

آیت‌الله مکارم: در صورتی که با حفظ تمام جهات شرعیه و موازین عفت باشد حرام نیست، ولی ترک آن بهتر است.

آیت‌الله صافی: جایز نیست.

آیت‌الله بهجت: اگر شائبه مفسده دارد و یا ترویج باطل باشد جایز نیست.

آیت‌الله فاضل: چنانچه موجب تهییج یا مفسده باشد جایز نیست.

^۱. سید محسن محمودی، مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع، ج ۱، ص ۱۷۵.

آیت‌الله تبریزی: آنچه موجب ترویج فساد و منافیات عفت در جامعه باشد حرام است و نمایش دادن این گونه تصاویر از رسانه‌های عمومی که چه بسا موجب تحریک بر حرام می‌شود جایز نیست.^۱

نگاه به ورزشکاران

پرسش: حضور بانوان [به عنوان تماشاچی، خبرنگار، گزارشگر و...] در میدانی ورزشی مردان (مانند فوتبال و کشتی) وقتی که با شورت و زیرپوش بازی می‌کنند، چه حکمی دارد؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، صافی، وحید، نوری همدانی و فاضل: نگاه زن به بدن نامحرم جایز نیست؛ هر چند بدون قصد لذت باشد.

آیت‌الله بهجت: نگاه به آنها بنابر احتیاط واجب جایز نیست و اگر باعث مفسده شود، حضور آنان حرام است.

آیات عظام تبریزی و سیستانی: با توجه به اینکه حضور زنان در این گونه ورزشگاه‌ها، باعث مفسده است، جایز نیست.^۲

بد نیمه برهنه ورزشکاران

پرسش: حکم تماشای کشتی‌گیران و سایر ورزشکاران با بدن نیمه برهنه، از تلویزیون برای بانوان چگونه است؟

آیات عظام امام، فاضل، نوری و وحید: اگر بدون قصد لذت و ترس افتادن به حرام باشد و باعث مفسده هم نشود، اشکال ندارد.

آیات عظام بهجت و مکارم: با توجه به اینکه نگاه به این نوع برنامه‌ها، باعث فساد و تهییج شهوت می‌شود، جایز نیست.

آیت‌الله خامنه‌ای: اگر به طور غیر زنده پخش شود و قصد لذت و ترس افتادن به حرام نباشد، اشکال ندارد. و اگر به طور زنده پخش شود، در هر حال بنا بر احتیاط واجب جایز نیست.

^۱. سید محسن محمودی مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید، ج ۴، ص ۸۶

^۲. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۳۵۴.

آیت الله تبریزی: اگر به طور غیرزنده پخش شود و قصد لذت و ترس افتادن به حرام نباشد، اشکال ندارد. اما اگر به طور زنده پخش شود، در هر حال جایز نیست.

آیت الله صافی: چون این گونه برنامه ها معرض تهییج و مظفر ریبیه و التذاذ است، تماشای آن برای خانمها محل اشکال است خداوند تعالی همه را از شرور و فتن و مصائد و مکاره شیطان حفظ فرماید. واللّٰه العالم.^۱

آیت الله سیستانی: بنابر احتیاط واجب، زن، اندام مرد نامحرم را بدون لذت حتی در صفحه تلویزیون هم ننگرد؛ مگر دست و پا آنچه که معمولاً پوشانده نمی شود.^۲

تبصره. فرض مسأله، جایی است که مردان ورزشکار و کشتی گیر ناشناس باشند (یعنی او را از غیرطریق فیلم به طور شخصی نشناسد) وگرنه به فتوای همه مراجع تقلید، تماشای آن حرام است.^۳

نگاه به ورزشکاران

پرسش: آیا دیدن ورزش فوتبال، کشتی و مانند آن، که مردان با شورت و زیرپوش بازی می کنند، از نزدیک برای زنان جایز است؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، صافی، وحید، نوری همدانی و فاضل: خیر، نگاه زن به بدن مرد نامحرم، جایز نیست؛ هر چند بدون قصد لذت باشد.

آیت الله سیستانی: در ورزش فوتبال اگر نگاه با قصد لذت یا ترس افتادن به گناه باشد، حرام است و در ورزش کشتی بنابر احتیاط واجب، بدون قصد لذت نیز جایز نیست.

آیت الله تبریزی: اگر به قصد لذت یا ترس افتادن به گناه باشد، نگاه به بدن آنان جایز نیست.

آیت الله بهجت: بنابر احتیاط واجب جایز نیست.^۴

^۱ . صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، مسابقات ورزشی و تماشای آن (سایت پرتال انهار)

^۲ . آیت الله سیستانی، استفتائات، ورزش (سایت ایشان).

^۳ . سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۳۵۶. در رساله دانشجویی نظر آیت الله سیستانی و صافی جداگانه ذکر نشده بود که چون دقیق نبود جدا آوردم. (م)

^۴ . سیدمجتبی حسینی، احکام نگاه و پوشش، ص ۴۱.

بانوان در میدین ورزشی

پرسش: حضور بانوان در میدین ورزشی مردان (مانند فوتبال و کشتی) وقتی که با شورت و زیرپوش بازی می‌کنند، چه حکمی دارد؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، صافی، وحید، نوری و فاضل: نگاه زن به بدن نامحرم جایز نیست؛ هر چند بدون قصد لذت باشد.

آیت الله بهجت: نگاه به آنها بنابر احتیاط واجب جایز نیست و اگر باعث مفسده شود، حضور آنان حرام است.
آیات عظام تبریزی و سیستانی: با توجه به اینکه حضور زنان در این گونه ورزشگاه‌ها، باعث مفسده است، جایز نیست.^۱

تبلیغات ورزش

پرسش: تبلیغات بیش از حد، بسیاری از جمله دختران را به سوی فوتبال و جمع آوری تصاویر فوتبالیست‌ها و نصب آنها در منازل کشانده و اثرات نامطلوبی را از نظر تحصیلی و الگودهی داشته است و در برخی موارد، موجب بروز منکراتی در جامعه شده است. در ضمن نظر حضرتعالی در مورد نگاه کردن زنان به صحنه‌های ورزشی مانند: شنا، کشتی و.... چه می‌باشد و حکم شرکت زنان در ورزشگاه‌ها از نظر شرعی چیست؟

آیت الله بهجت: نگاه کردن زن‌ها به تصاویر بدن‌های لخت نامحرم اگر می‌شناسند صاحبان تصویر را، با معرضیت ریه و مفسده، حرام است.

آیت الله فاضل: ترویج این امور مناسب نیست، اما نمی‌توان حکم به تحریم آن کرد مگر اینکه مفسده‌ای داشته باشد.
آیت الله تبریزی: این آثاری است که در «آخرالزمان» ظاهر می‌شود و در بعضی روایات ذکر شده است. دعا نمایید که بدتر از این نشود. در فرض سؤال، جایز نیست و مسئولین باید در حفظ عفت زنان و عزت آنان بکوشند.

^۱ . سید مجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۲۴۴.

آیت‌الله مکارم: نگاه کردن آنها به بدن نیمه برهنه مردان نامحرم در این گونه ورزش‌ها به طور مستقیم جایز نیست. ولی دیدن فیلم‌ها و عکس‌ها در صورتی که به قصد لذت نباشد و منشأ فسادى نگردد، اشکالی ندارد و در هر حال سزاوار است دختران و زنان با ایمان از پیشوایانی همچون فاطمه زهرا(س) و دختر شجاعش زینب کبرا(س) الگو بگیرند.

آیت‌الله سیستانی: مادامی که مستلزم گناهی نباشد، اشکال ندارد؛ ولی مریبان جامعه باید از سوق دادن جوانان به اموری بی‌ارزش به طوری که از مسائل مهم دینی بلکه دنیوی باز بمانند، پرهیز کنند.

آیت‌الله صافی: متأسفانه نسبت به این امور بیش از حد تشویق و ترغیب می‌شود و عواقب سوء و آثار منفی بسیار دارد. از جمله اثرات نامطلوبی که در سؤال ذکر کرده‌اید و آثار نامطلوب دیگر، فعلاً به صورت سرمایه‌ی پرسودی برای عده‌ای شده است. نگاه کردن زنان هم به این گونه صحنه‌ها با توجه به عوارض قطعی نامناسبی که دارد، جایز نیست و خانواده‌های متدین از آن خودداری می‌کنند و اگر وضع به شکل کنونی پیش برود، شاید در مدتی نه چندان دور، ورزش بانوان هم به صورت غیر مشروع و مُفسد اخلاق جامعه، امری عادی و متعارف شود و هیچ کس هم اعتراض نکند. خداوند همه را از شرور و فتن «آخرالزمان» محفوظ فرماید.^۱

آیت‌الله مظاهری: گر چه اصل کار در مقابل اجانب و سرافرازی اسلام بد نیست ولی وضع فعلی که جلو آمده انصافاً وضع نامطلوبی است و نگاه کردن زن به بدن نامحرم حرام است.

آیت‌الله علوی گرگانی: مؤمنات محترمه باید از کارهایی که موجب از بین رفتن ثبات نفس آنها و جریحه دار شدن عفت می‌گردد، اجتناب نمایند. و از کارهایی که منجر به عمل حرام می‌شود پرهیز نمایند. و از نگاه کردن به صحنه‌های ورزشی که به بدن نامحرم نگاه می‌شود اجتناب نمایند.^۲

^۱ . سید محسن محمودی، مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید، ج ۴، ص ۱۲۷.

^۲ . ماهنامه اطلاع رسانی، پژوهشی، آموزشی میلان شماره ۴.

دوچرخه سواری و ورزش زنان

پرسش: برخی در مورد مسائل زنان اظهار نظرهای نامناسبی را ابراز می‌کنند. مانند بحث دوچرخه سواری یا ورزش بانوان، یا در مورد حجاب اظهار می‌دارند که به نظر ما کت و دامن جهت حجاب کفایت می‌کند. نظر حضر تعالی در این زمینه‌ها چیست؟

آیت‌الله خامنه‌ای: اظهار نظر در مسائل دینی و احکام شرعی بر کسانی که صاحب نظر نیستند جایز نیست، و بر مؤمنین واجب است در تمام احکام دینی به مراجع بزرگوار تقلید و اسلام‌شناسان مورد وثوق و اعتماد مراجعه نمایند.

آیت‌الله تبریزی: ترویج اموری که مبدا نشر فساد در جامعه یا بی‌عفتی زنان و دختران شود جایز نیست. و پوشیدن لباسی که تمام حجم بدن آنان را نشان دهد که لباس زینت حساب شود کفایت نمی‌کند.

آیت‌الله صافی گلپایگانی: امور مذکوره معرضیت برای مفسده دارد. بانوان باید جدا از آن بپرهیزند.

آیت‌الله بهجت: هر چه باعث فتنه و فساد باشد اشکال دارد.

آیت‌الله مکارم شیرازی: هر چه موجب اشاعهٔ مفاسد اخلاقی گردد حرام است.^۱

آیت‌الله مظاهری: کلیه آنچه نوشته اید حرام است.^۲

پرسش: برخی در حال زمینه‌سازی برای شرکت زنان در ورزشگاه‌ها جهت تماشای مسابقات مردان می‌باشند. از آنجایی که در این مکان‌ها غالباً توسط طرفداران تیم‌های ورزشی حرکات غیراخلاقی صورت می‌گیرد و تبعات سوئی را به همراه دارد. آیا زمینه‌سازی و شرکت زنان در این مکان‌ها که موجب هتک حرمت‌ها می‌شود چه صورت دارد؟

آیت‌الله صافی: جایز نیست و وقوع این گونه امور در جمهوری اسلامی بسیار مایه‌ی تأسف است.

آیت‌الله مکارم شیرازی: هرگاه موجب فساد یا هتک حرمت احکام اسلامی گردد جایز نیست.

آیت‌الله تبریزی: در فرض سؤال جایز نیست و مسئولین باید در حفظ عفت زنان و عزت آنان بکوشند.

^۱. سید محسن محمودی، مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید، ج ۱، ۱۴۵.

^۲ ماهنامه اطلاع رسانی، پژوهشی، آموزشی میلغان شماره ۴

آیت الله بهجت: به نحو اختلاط مرد و زن جایز نیست و در غیر این صورت چون نوعاً پوشش متفاوت ندارند نظر جایز نیست علی الاحوط (احتیاط واجب) و در فرض معرضیت ریه حرام است قطعاً.

آیت الله سیستانی: به احتیاط واجب زن نباید بدن مرد را که بیش از حد معمول برهنه است تماشا کند.^۱

دختران و جمع آوری عکس فوتبالیست‌ها

پرسش: تبلیغات بیش از حد، بسیاری از جمله دختران را به سوی فوتبال و جمع آوری عکس‌های فوتبالیست‌ها و نصب آنها در منازل کشانده و اثرات نامطلوبی را از نظر تحصیلی و الگودهی داشته و در برخی موارد موجب بروز برخی منکرات در جامعه گردیده است ارشاد حضرتعالی در این زمینه چیست؟ و نگاه کردن زنان به صحنه‌های ورزشی مانند شنا و کشتی و ... چه می‌باشد؟

آیت الله صافی گلپایگانی: متأسفانه نسبت به این امور بیش از حد تشویق و ترغیب می‌شود و عواقب سوء و آثار منفی بسیار دارد از جمله اثرات نامطلوبی که در سؤال ذکر کرده اید و آثار نامطلوب دیگر و فعلاً به صورت سرمایه پر سودی برای عده ای شده است. و نگاه کردن زنان هم به این گونه صحنه‌ها با توجه به عوارض قطعیه نامناسبی که دارد جایز نیست و خانواده‌های متدین از آن خودداری می‌کنند و اگر وضع، بشکل کنونی پیش برود شاید در مدتی نه چندان دور، ورزش بانوان هم به صورت غیر مشروع و مفسد اخلاق جامعه امری عادی و متعارف شود و هیچکس هم اعتراض نکند خداوند همه را از شرور و فتن آخرالزمان محفوظ فرماید.

آیت الله سیستانی: مادامی که مستلزم گناهی نباشد اشکال ندارد ولی مرییان جامعه باید از سوق دادن افکار جوانان به امور بی ارزش به طوری که از مسائل مهم دینی بلکه دنیوی باز بمانند پرهیز کنند.

آیت الله مظاهری: گر چه اصل کار در مقابل اجانب و سرافرازی اسلام بد نیست ولی وضع فعلی که جلو آمده انصافاً وضع نامطلوبی است و نگاه کردن زن به بدن نامحرم حرام است.

۱. سید محسن محمودی، مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید، ج ۱، ۱۳۳.

آیت‌الله علوی گرگانی: مؤمنان محترمه باید از کارهایی که موجب از بین رفتن ثبات نفس آن‌ها و جریحه دار شدن عفت می‌گردد، اجتناب نمایند. و از کارهایی که منجر به عمل حرام می‌شود پرهیز نمایند. و از نگاه کردن به صحنه‌های ورزشی که به بدن نامحرم نگاه می‌شود اجتناب نمایند.

آیت‌الله فاضل: ترویج این امور مناسب نیست؛ اما نمی‌توان حکم به تحریم آن کرد؛ مگر این که مفسده‌ای داشته باشد.

آیت‌الله بهجت: نگاه کردن زن‌ها به بدن‌های لخت نامحرم حرام است و بالعکس.

آیت‌الله تبریزی: این آثاری است که در آخر الزمان ظاهر می‌شود و در بعضی روایات ذکر شده است. دعا نمائید که بدتر از این نشود.^۱

خانم و فیلم‌های ورزشی

پرسش: نظر کردن خانم‌ها به فیلم‌های ورزشی که از سیمای جمهوری اسلامی ایران پخش می‌شود، به ویژه ورزش کشتی و شنا که اکثر بدن مردان نمایان است، چگونه است؟

آیت‌الله خامنه‌ای: نظر به فیلم و عکس اگر بدون ریه و فساد باشد مانع ندارد.

آیت‌الله بهجت: اگر مفسده دارد یا مستلزم ریه است، باید اجتناب شود.

آیت‌الله صافی: جایز نیست.

آیت‌الله فاضل: بهتر آن است که در صورت نداشتن قصد ریه و شهوت نیز اجتناب نمایند.

آیت‌الله مکارم: چنانچه موجب فساد و انحراف باشد، جایز نیست.^۲

نمایش دادن ورزش زنان

پرسش: آیا نمایش دادن ورزش زنان از تلویزیون و یا چاپ آن توسط مطبوعات شرعا جایز است؟ و نمایش دادن موجب فرو ریختن حجب و حیا زنان نمی‌شود؟

^۱ . صافی گلپایگانی، استفتانات، مسابقات ورزشی و تماشای آن (سایت پرتال انهار)؛ ماهنامه اطلاع رسانی، پژوهشی، آموزشی مبلغان شماره ۴.

^۲ . سید محسن محمودی، مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید، ج ۱، ص ۱۳۲ و ۱۳۱.

آیت الله بهجت: اگر شائیت مفسده دارد و یا ترویج باطل باشد جایز نیست.

آیت الله صافی گلپایگانی: جایز نیست.

آیت الله فاضل لنکرانی: چنانچه موجب تهییج یا مفسده باشد جایز نیست.

آیت الله تبریزی: آنچه موجب ترویج فساد و منافات عفت در جامعه باشد حرام است و نمایش دادن این گونه تصاویر از

رسانه های عمومی که چه بسا موجب تحریک بر حرام می شود جایز نیست.

آیت الله سیستانی: اگر مفسده انگیز باشد پخش آن جایز نیست.

آیت الله مکارم شیرازی: در صورتی که با حفظ تمام جهات شرعی و موازین عفت باشد حرام نیست، ولی ترک آن بهتر

است.^۱

عکس ورزشکاران زیبایی اندام

پرسش: اخیرا چاپ و توزیع عکس های ورزشکاران زیبایی اندام رایج شده و در خیابان ها و مغازه ها اقدام به خرید و

فروش آن می کنند. حکم خرید و فروش و توزیع این عکس ها چیست؟

آیت الله خامنه ای: در فرض داشتن مفسده حرام است و واجب است از هرگونه تبلیغ و ترویج و تکثیر آن اجتناب شود.

آیت الله مکارم شیرازی: چنانچه منشاء مفاسدی گردد حرام است.

آیت الله صافی: جایز نیست.

آیت الله تبریزی: خرید و فروش اشیایی که مبداء نشر و ترویج فساد در جامعه می شود جایز نیست.^۲

مدال طلا

پرسش: مدال های طلا که ورزشکاران دریافت می کنند و به گردن شان، می آویزند چه حکمی دارد؟

^۱ . سید محسن محمودی، مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید، ج ۴، ص ۸۷ و ۸۸

^۲ . سید محسن محمودی، مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید، ج ۱، ص ۷۹ و ۸۰

آیات عظام امام، خامنه‌ای، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: دریافت مدال طلا اشکال ندارد؛ ولی به گردن انداختن آن برای مردان جایز نیست.

آیت‌الله مکارم: دریافت مدال طلا اشکال ندارد؛ ولی به گردن انداختن آن برای مردان جایز نیست؛ مگر در موارد ضرورت.

تبصره. چنانچه مدال‌های یاد شده از آب طلا باشد، اشکال ندارد.^۱

استفاده، ساخت و خرید و فروش ترقه

پرسش: زدن ترقه یا استفاده از مواد منفجره در برخی مناسبت‌ها اگر موجب ترس و سقط جنین یا ناراحتی اعصاب و روان افراد یا خسارت مالی گردد چه صورت دارد و آیا شخص نسبت به خسارت مال و جانی و روحی و روانی افراد ضامن می‌باشد؟

آیت‌الله خامنه‌ای: در فرض سؤال جایز نیست و موجب ضمان است. همچنین ایشان درباره استفاده از ترقه و مواد قابل انفجار و ساخت و خرید و فروش آن‌ها اعم از اینکه موجب اذیت و آزار بشوند یا نه می‌فرماید: «در صورتی که موجب اذیت و آزار دیگران باشد و یا تبذیر مال محسوب شود و یا خلاف قانون و مقررات نظام جمهوری اسلامی باشد، جایز نیست».^۲

آیت‌الله صافی: اصل این اعمال از جهت اسراف و نیز تشبیه به آتش پرستان جایز نیست و چنانچه موجب ترس اشخاص شود حرمتش مؤکد است و اگر موجب سقط جنین شود ضمانت نیز دارد و همچنین اگر موجب خسارت مالی شود.

آیت‌الله بهجت: این گونه کارهای بیهوده جایز نیست. چنانچه این اعمال خسارتی به دنبال داشته باشد ضمان می‌آورد.

آیت‌الله فاضل: اگر باعث خسارت شود ضمانت دارد.

^۱ . سیدمجتبی حسینی، احکام نگاه و پوشش، ص ۱۲۰.

^۲ آیت‌الله خامنه‌ای، اجوبه الاستفتائات، س ۱۱۰۶.

آیت الله سیستانی: ایذاء دیگران جایز نیست.^۱ و اگر عرفاً مستند به وی باشد ضامن است. نیز ایشان درباره خرید فروش مواد آتش بازی همچون سیگار و فشفشه که در مغازه‌ها نیز خرید و فروش می‌شود می‌گویند: «خرید و فروش آن اگر بر خلاف قانون باشد جایز نیست».^۲

آیت الله تبریزی: در صورتی که موجب وحشت یا اضرار شود حرام است و در صورت وقوع جنایت یا خسارت مالی شخص مباشر ضامن است و در مورد جنایات نابالغ ولی او ضامن است.^۳

خمس جوایز مسابقات

پرسش: آیا به جوایز مسابقات ورزشی و قرآنی، خمس تعلق می‌گیرد؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای و نوری: خیر، خمس ندارد.

آیات عظام سیستانی و صافی: خمس دارد.

آیات عظام بهجت، فاضل و مکارم: بنابر احتیاط واجب خمس آن را بدهند.

آیات عظام تبریزی و وحید: اگر مال کم ارزشی باشد که نوعاً تا آخر سال مصرف می‌شود، خمس ندارد و در غیر این صورت خمس دارد.

تبصره ۱. فرض مسئله جایی است که یک سال از آن بگذرد و در مؤونه صرف نشود.

تبصره ۲. جوایز مسابقات نوعی بخشش محسوب می‌شود.^۴

^۱. آیت الله سیستانی، استفتانات، متفرقات، سایت ایشان.

^۲. آیت الله سیستانی، استفتانات، خرید و فروش، سایت ایشان.

^۳. سید محسن محمودی، مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید، ج ۵، ص ۱۶۹.

^۴. سید مجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۶۸.

بیلیارد

پرسش: با توجه به رواج بیلیارد در سطح جامعه و تمایل بعضی مراکز آموزش عالی به استفاده از آن لطفاً نظر مراجع عظام تقلید را در این خصوص بیان کنید؟

آیات عظام امام، تبریزی، خامنه‌ای، صافی، فاضل، مکارم و نوری: اگر در نظر عرف وسیله قمار شناخته شود، بازی با آن جایز نیست؛ هر چند بدون برد و باخت باشد.

آیت‌الله وحید: اگر در نظر عرف وسیله قمار شناخته شود، با برد و باخت حرام است و بنا بر احتیاط واجب، بدون برد و باخت هم جایز نیست.

آیت‌الله سیستانی: اگر در نظر عرف محل، وسیله قمار شناخته شود، با برد و باخت حرام است و بنا بر احتیاط واجب، بدون برد و باخت هم جایز نیست.

آیت‌الله بهجت: بازی با بیلیارد جایز نیست.^۱

بازی با رایانه

پرسش: بازی با آلات قمار به صورت تک نفره با رایانه چه حکمی دارد؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، صافی، وحید، نوری همدانی، تبریزی و فاضل: بازی با آلات قمار جایز نیست. خواه طرف مقابل شخص باشد یا رایانه.

آیات عظام بهجت و سیستانی: بنابر احتیاط واجب جایز نیست.^۲

^۱ . سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۱۰۰.

^۲ . سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۱۰۱.

قمار با دستگاه

پرسش: در اکثر پارک‌ها و فروشگاه‌ها و مکان‌های عمومی، بازی‌هایی رایج است که فرد سکه پولی را در دستگاه قرار می‌دهد و ممکن است چیزی برنده شود یا نشود!! آیا بر این بازی‌ها قمار صدق می‌کند؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: آری، قمار است و بازی با آن جایز نیست.^۱

شرط بندی فوتبال

پرسش: بیشتر اوقات مشاهده می‌شود که عده‌ای در مسابقات فوتبال و... مبلغ کمی را تعیین و روی آن شرط بندی می‌کنند و هر گروه یا تیمی که برنده می‌شود؛ با آن پول مواد خوراکی خریداری کرده و همگی با هم می‌خورند آیا این عمل حرام است؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: این عمل قمار و شرط بندی محسوب می‌شود و حرام است؛ مگر آنکه آن مبلغ را بعد از بازی از روی رضایت بدهند.^۲

مسابقه اسب‌دوانی

پرسش: حکم شرط بندی در مسابقات اسب‌دوانی، تیراندازی و شنا چیست؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: در مسابقات اسب‌دوانی و تیراندازی چنانچه این امر میان خود آنان انجام گیرد، اشکال ندارد؛ ولی شرط بندی در مسابقات شنا جایز نیست.

۱. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۱۰۱.

۲. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۱۰۱.

تبصره. مسابقه اسب‌دوانی و تیر اندازی، دارای شرایطی است که باید آنها را رعایت کرد. در این صورت پاسخ یاد شده مورد پیدا می‌کند.^۱

شرط بندی تماشاچیان

پرسش: آیا تماشاچیان مسابقات اسب‌دوانی و تیراندازی، می‌توانند با یکدیگر در پیش بینی نفرات برتر شرط بندی نموده و دریافت پول کنند؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: خیر این کار حکم قمار دارد و حرام است.^۲

وکالت در پیش بینی و شرط بندی

پرسش: اگر مالکان اسب یا سوارکاران در مسابقه کورس به تماشاچیان وکالت دهند تا میان خود نفرات برتر را پیش بینی و شرط بندی کنند؛ آیا شرعاً مبالغ یا اجناس رد و بدل شده، حلال خواهد بود؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: خیر جایز نیست و تنها این امر (شرط بندی) میان خود سوارکاران مشروعیت دارد.^۳

مسابقه موتور سواری

پرسش: آیا مسابقه موتور سواری و مانند آن - که در این عصر جنبه نظامی دارد - آیا شرط برد و باخت در آن جایز است؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، بهجت، تبریزی و فاضل: خیر جایز نیست.

۱. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۱۰۲

۲. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۱۰۲

۳. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۱۰۳

آیت الله نوری: اگر دارای غرض عقلایی باشد، شرط بندی در آن اشکال ندارد.^۱

مسابقات ورزشی

پرسش: آیا در بازی های ورزشی، تعیین جایزه از شخص یا گروه سوم (غیر از مسابقه دهندگان) اشکال دارد؟
آیات عظام امام، خامنه ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: در فرض یاد شده، اشکال ندارد.^۲

جایزه پیشگویی مسابقات

پرسش: بعضی از بنگاه های خصوصی، با توجه به علاقه شدید جوانان به ورزش فوتبال اوراقی را در معرض فروش قرار داده و از خریداران می خواهند که نتیجه مسابقات بین تیم های ورزشی را پیشگویی کنند و به کسانی که صحیح ترین پاسخ را بدهند، جایزه نقدی اعطا می کنند، آیا این کار جایز است؟
آیات عظام امام، خامنه ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: خیر این کار قمار و حرام است.^۳

پول زمین

پرسش: پولی که برای برگزاری مسابقات ورزشی، از بازی کنندگان دریافت می شود، چه حکمی دارد؟
آیات عظام امام، خامنه ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: اگر به عنوان اجاره زمین و وسایل ورزشی باشد، اشکال ندارد.^۴

۱. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۱۰۳.

۲. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۱۰۴.

۳. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۱۰۴.

۴. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۱۰۵.

رقص ورزشی

پرسش: آیا زن یا مرد می تواند به تنهایی و به دور از چشم دیگران (حتی از نگاه همسر خود)، برای ورزش بدن برقصد؟
 آیات عظام امام، تبریزی و خامنه‌ای: اشکال ندارد، ولی سزاوار است مؤمن از لهو اجتناب کند.
 آیات عظام بهجت، سیستانی، فاضل، نوری و وحید: بنابر احتیاط واجب، جایز نیست.
 آیات عظام صافی و مکارم: حرام است.^۱

انواع رقص

پرسش: آیا در حکم رقص، فرقی بین رقص انفرادی و دسته جمعی هست؟
 آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: خیر، تفاوتی بین آنها نیست.^۲

رقص محلی و سنتی

پرسش: رقص محلی و سنتی چه حکمی دارد؟
 آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: تفاوتی میان انواع رقص ها در حکم نیست.^۳

رقص با چوب

پرسش: آیا چوب بازی و حرکات موزون و مانند آن اشکال دارد؟

۱. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۸۴

۲. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۸۴

۳. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۸۴

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: این کار نیز نوعی رقص محسوب می‌شود و حکم رقص را دارد.^۱

رقص برای آموزش

پرسش: حکم رقص جهت آموزش چیست؟
آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: حکم رقص را دارد و هدف یاد شده، هیچ تأثیری در حکم ندارد.^۲

فیلم رقص

پرسش: آیا نگاه به رقص از تلویزیون اشکال دارد؟
آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: نگاه به رقص از تلویزیون، اگر باعث تحریک شهوت یا استماع موسیقی حرام و یا مفسده گردد، جایز نیست.^۳

فیلم‌های رقص

پرسش: نگاه به فیلم‌های رقص و آواز زنان - که از تلویزیون کشورهای مسلمان پخش می‌شود - چه حکمی دارد؟
آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: جایز نیست.^۴

۱. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۸۵

۲. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۸۵

۳. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۸۵

۴. سید مجتبی حسینی، احکام موسیقی، ص ۸۵

زائل شدن بکارت با ورزش

پرسش: اگر دختر بکارتش را در دوران کودکی از دست داده باشد (البته نه از راه نامشروع؛ بلکه مثلاً با بازی و ورزش)، آیا در ازدواج با او، اجازه پدرش شرط است؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: این دختر حکم دختر باکره را دارد.^۱

خسارت آوردن به اموال عمومی

پرسش: برخی افراد در اتوبوس‌های عمومی یا تلفن‌های عمومی خساراتی را وارد آورده، و صندلی‌ها را پاره کرده یا شیشه‌ها را می‌شکنند، آیا این افراد ضامن هستند و به چه کسی باید بپردازند؟

آیت‌الله خامنه‌ای: ضمان ثابت است و باید خسارات را به ادارات مربوطه بپردازند.

آیت‌الله فاضل لنکرانی: بلی ضامن هستند و باید خسارت را به شرکت مزبور بپردازند.

آیت‌الله صافی گلپایگانی: بلی ضامنند و باید به مؤسسه‌ای که به آن تعلق دارد بپردازد.

آیت‌الله تبریزی: عمل مزبور جایز نیست و چنانچه به حسب مقررات او را ملزم به دادن مالی بنمایند، باید آن را بپردازد.

آیت‌الله بهجت: بله ضامن اند و به حساب خاص آن مؤسسه واریز نمایند.

آیت‌الله مکارم شیرازی: آری ضامن هستند و باید به ادارات و سازمان‌های مربوطه بپردازند.

آیت‌الله سیستانی: ضامن اند و باید به شرکت یا اداره مربوطه بپردازند.^۲

حق الناس (مادی و معنوی)

پرسش: درباره حق الناس و حقوق مالی توضیح دهید؟

^۱ سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۲۶۰.

^۲ سید محسن محمودی، مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید، ج ۴، ص ۱۶۵ و ۱۶۶.

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: احکام و مسائل مربوط به حق الناس دو قسم است:

۱. امور مالی مانند بدهی، مظالم (خسارت به اموال دیگران، غصب، و...)، خمس، زکات و ...

۲. امور غیرمالی مانند غیبت، تهمت، هتک حرمت و ...

حق الناس در اسلام از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و باید در رعایت این حقوق، بسیار دقت کرد؛ به عنوان نمونه درباه حقوق غیرمالی آمده که اگر اندکی از مال دیگران تضییع گردد و وی راضی نشود؛ به هیچ وجه با توبه و پشیمانی پاک نمی‌گردد! امام صادق (علیه السلام) می‌فرماید: «اولین قطره خون شهید، کفاره گناهان او است؛ مگر بدهکاری که کفاره آن ادای آن است».^۱

* اذیت همسایه ها و مردم با بوق و شیپور و ترقه زدن، شکستن شیشه همسایه و.... حق الناس هستند.

رد مظالم

پرسش: رد مظالم چیست؟

یکی از حقوق مالی که در فقه به عنوان یکی از مصادیق حق الناس مطرح شده مظالم است. واژه مظالم جمع مَظْلَمه است^۲ و عبارت است از اموالی که از دیگران سرقت و یا غصب می‌کند و یا به گونه‌ای ائتلاف می‌نماید و یا خسارتی که در حال رانندگی به وسیله نقلیه دیگری وارد می‌سازد و حتی اموالی که در ایام کودکی از کسی از روی عمد یا خطا از بین برده است و یا مصرف نموده، تمام اینها مصداق مظالم است.^۳

حکم فقهی مظالم

حکم فقهی مظالم دو صورت دارد.

۱. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۳۴۹.

۲. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۳۵۰.

۳. عباس ظهیری، آسان‌ترین شیوه محاسبه خمس، ص ۸۹.

(۱) صاحب حق و مظلومه را می‌شناسد در این صورت واجب است، با مراجعه به او یا از او رضایت بگیرید به این معنا که صاحب حق، او را بری الذمه کند و حق خود را ببخشد یا حق را بپردازد، البته اگر پرداخت حق به طور مستقیم به او محذوری دارد؛ مانند این که موجب آبروریزی می‌شود، می‌تواند [برای حفظ آبروی خود] به هر کیفیتی حق او را به او برساند، هرچند به این که به عنوان بدهی بابت قرض به او پرداخت کند یا به حساب بانکی او واریز کند.

(۲) صاحب حق را نمی‌شناسد در این صورت واجب است آن را از طرف صاحبش به فقیر صدقه دهد و به احتیاط واجب به اذن حاکم شرع باشد و نسبت به مقدار آن، اگر اطمینان ندارد، پرداخت مقدار متیقن کافی است و نسبت به مقدار مشکوک وظیفه‌ای ندارد و بدین سان است، حکم صورتی که صاحب آن را می‌شناسد؛ ولی از او بی‌خبر است و به او دسترسی ندارد.^۱

پرهیز از منکرات در حاشیه ورزش

بوق و شیپور زدن که مزاحمتی برای مردم داشته باشد، استراحت آنها را مختل کند و مخالف قوانین باشد؛^۲ شادی‌های خیابانی که سبب مزاحمت مردم شود، باعث اختلاط محرم و نامحرم شود و معرضیت برای فتنه و فساد شود، سد معبر باشد و مخالف قوانین؛^۳ شادی‌های حرام مانند رقص، موسیقی لهوی؛ سد معبر؛^۴ جدال و مراء؛ تعصب‌های بی‌جا؛ فحاشی و سب و شتم؛ اسراف؛ آزار و عاق والدین (بلند کردن صدای تلوزیون، فریاد زدن، همنشینی یا رفت و آمد با افراد ناباب، مسافرت بودن اجازه و رضایت آنها؛ دیر برگشتن به خانه، آوردن افراد به منزل بدون رضایت والدین، و...؛ برچسب زدن و رنگ کردن دیوار مردم و نوشتن تبلیغات، دروغ عملی و گفتاری (بازیکنان، داور، خبرنگاران و گزارشگران و رسانه‌ها)، جرزدن، تقلب (دوپینگ و...)، و خیانت (داوری و...) و...^۵

^۱ .عباس ظهیری، آسان‌ترین شیوه محاسبه خمس، ص ۸۹

^۲ . آیت الله تبریزی، استفتانات، ج ۱۰۶۶.

^۳ . آیت الله بهجت، استفتانات، ج ۲، ص ۱۸۲۴. آیت الله مکارم شیرازی، استفتانات ج ۱، ص ۸۸۳. آیت الله مکارم شیرازی، استفتانات ج ۳، ص ۱۷۷۱.

^۴ . استفتانات امام خمینی، جلد ۳، ص ۶۱۷.

^۵ . محمدحسین قدیری، ماهنامه قدر، ویژه خانواده سازمان اوقاف و امورخیریه، خرداد ۱۳۹۳، ص ۳۸ و ۳۹.

توضیح دو منکر

۱. **عاق والدین:** شهید دستغیب در کتاب گناهان کبیره، پنجمین گناه کبیره را عاق والدین بیان کرده است. ایشان می نویسد: لازم است اولاد کاری که موجب اذیت والدین باشد انجام ندهد. اطاعت از پدر و مادر و احترام به آنها تا جایی لازم است که مغایر احکام واجب یا حرام الهی نباشد. عقوق والدین عبارت است از «به خشم آوردن و آزرده و شکستن خاطر پدر و مادر و البته که آزرده یکی از آنها نیز موجب عاق شدن می شود.» پیغمبر اکرم (ص) فرمود: کسی که والدین خود را بیازارد مرا اذیت کرده و کسی که مرا بیازارد خدای را آزرده و آزار کننده خدا ملعون است. و همچنین فرمود: عاق والدین هر عملی که می خواهد بجا آورد، هرگز داخل بهشت نخواهد شد.

۲. **سدّ معبر:** بر اساس احادیث کارهای زیر بر فرض مزاحمت برای تردد کنندگان یا مزاحمت برای استفاده های مشخص شده یا ایجاد راه بندان از مصادق سدّ معبرند و کیفرهایی چون نارضایتی خدا، دور بودن از رحمت خدا، ضامن خسارات بودن، و... دارند: در راه پرترد ایستادن، نشستن، وضو گرفتن؛ نماز خواندن در مسیر عابران؛ تجمع، پیاده شدن یا توقف کردن در مسیر راه مسلمانان و پارک کردن وسایل نقلیه در جایی که سبب راه بندان یا کندی تردد مسافران شود مانند کوچه های عمومی، خیابان های عمومی، پیاده روهای عمومی، چهار راه ها و نیز انداختن کاروان های شادی، افزون بر مزاحمت صوتی، از موارد سدّ معبر است، و...^۱

درآمد شعبده باز

سؤال: آیا در آمدی که از راه شعبده بازی بدست می آید، حلال است؟

۱. عبدالله جوادی آملی، مفاتیح الحیات، ص ۷۳۶.

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری، بهجت و فاضل: درآمدی که از راه شعبده بازی بدست می‌آید، حکم بازی آن را دارد.

آیت‌الله تبریزی: خیر، درآمدی که از راه شعبده بازی بدست می‌آید، اکل مال به باطل محسوب می‌شود (و حرام است).^۱

تماشای شعبده

سؤال: شرکت در مجالس عروسی که در ضمن آن عده‌ای شعبده بازی می‌کنند، چیست؟ آیا مشاهده آن جایز است؟
آیات عظام امام خمینی، فاضل و نوری: شرکت در این گونه مجالس (که دارای غرض عقلایی است) حرام نیست و اگر در وسط مجلس شعبده بازی انجام گیرد، اگر مشاهده آن باعث تأیید گناه کار شود، جایز نیست و باید مجلس را ترک کند.

آیت‌الله صافی: شرکت در این گونه مجالس حرام نیست و اگر در وسط مجلس شعبده بازی انجام گیرد، اگر مشاهده آن باعث تأیید گناه کار شود، جایز نیست و باید مجلس را ترک کند.

آیات عظام تبریزی، سیستانی و وحید: اگر عنوان حرامی بر آن مترتب نشود، مانند ضرر رساندن به مؤمن، مشاهده آن اشکال ندارد.

آیات عظام بهجت، خامنه‌ای و مکارم: شرکت در این گونه مجالس حرام نیست و اگر در وسط مجلس شعبده بازی از نوع حرام آن انجام گیرد، اگر مشاهده آن باعث تأیید گناه کار شود، جایز نیست و باید مجلس را ترک کند.^۲

حکم شعبده بازی

سؤال: حکم شعبده بازی و تردستی که در مجالس عروسی و مانند آن رایج است، چیست؟

آیات عظام امام خمینی، فاضل و نوری: شعبده بازی و تردستی حرام است.

آیت‌الله صافی: بنابر احتیاط واجب، شعبده بازی و تردستی حرام است.

۱. سیدمجتبی حسینی، احکام ازدواج، ص ۹۴.

۲. سیدمجتبی حسینی، احکام ازدواج، ص ۹۴.

آیت الله خامنه‌ای: شعبده بازی حرام است؛ ولی بازی‌هایی که در آن سرعت حرکت و تردستی وجود دارد (و به عنوان نمایش و سرگرمی انجام می‌گیرد) و شعبده محسوب نمی‌شود، اشکال ندارد.

آیات عظام تبریزی، سیستانی و وحید: شعبده بازی، اگر عنوان حرامی بر آن مترتب شود، مانند ضرر رساندن به مؤمن، حرام است.

آیت الله مکارم: بازی‌هایی که به عنوان نمایش و سرگرمی و تفریح انجام می‌گیرد و هدفی جز تردستی و زرنگی شخص را به دنبال ندارد، جایز است؛ ولی اگر برای اغفال مردم باشد، نوعی از سحر محسوب می‌شود و حرام است.

آیت الله بهجت: تمام اقسام شعبده بازی حرام است؛ مگر آنکه نفس کار جایز و از لُهو خارج و دارای غرض عقلایی و مشروع باشد.

تبصره. شعبده عبارت است از، واقعی جلوه دادن آنچه که حقیقت ندارد بر اثر سرعت حرکت و انجام کار غیر عادی.^۱

ضعف بدن روزه‌دار

پرسش: چشم من ضعیف است و می‌ترسم روزه برایم ضرر داشته باشد، تکلیف من چیست؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: اگر خوف ضرر عقلایی باشد، روزه بر شما واجب نیست و اگر تا ماه رمضان سال بعد بیماری ادامه یافت، قضا هم واجب نیست. تنها برای هر روز ۷۵۰ گرم گندم، جو و یا آرد و ... را به عنوان کفّاره به فقیر بدهید.

تبصره. ملاک ضرر، تشخیص خود شخص است؛ یعنی، همین اندازه که ترس شما نسبت به ضرر، عقلایی باشد، کافی است. احتمال ضرر گاهی از قول متخصص و زمانی از تجربه مریض‌های مشابه و گاهی از تجربه خود انسان، به دست می‌آید.^۲

^۱ . سیدمجتبی حسینی، احکام ازدواج، ص ۹۳.

^۲ . سیدمجتبی حسینی، دفتر نهم پرسش و پاسخ‌های دانشجویی (ویژه ماه مبارک رمضان)، ص ۲۸۹.

ضعف بدن

پرسش: به علت درس خواندن و امتحانات [و تمرینات ورزشی و...،] ضعف و سستی بر من غالب می‌شود؛ آیا می‌توانم روزه‌ها را بخورم؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: ضعف و سستی‌های روزه تا حدودی لازمه روزه است و برای نوع افراد پیش می‌آید و به جهت آن نمی‌توان روزه را خورد؛ ولی اگر **ضعف** به حدی برسد که تحمل آن بسیار سخت و مشکل باشد، خوردن آن اشکال ندارد. تبصره. انسان می‌تواند در این شرایط به مسافرت برود (حداقل ۵/۲۲ کیلومتر) و روزه خود را بخورد و به وطن برگردد. در این صورت لازم نیست تا مغرب از خوردن و آشامیدن خودداری کند و بعد از ماه رمضان، قضای آن را به جا آورد و کفاره هم ندارد.^۱

دوران نامزدی

پرسش: تفریح و رفتن به گردش با نامزد خود - که هنوز عقد نکرده است - چه حکمی دارد؟
آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: تا زمانی که عقد شرعی خوانده نشده، جایز نیست.^۲

تعریف و موارد مؤونه

پرسش: مؤونه چیست؟ و آیا هزینه ورزش جزء مؤونه است؟
«مؤونه» به مخارجی گفته می‌شود که در زندگی، هزینه می‌گردد و شامل موارد ذیل است:

^۱ سیدمجتبی حسینی، احکام روزه، ص ۷۳

^۲ سیدمجتبی حسینی، احکام ازدواج، ص ۵۰

۱. هزینه‌های زندگی شخصی؛ مانند: خوراک و پوشاک، خانه مسکونی، وسایل زندگی، وسایل نقلیه، وسایل تحصیلی، رایانه، هزینه ازدواج و...؛

۲. هدایا و بخشش‌ها؛ مانند: خیرات، صدقات، جوایز و...؛

۳. مخارج سفر حج (واجب و مستحب)، سفر زیارت، **گردش و تفریح**؛

۴. حقوقی که بر عهده شخص است؛ مانند: دیه، غرامت و کفاره.^۱

اردوهای تفریحی و سیاحتی

پرسش: آیا دانشجویان دختر و پسر، می‌توانند به طور مشترک به اردوهای [ورزشی،] تفریحی و سیاحتی بروند؟
آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: با توجه به اینکه اختلاط دختران و پسران باعث مفسده است، باید از آن اجتناب شود.^۲

ضامن بودن مربی ناشی

پرسش: بعضی مربیان حرکات ورزشی را به درستی آموزش نمی‌دهند و این باعث ناراحتی‌هایی در مفاصل و اندام ورزشکار می‌گردد، آیا مربی ضامن است؟

آیت‌الله تبریزی: بسمه تعالی مربی ضامن ندارد، و شخص در موارد احتمال خوف ضرر باید اقدام به این عمل نکند تا مطمئن شود که در اثر این عمل خطری متوجه او نمی‌شود، واللّه العالم.^۳

^۱. سیدمجتبی حسینی، احکام خمس، ص ۱۳۷.

^۲. سیدمجتبی حسینی، روابط دختر و پسر، ص ۱۳۵.

^۳. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۱۹۰.

آیت‌الله صافی: کسی که به فنّ و عملی جاهل است جائز نیست به‌عنوان معلّم و مربّی آن فنّ مردم را اغفال کند و اگر کسی را مغرور به انجام عملی نماید که موجب زیان و ضرر شود طبق ضوابط شرعی ضامن است و باید از او جلوگیری شود.^۱

ورزش درمانی

پرسش: شوهرم مشکلات چاقی و قلبی عروقی دارد پزشکان به او می‌گویند که باید تحرک و ورزش و رژیم غذایی داشته باشد؛ ولی او این توصیه‌های را جدی نمی‌گیرد به همین دلیل زود به زود دچار مشکل می‌شود و ما را به بیمارستان می‌کشد و طعم زندگی را به کام من و بچه‌ها تلخ می‌کند و هزینه زیادی برای درمان می‌دهیم. با توجه به دستورات پزشک و فشارهای روانی‌ای که بر خانواده ایجاد می‌کند آیا ورزش و رعایت رژیم غذایی بر او عقلا و شرعاً واجب نیست؟ اگر ورزش نکردن به سلامتی ضرر برساند ورزش کردن واجب می‌شود؟ با تجویز پزشک چه‌طور آیا شرعاً هم واجب می‌شود؟

امام خمینی: از نظر عقلی که مسلماً رعایت این موارد برای حفظ سلامتی ضروری است از جهت شرعی نیز خوردن چیزی که برای انسان ضرر مهمی داشته باشد حرام است. اسلام همان‌گونه که به سلامت روحی و معنوی اهمیت می‌دهد به سلامت جسم نیز بها می‌دهد و روایات فراوانی در مورد نحوه تغذیه و ورزش و اهمیت سلامت جسم داریم. در صورتی که ورزش نکردن به بدن ضرر مهمی بزند این عدم ورزش، حرام است و ورزش کردن واجب می‌شود. اگر از قول پزشک هم به اطمینان برسد واجب می‌شود.^۲

^۱ . آیت‌الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۴۲.

^۲ . توضیح المسائل امام، م ۲۶۳۰؛ برگرفته از نرم افزار احکام روان شناختی، سایت گفتگوی دینی.

آیت‌الله فاضل لنکرانی: اگر پزشک تمرین ورزشی را به بیماری توصیه کند، در صورتی که سلامتی بیمار به آن بستگی داشته باشد؛ ورزش واجب می‌شود.^۱

مسح پا

پرسش: آیا لازم است مسح پا بر روی شست پا انجام گیرد؟
 آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: لازم نیست مسح حتماً به روی شست پا انجام شود و مسح یکی از انگشتان دیگر نیز کافی است.
 تبصره. آیه‌الله مکارم: اگر فقط از سر انگشت کوچک مسح بکشد کافی نیست.^۲
 ۱. گاهی به دلیل زخمی شدن پا یا باندپیچی این مسأله پیش می‌آید.

رنگ مو

پرسش: آیا رنگ مو و حنا و رنگ پوست میوه‌ها، مانع وضو است؟
 آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: رنگ بدون جرم، مانع نیست.^۳

ژل مو

پرسش: مسح سر بر موهای روغن زده شده، چگونه است؟
 آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: اگر روغن به قدری زیاد نباشد که مانع از رسیدن آب وضو در حال مسح، به پوست یا بیخ موهای جلوی سر یا موها باشد، اشکال ندارد.^۱

۱. آیت‌الله فاضل لنکرانی، جامع المسائل، ج ۱، ص ۲۱۵۹.

۲. سیدمجتبی حسینی، احکام وضو، غسل و تیمم، ص ۳۷.

۳. سیدمجتبی حسینی، احکام وضو، غسل و تیمم، ص ۵۵.

وضوی جبیره

پرسش: کسی که دست راست یا چپش شکسته و داخل گچ است، چگونه وضو بگیرد؟
 آیات عظام امام، خامنه‌ای، سیستانی، صافی، فاضل و نوری: باید وضوی جبیره‌ای بگیرد.
 آیه‌الله بهجت: باید وضوی جبیره‌ای بگیرد و بنا بر احتیاط واجب، تیمم هم کند.
 آیات عظام تبریزی، مکارم و وحید: بنا بر احتیاط واجب، باید هم وضوی جبیره‌ای بگیرد و هم تیمم کند.
 تبصره ۱. جبیره؛ یعنی، پارچه و پمادی که روی محل زخم یا شکستگی گذاشته می‌شود. شخص یاد شده، می‌تواند وضوی جبیره‌ای را به روش زیر انجام دهد: ابتدا صورت را (با دست چپ یا با گرفتن زیر شیر و یا فرو بردن در آب) بشوید و سپس دست راست را وضوی جبیره‌ای دهد (با دست مرطوب بر روی آن باند یا گچ بکشد) بعد دست چپ را مانند صورت بشوید. آن گاه با رطوبت آن سر و روی پاها را مسح کند.
 تبصره ۲. همه مراجع دست کشیدن با آب وضو روی جبیره را لازم می‌دانند و آیه‌الله مکارم رساندن آب را نیز کافی می‌داند اگرچه با زیر شیر آب قرار گرفتن و پا در آب فرو بردن باشد.^۲

گردن‌بند اسمای جلاله

پرسش: استفاده از گردن‌بند منقش به نام خدا چه حکمی دارد؟
 آیات عظام امام، بهجت، خامنه‌ای، صافی و نوری: استفاده از آن مانع ندارد؛ ولی بدون طهارت، آن را مس نکنند.

^۱. سیدمجتبی حسینی، احکام وضو، غسل و تیمم، ص ۵۵

^۲. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۷۱.

آیات عظام تبریزی، سیستانی، فاضل، مکارم و وحید: استفاده از آن مانع ندارد؛ ولی بنابر احتیاط واجب، مس اسم «الله» بدون وضو جایز نیست.

تبصره. استفاده از گردن بند یاد شده، غیر از تماس بدن با آن است. آنچه ممنوع است، تنها تماس است؛ نه استفاده از آن. بنابراین اگر کسی آن را روی لباس خود بیندازد و یا روکش برای آن بگذارد و بدون طهارت هم باشد، اشکال ندارد.^۱

گردن بند قرآن

پرسش: آویختن گردن بندی که روی آن آیه قرآن نوشته شده است، در ایام عادت چه حکمی دارد؟
آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: استفاده از گردن بند مانع ندارد؛ باید نوشته آیه قرآن با بدن تماس پیدا نکند.^۲

نماز با لباس نجس

پرسش: بعد از نماز بفهمیدم که لباس یا بدنم [به خاطر ورزش] نجس بوده است؛ نمازم چه حکمی دارد؟
آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: اگر بعد از نماز متوجه نجس بودن بدن یا لباس شده‌است، نماز صحیح است.^۳

فراموشی نجاست لباس

پرسش: اگر شخصی [ورزشکار] نجاست لباس یا بدن را فراموش کرده و نماز خوانده باشد، قضا دارد یا خیر؟

۱. سیدمجتبی حسینی، احکام وضو، غسل و تیمم، ص ۱۲۲.

۲. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۱۰۰.

۳. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۱۰۸.

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: باید نماز را دوباره بخواند و اگر وقت آن گذشته است، قضا کند.

آیه الله سیستانی: اگر فراموشی او از روی بی‌اعتنایی باشد، بنابر احتیاط واجب دوباره بخواند و اگر وقت گذشته است، قضا کند. در غیر این صورت، لازم نیست نماز را دوباره بخواند.^۱

طلای زرد

پرسش: زینت مردان [ورزشکار] با طلای زرد چه حکمی دارد؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: پوشیدن طلا - مانند آویختن زنجیر طلا به گردن و به دست کردن انگشتر و ساعت طلا - برای مرد حرام است.

طلای سفید

پرسش: طلای سفید برای مردان [ورزشکار] چه حکمی دارد؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: اگر از جنس طلا باشد، جایز نیست؛ هر چند به رنگ سفید باشد.^۲

حکم پلاتین

پرسش: آیا در دست کردن و استفاده از پلاتین برای مرد [ورزشکار] اشکال دارد؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: استفاده از پلاتین اشکال ندارد.

تبصره. پلاتین طلا نیست و فلز دیگری است.^۱

۱. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۱۰۹.

۲. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۲۵۱.

طلا در نماز

پرسش: نماز مرد [ورزشکار] با زنجیر و انگشتر طلا چه حکمی دارد؟
 آیات عظام امام، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: نماز با آن باطل است.
 آیه الله خامنه‌ای: بنابر احتیاط واجب، نماز با آن باطل است.^۲

نماز روی تخت

پرسش: آیا نماز خواندن روی تخت و تشک ابری صحیح است؟
 آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: اگر هنگام نماز، تخت حرکت زیادی نداشته و بدن در موقع قرائت و ذکر روی آن آرام باشد، نماز صحیح است.^۳

شرایط نامساعد نماز

پرسش: در چه صورتی تکلیف نماز از انسان برداشته می‌شود؟
 آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: در هیچ حالتی تکلیف نماز از شخص مکلف ساقط نمی‌شود. اگر نمی‌تواند ایستاده نماز بگذارد، باید نشسته بخواند و اگر نشسته نمی‌تواند، خوابیده و به پهلو راست رو به قبله بخواند. اگر به پهلو راست نمی‌تواند، به پهلو چپ بخواند. در غیر

۱. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۲۵۱.

۲. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۱۱۳.

۳. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۱۱۴.

این صورت به پشت بخوابد، به طوری که کف پای او رو به قبله باشد. حتی در اتوبوس یا هواپیما اگر وقت نماز تنگ باشد، باید در حد مقدور نسبت به قبله و رکوع و سجود اقدام کند.^۱

نماز در هواپیما

پرسش: نماز خواندن در هواپیما و قطار در حال حرکت چگونه است؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: مکان نماز گزار باید بی حرکت باشد. بلی، اگر به واسطه تنگی وقت یا ضرورت دیگری، ناچار باشد که در هواپیما یا ترن در حال حرکت نماز بخواند، باید استقرار و قبله را در حد ممکن رعایت کند و در حال چرخش به طرف قبله، چیزی نخواند.^۲

مسافرت ماه رمضان

پرسش: آیا می‌شود در ماه رمضان مسافرت کرد؟ حکم روزه چگونه است؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: مسافرت در ماه رمضان اشکال ندارد؛ ولی اگر برای فرار از روزه باشد، مکروه است.^۳

تذکره ۱: بنابراین ورزشکاری که مسابقه مهمی دارد اگر برای تمرینات تاحدشرعی سفر کند می‌تواند روزه‌اش را خورد.

تذکره ۲: مسافت شرعی که نماز شکسته می‌شود و روزه باطل می‌شود: آیات عظام امام، بهجت، خامنه‌ای، فاضل،

صافی و نوری: مسافت شرعی تقریباً ۲۲/۵ کیلومتر است. آیات عظام تبریزی، سیستانی و وحید: مسافت شرعی تقریباً ۲۲ کیلومتر است. آیه‌الله مکارم: مسافت شرعی تقریباً ۲۱/۵ کیلومتر است.^۴

۱. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۱۱۵.

۲. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۱۱۵.

۳. سیدمجتبی حسینی، دفتر نهم پرسش و پاسخ‌های دانشجویی (ویژه ماه مبارک رمضان)، ص ۲۷۹.

۴. پرسش‌ها و پاسخ‌های دانشجویی (ویژه ماه مبارک رمضان)، ص ۲۷۹.

آستین کوتاه

پرسش: پوشیدن پیراهن آستین کوتاه در مقابل زن نامحرم، چه حکمی دارد؟
 آیات عظام امام، تبریزی، خامنه‌ای، سیستانی، فاضل و مکارم: اشکال ندارد.
 آیه الله نوری: اگر مخالف عفت عمومی نباشد و در نظر افراد متشرع، منکر محسوب نشود، اشکال ندارد.
 آیه الله وحید: اگر بداند زنان از روی تعمّد و لذت به او نگاه می‌کنند، واجب است مرد لباس آستین دار بر تن کند و در غیر این صورت اشکال ندارد.
 آیات عظام بهجت و صافی: بنابر احتیاط واجب، باید لباس آستین دار بر تن کند.
 تبصره. اگر در جایی پوشیدن لباس آستین کوتاه، باعث مفسده خاص گردد، اجتناب از آن واجب است.^۱

نگاه به مرد

پرسش: حکم نگاه کردن زن به بازو و آرنج مرد نامحرم چیست؟
 آیات عظام امام، خامنه‌ای و صافی: جایز نیست.
 آیه الله بهجت: بنابر احتیاط واجب جایز نیست.
 آیات عظام تبریزی، سیستانی، فاضل، مکارم، نوری و وحید: اگر بدون قصد لذت و ترس افتادن به گناه باشد، اشکال ندارد.^۲

پوست لب

پرسش: کندن و جویدن پوست لب و جاهای دیگر بدن، چه حکمی دارد؟
 آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: پوست‌های مختصر لب و جاهای دیگر بدن - که به آسانی کنده می‌شود و در حال افتادن است - پاک است.^۱

۱. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۲۲۲.

۲. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۲۳۸.

خون دهان

پرسش: اگر از دندان خون بیاید و با آب دهان مخلوط شود، فرو بردن آن چه حکمی دارد؟ آیا باید دهان را آب کشید؟ آیات عظام امام، خامنه‌ای، سیستانی، صافی، وحید، بهجت، تبریزی و فاضل: (به جز مکارم و نوری): اگر خون به حدی کم باشد که به واسطه مخلوط شدن با آب دهان از بین می‌رود، پاک است و فرو بردن آن اشکال ندارد. آیت‌الله نوری: اگر خون به حدی کم باشد که واسطه مخلوط شدن با آب دهان، از بین می‌رود، پاک است؛ ولی فرو بردن آن اشکال دارد. آیت‌الله مکارم: اگر خون به حدی کم باشد که به واسطه مخلوط شدن با آب دهان از بین می‌رود، پاک است و فرو بردن آن اشکال ندارد؛ ولی عمداً این کار را نکند.^۲

خون زخم

پرسش: آیا خونی که بر روی زخم خشک می‌شود، نجس است؟ آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: آری، نجس است؛ هر چند خشک شده باشد.^۳

حکم کاریکاتور

پرسش: کشیدن کاریکاتور اشخاص [مربیان و ورزشکاران]، در صورتی که موجب استهزا و هتک آنان شود، چه حکمی دارد؟

۱. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۳۹۳.

۲. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۳۹۱.

۳. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۳۹۴.

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: به طور کلی استهزا و هتک حرمت مؤمن، حرام است.^۱

طهارت اهل کتاب

پرسش: اهل کتاب پاک‌اند یا نجس؟

آیات عظام امام و بهجت: آری، آنان نجس هستند.

آیات عظام تبریزی، خامنه‌ای، فاضل، سیستانی، نوری و وحید: خیر، اهل کتاب پاک‌اند؛ ولی بهتر است (احتیاط مستحب) از آنان اجتناب شود.

آیات عظام صافی و مکارم: بنابر احتیاط واجب نجس‌اند.

تبصره. با توجه به اینکه امام خمینی و آیه‌الله بهجت رجوع به مرجع مساوی را جایز می‌دانند آیه‌الله مکارم و آیه‌الله صافی، احتیاط واجب دارند، مقلدان ایشان می‌توانند به مراجع تقلید دیگر رجوع کنند.^۲

تعیین قبله

پرسش: اگر تحصیل راه‌های مطمئن و معتبر در تعیین قبله ممکن نبود (مانند ورزشکاران و دانشجویانی که در

کشورهای خارجی زندگی می‌کنند) تکلیف چیست؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، تبریزی و فاضل: اگر تحصیل راه‌های مطمئن و معتبر ممکن نبود، از هر راهی که برای او گمان به قبله پیدا شود، کفایت می‌کند.

۱. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۳۲۸.

۲. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۳۷۲.

آیه الله بهجت: برای نماگزار واجب نیست در تشخیص قبله، راه‌های یقین آور و معتبر را پیگیری و جست و جو کند؛ بلکه اگر از هر راهی برای او گمان عقلایی به قبله پیدا شود، کفایت می‌کند؛ هر چند تحصیل راه‌های مطمئن بهتر و موافق احتیاط است.

تبصره ۱. مراجع تقلید برخی از راه‌ها و نشانه‌های گمان آور را بیان کرده‌اند که عبارتند از:

۱. قبله محراب مساجد و قبور مسلمانان،

۲. قبله شناس حتی اگر مسلمان نباشد،

۳. قبله نماهای معمول.

تبصره ۲. آیه الله وحید قبله بلد و قبور مسلمانان را از راه‌های مطمئن و معتبر می‌داند.^۱

پیدا کردن قبله

پرسش: در مکانی قرار دارم که هیچ راهی برای پیدا کردن قبله وجود ندارد و به هیچ طرف نیز گمان پیدا نمی‌شود؛ تکلیف چیست؟

آیات عظام امام، صافی، فاضل و نوری: اگر وقت نماز تنگ نیست، باید به چهار طرف نماز بخوانید تا یقین پیدا شود که یکی از آنها رو به قبله بوده است.

آیات عظام بهجت، تبریزی، سیستانی، مکارم و وحید: اگر به یک طرف نماز بخوانید، کفایت می‌کند؛ ولی اگر وقت تنگ نیست، بهتر (احتیاط مستحب) است به چهار طرف نماز بخوانید.

آیه الله خامنه‌ای: اگر وقت تنگ نیست، بنابر احتیاط واجب باید به چهار طرف نماز بخوانید.^۲

نگاه به پی‌حجاب

پرسش: حکم نگاه، به زنان مسلمان - که در کشورهای خارجی فاقد حجاب و پوشش اسلامی‌اند - چگونه است؟

۱. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۳۷۲.

۲. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۳۷۲.

آیات عظام امام، خامنه‌ای، صافی، فاضل و نوری: بنابر احتیاط واجب، بدون قصد لذت و ترس افتادن به حرام نیز جایز نیست.

آیه‌الله بهجت: نگاه به آنان جایز نیست؛ هر چند بدون قصد لذت باشد.
 آیات عظام تبریزی، سیستانی، مکارم و وحید: اگر بدون قصد لذت و ترس افتادن به حرام باشد، اشکال ندارد (مگر اینکه از زنانی باشند که اگر آنان را نهی کنند، بپذیرند).^۱

دست دادن با غیرمسلمان

پرسش: دست دادن با زنان غیرمسلمان، چه حکمی دارد؟
 آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: دست دادن با زنان غیرمسلمان جایز نیست؛ خواه کافر حربی باشد یا کتابی (مانند یهود و نصارا).^۲

نگاه به غیرمسلمانان

پرسش: نگاه کردن به عکس‌های عریان و برهنه زنان و مردان غیرمسلمان، چه حکمی دارد؟
 آیات عظام امام، تبریزی، خامنه‌ای، سیستانی، فاضل و وحید: اگر با قصد لذت باشد، حرام است و بنابر احتیاط واجب بدون قصد لذت و ترس افتادن به حرام نیز جایز نیست.
 آیات عظام بهجت، صافی، مکارم و نوری: نگاه به آنها جایز نیست؛ هر چند بدون قصد لذت باشد.

۱. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۳۷۷.

۲. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۳۷۷.

ذبح اسلامی

پرسش: در برخی کشورهای غیراسلامی، فروشگاه‌هایی وجود دارند که فرآورده‌های اسلامی می‌فروشند و بر روی محصولات آنها مارک ذبح اسلامی نوشته شده است؛ تهیه وسایل از آنها چه حکمی دارد؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: صرف نوشته (ذبح اسلامی) بر روی بسته‌های غذایی، حجت بر تذکيه شرعی نیست؛ ولی اگر فروشنده مسلمان است و اعلام می‌کند که به طریق شرعی تذکيه شده، گفتارش معتبر است.^۱

حکم چرم خارجی

سؤال: اگر دست خیس با لباس، کفش یا صندلی‌های چرمی که از کشورهای غیر اسلامی وارد می‌شود تماس پیدا کند، آیا نجس می‌شود؟

آیات عظام امام، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت و تبریزی: اگر احتمال بدهد که وارد کننده مسلمان، مسئله ذبح و تذکيه حیوان را بررسی و تحقیق کرده، پاک است.

خامنه‌ای و سیستانی: اگر احتمال بدهد که تذکيه شرعی شده، پاک است.

فاضل و مکارم: پاک است.

تبصره. چرم‌های مصنوعی پاک است و اگر ندانیم چرم طبیعی است یا مصنوعی، در این صورت هم پاک است.^۲

حکم چرم خارجی

سؤال: [ورزشکاران] یا دانشجویانی که در کشورهای غیر اسلامی می‌روند؛ چنانچه از بازار کفش و لباس چرمی تهیه کنند، حکم طهارت و نجاست آن چگونه می‌شود؟

۱. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۳۷۷.

۲. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۳۷۷.

امام، بهجت، صافی، نوری و وحید: اگر چرم طبیعی است نه مصنوعی، نجس است. تبریزی: بنابر احتیاط واجب نجس است. خامنه‌ای و سیستانی: اگر احتمال بدهد که تذکیه شرعی شده، پاک است. فاضل و مکارم: پاک است.^۱

خرید چرم از غیر مسلمان

سؤال: آیا خرید وسایل چرمی [مانند کمر بند و کفش و دستکش ورزشی و...] از غیر مسلمانان جایز است؟ امام، بهجت، صافی، نوری و وحید: جایز نیست و معامله باطل است؛ مگر آنکه بداند وسایل چرمی از حیوانی است که مطابق دستور شرع یا با نظارت مسلمانی ذبح شده است. تبریزی و مکارم: بنابر احتیاط واجب، جایز نیست و معامله باطل است؛ مگر آنکه بداند وسایل چرمی از حیوانی است که مطابق دستور شرع یا با نظارت مسلمان، ذبح شده است. سیستانی و فاضل: اگر احتمال برود از حیوانی است که به دستور شرع یا با نظارت مسلمان ذبح شده، خرید آن جایز و معامله صحیح است؛ وگرنه معامله باطل می‌باشد.^۲

نگاه به زن غیر مسلمان

سؤال: [در سفرهای خارج از کشور] آیا نگاه کردن به زن غیر مسلمان که پوششی ندارد، جایز است؟ آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: اگر بدون قصد لذت و ترس افتادن به حرام باشد؛ تنها نگاه به جاهایی از بدنشان که معمولاً آن را نمی‌پوشانند، جایز است.^۳

۱. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۳۷۸.

۲. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۳۷۷.

۳. سیدمجتبی حسینی، احکام نگاه و پوشش، ص ۳۹.

فروشنده غیرمسلمان

سؤال: در برخی کشورهای غیراسلامی، فروشگاه‌هایی وجود دارند که فرآورده‌های اسلامی می‌فروشند و بر روی محصولات آن‌ها مارک ذبح اسلامی نوشته شده است؛ تهیه وسایل از آن‌ها چه حکمی دارد؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: صرف نوشته (ذبح اسلامی) بر روی بسته‌های غذایی، حجت بر تذکيه شرعی نیست؛ ولی اگر فروشنده مسلمان است و اعلام می‌کند که به طریق شرعی تذکيه شده، گفتارش معتبر است.^۱

دست دادن با زنان غیرمسلمان

سؤال: دست دادن با زنان غیرمسلمان، چه حکمی دارد؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: دست دادن با زنان غیرمسلمان جایز نیست؛ خواه کافر حربی باشد یا کتابی (مانند یهود و نصارا).^۲

سجده بر چمن و چوب

سؤال: آیا بر زمین، چوب، چمن و برگ درخت می‌توان سجده کرد؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: باید بر زمین و چیزهای غیر خوراکی که از زمین می‌روید مانند چوب و چمن، برگ درخت سجده کرد و سجده بر چیزهای خوراکی و پوشاکی صحیح نیست.^۳

*** بنابراین می‌توان در زمین فوتبال روی چمن سجده کرده.

۱. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۳۷۶.

۲. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۳۷۴.

۳. توضیح المسائل رساله ۱۳ مرجع، م ۱۰۷۶.

خون در لباس نمازگزار

سؤال: اگر لباس به مقدار کمی خونی شود و یا به ادرار نجس شود، آیا می توانیم با آن نماز بخوانیم؟

آیات عظام امام، خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، صافی، وحید، نوری همدانی، بهجت، تبریزی و فاضل: برای نماز باید بدن و لباس از ادرار پاک باشد، ولی خون کمتر از یک درهم (تقریباً به اندازه یک بند انگشت اشاره) اگر در بدن و لباس نمازگزار باشد، نماز با آن صحیح است. اما این حکم به معنی پاک بودن خون به اندازه یک درهم نیست، خون کم هم نجس و هم نجس کننده است.^۱

تذکر: بنابراین اگر آمپول زدیم و لباسمان کمتر از یک درهم خونی شد. با همان وضعیت می توانیم نماز بخوانیم.

اثر چسب زخم

سؤال: در محیط های ورزشی خیلی اتفاق می افتد که به دلیل زخمی شدن دست و پا مجبوریم چسب زخم بزنیم. اثر این چسب ها هیچ وقت کاملاً پاک نمی شود و برطرف کردن آن مشقت زیادی دارد. آیا برای وضو گرفتن یا غسل کردن اشکال پیش می آید؟

امام، خامنه‌ای، سبحانی و مکارم: اگر پاک کردن سخت باشد، هنگام وضو گرفتن روی همان چسب به عنوان جبیره وضو بگیرید.

بهجت: باید بنابر اظهر به دستور جبیره عمل کنید و احتیاط در جمع بین تیمم و وضوی جبیره است.

سیستانی: وظیفه شما تیمم است، مگر آن که چسب در مواضع تیمم باشد که در این صورت لازم است هم وضو بگیرید و هم تیمم کنید

۱. سیدمجتبی حسینی، رساله دانشجویی، ص ۳۲۷ و با استفاده از سید محمدتقی علوی، پاسخ کوتاه به ۳۰۰ پرسش از احکام، ص ۱۶.

صافی: باید به دستور جیره عمل کنید و بنابر احتیاط واجب اگر چسب هیچ قسمت از اعضای تیمم را فرا نگرفته یا فقط بعضی از محل تیمم را فراگرفته (نه همه آن را)، تیمم کنید.^۱

تبصر: اگر روی زخم بسته شده، باید جاهایی را که می شود شست، بشوید و روی آن، زخم یا شکستگی را بسته است (جیره) به جای شستن، دستِ تر بکشد. به این وضو، وضوی جیره ای می گویند.^۲



^۱. علی رضا محمد نژاد و دیگران، رساله مصور (کانون نشر احکام)، ص ۳۲.

^۲. علی رضا محمد نژاد و دیگران، رساله مصور (کانون نشر احکام)، ص ۶۳.

امام خمینی

شرط بندی در مسابقات

پرسش: بیشتر اوقات مشاهده می‌شود که بعضی در مسابقات فوتبال، والیبال، به‌خصوص پینگ پنگ، مبلغ ۴۰ یا ۵۰ تومان پول می‌سپارند و روی آن شرط بندی می‌کنند و هر گروه یا تیمی که برنده می‌شود، با آن پول میوه یا شیرینی خریداری کرده و می‌خورند؛ آیا این بازی حکم قمار دارد یا خیر؟

امام خمینی: اگر پولی برد و باخت می‌شود، در حکم قمار و حرام است.^۱

ورزش بانوان

پرسش: آیا زن می‌تواند با لباس‌های گشاد و با روسری و شلوار در پیش مرد نامحرم ورزش کند؟

امام خمینی: از این عمل احتراز شود.^۲

شطرنج به عنوان بازی فکری

پرسش: اگر شطرنج آلت قمار بودن خود را به کلی از دست داده باشد و چون امروزه تنها به عنوان یک ورزش فکری از آن استفاده گردد بازی با آن چه صورتی دارد؟

امام خمینی: بر فرض مذکور اگر برد و باختی در بین نباشد اشکال ندارد.^۳

۱. امام خمینی، استفتاءات، ج ۲، ص ۱۰.

۲. امام خمینی، استفتاءات، ج ۲، ص ۲۴.

۳. امام خمینی، استفتاءات، ج ۳، ص ۲۶۱.

پرسش: در تلویزیون برنامه‌ای است به نام ورزش و مردم (ورزشکاران با شورت و عرقگیر مشغول مسابقات فوتبال، والیبال یا ورزش‌های دیگر هستند) آیا نگاه کردن زنان و دختران جوان مسلمان به این برنامه جائز است؟

امام خمینی: اگر مفسده‌ای نداشته باشد مانع ندارد.^۱

تماشای مسابقات

پرسش: دیدن مسابقات ورزشی (مثل کشتی، وزنه برداری و بعضی فیلم‌ها که در آن قسمتی از بدن مرد برهنه است و از تلویزیون نشان داده می‌شود) از نظر شرعی چگونه است؟

امام خمینی: نظر به عکس و فیلم اگر طرف را شناسد مانع ندارد، مگر آنکه مفسده‌ای بر آن مترتب باشد.^۲

ارتباط با جنس مخالف

پرسش: ما در دبیرستان دخترانه مشغول انجام وظیفه هستیم، در رابطه با کارمان ناچاریم در محوطه دبیرستان که دختران مشغول ورزش هستند رفت و آمد نمائیم یا در رابطه با دبیران زن و دانش آموزان باشیم، چه حکمی دارد؟

امام خمینی: با رعایت تمام وظائف شرعیّه مانع ندارد.^۳

۱. امام خمینی، استفتاءات، ج ۳، ص ۲۶۲.

۲. امام خمینی، استفتاءات، ج ۳، ص ۲۶۲.

۳. امام خمینی، استفتاءات، ج ۳، ص ۲۷۵.

رادیو و تلویزیون و ...

پرسش: لطفاً به سؤالات ذیل پاسخ بفرمائید: ۱- آیا تصویر خانم مکشّفه‌ای که در تلویزیون آن را ارائه می‌دهند، حکم عکس را دارد یا حکم آئینه؟ ۲- آیا دیدن بدن برهنه مردان (مانند ورزشکاران) از تلویزیون برای خانم‌ها جائز است؟
امام خمینی: ۲ و ۱- حکم عکس را دارد.^۱

مسابقه اسب دوانی

پرسش: مستدعی است نظر مبارک را در مورد مسابقات اسب دوانی و شرط بندی بیان فرمائید؟
امام خمینی: مسابقه اسب دوانی با شرائط شرعیّه مانع ندارد.^۲

برد و باخت در فوتبال دستی

پرسش: آیا در خیابان‌ها جلو مغازه‌ها که جوان‌ها یا بچه‌ها فوتبال دستی بازی می‌کنند و یک نوشابه یا یک بستنی می‌برند چه حکمی دارد؟ آیا قمار محسوب می‌شود یا نه؟
امام خمینی: در فرض مسأله جایز نیست و قمار محسوب است.^۳

ورزش با برد و باخت

پرسش: ورزشی که در آن برد و باخت مطرح است مثل مسابقات فوتبال، والیبال، کشتی و ... چه صورتی دارد آیا حلال است یا حرام؟
امام خمینی: اگر برای برنده چیزی مقرر کنند حرام است.^۴

۱. امام خمینی، استفتائات، ج ۳، ص ۶۰۳.

۲. امام خمینی، استفتائات، ج ۳، ص

۳. امام خمینی، استفتائات، ج ۲، ص ۱۱.

۴. امام خمینی، استفتائات، ج ۲، ص ۱۰.

Y.

Y.

آیت الله خامنه‌ای

ورزشی در مسجد

پرسش: آیا انجام تمرین‌های ورزشی در مسجد محل یا خوابیدن در آن جایز است؟ این کارها در مسجدهای دیگر چه

حکمی دارد؟

آیت الله خامنه‌ای: مسجد جای ورزش و تمرین ورزشی نیست و از کارهایی که با شأن و منزلت مسجد منافات دارد، باید

پرهیز شود، و خوابیدن در مسجد هم مکروه است.^۱

شنا در دریا

پرسش: آیا شنا کردن در ساحلی که زنان و مردان به طور مختلط در آن شنا می‌کنند، اشکالی دارد؟

آیت الله خامنه‌ای: شنا کردن در دریا و غیره منعی ندارد، ولی اختلاط زن و مرد و یا نظر زن و مرد به بدن لخت همدیگر

حرام است.^۲

بیلیارد

پرسش: اخیراً ورزش بیلیارد در سطح وسیعی رایج شده است نظر حضرتعالی درباره آن چیست؟

^۱. آیت الله خامنه‌ای، اجوبه الاستفتائات، س ۳۹۳.

^۲. آیت الله خامنه‌ای، اجوبه الاستفتائات، س ۱۱۸۲.

آیت الله خامنه‌ای: اگر با برد و باخت و یا موجب ترتب مفاسد اخلاقی یا اجتماعی و یا مستلزم همراه بودن با محرّمی از محرّمات الهی باشد، جایز نیست.^۱

انتخاب میزبانی جمع از طریق قرعه

پرسش: ما در بعضی از مواقع که رفقا با هم هستیم قرعه می‌زنیم و یکی از رفقا برای همه بچه‌ها مواد خوراکی و یا نوشیدنی با پول خودش می‌خرد آیا این کار مشکل شرعی دارد؟

آیت الله خامنه‌ای: اگر شرط ابتدایی بوده و به عنوان برد و باخت و شرط بندی نباشد، بلکه همه مایلید که برای دیگران خرج کنید؛ ولیکن در هر نوبت شخص داوطلب را از طریق قرعه تعیین می‌کنید، منع شرعی ندارد.^۲

آموزش نادرست به ورزشکاران

اگر مربی ورزش با آموزش نادرست، موجب نقص عضو یا مرض قابل درمان یا غیرقابل درمان در افراد شود، دیه یا ارش به عهده کیست؟ آیا فدراسیون ورزشی مسؤول پرداخت آن است یا آموزش و پرورش و دانشگاهی که او را به عنوان مسؤول ورزش قرار داده و یا به عهده خود مربی است؟

آیت الله خامنه‌ای: ملاک در این گونه امور قانون و مقررات مربوطه می‌باشد و باید طبق آن عمل شود.^۳

تعیید کاربری جزئی از زمین موقوفه مسجد

پرسش: زمینی جهت ساخت مسجد وقف شده در طراحی جهت ساخت، قسمت زیر زمینی آن جهت امور فرهنگی - ورزشی مسجد در نظر گرفته شده است. (این قسمت از شبستان مسجد کاملاً مجزا است) آیا این امر اشکالی دارد؟

^۱. آیت الله خامنه‌ای، اجوبه الاستفتائات، س ۱۱۸۵.

^۲. آیت الله خامنه‌ای، اجوبه الاستفتائات، س ۱۱۸۱.

^۳. آیت الله خامنه‌ای، استفتائات، س ۱۱۸۲.

آیت‌الله خامنه‌ای: از ابتدا واقف می‌تواند یک قسمت زمین خود را برای غیر مسجد وقف کند، اما پس از وقف برای مسجد نمی‌تواند آن را تغییر دهد.^۱

استفاده از زمین بلااستفاده مجاور مسجد

پرسش: قطعه زمینی وقفی در مجاورت مسجد قرار دارد که سال‌ها است بلااستفاده مانده است و هیچ‌گونه دخل و تصرف معقول و منقول و یا حتی عرفی در آن نمی‌گردد، خواهشمند است نظر خویش را در مورد تبدیل این زمین موقوفه یا حداقل زیر زمین آن را برای استفاده بهتر از قبیل حوزه علمیه، حسینیه، کتابخانه، محل انجام فعالیت‌های فرهنگی - ورزشی و یا منبع درآمد اقتصادی برای مسجد بیان فرمایید.

آیت‌الله خامنه‌ای: با فرض اینکه آن قطعه زمین به عنوان مسجد وقف شده و با نماز خواندن اهالی محل در آنجا به عنوان مسجد به قبض مسجد درآمده و عنوان مسجدیت تحقق پیدا کرده، حکم مسجد بر آن مترتب است، و استفاده های دیگر از آن شرعاً جایز نیست ولی وصل کردن آن به مسجد جنب آن جهت توسعه مسجد مانع ندارد.^۲

شنیدن موسیقی در حال ورزش

پرسش: شرکت در کلاس‌های ورزشی که در آنها موسیقی پخش می‌شود چه حکمی دارد اگر از هدفن استفاده کنیم به نحوی که موسیقی را نشنویم یا به طور ضعیف بشنویم چطور؟

آیت‌الله خامنه‌ای: اگر موسیقی مطرب لهنوی نباشد، مانعی ندارد و تشخیص آن به عهده خود مکلف است.^۳

^۱. آیت‌الله خامنه‌ای، استفتائات، س ۸۴۳

^۲. آیت‌الله خامنه‌ای، استفتائات، س ۸۴۶

^۳. آیت‌الله خامنه‌ای، استفتائات، س ۹۲۱

پیش‌بینی مسابقات ورزشی

پرسش: به دلیل علاقه به ورزش به خصوص فوتبال در پیش‌بینی بازی‌های ایرانی و خارجی شرکت می‌کنم و از بابت شرکت کردن در این مسابقه مقداری پول می‌پردازم و اگر تمام پیش‌بینی‌های این بازی‌ها را درست انجام داده باشم، در لیست برنده‌ها قرار می‌گیرم. می‌خواستم بدانم که اگر یک روز برنده شدم و در لیست گیرندگان جایزه قرار گرفتم، آیا پولی را که به دست می‌آورم می‌توانم خرج کنم یا نه؟

آیت‌الله خامنه‌ای: عمل مزبور جایز نیست و نمی‌توان در جایزه تصرف نمود.^۱

پیش‌بینی برد و باخت (توتو)

پرسش: «توتو» به برگه‌هایی گفته می‌شود که در آن تیم‌های بزرگ فوتبال باشگاهی و ملی جهان ذکر شده و افراد آن برگه‌ها را تهیه کرده، برد و باخت تیم‌ها را پیش‌بینی می‌کنند و بابت آن پول می‌دهند، هرچه مقدار پولی که می‌پردازند بیشتر باشد، می‌توانند مبالغ مضاعفی را ببرند. شرکت در این پیش‌بینی با پرداخت پول چه حکمی دارد؟ پول حاصل از برنده شدن در آن حرام است یا حلال؟

آیت‌الله خامنه‌ای: این عمل شرط‌بندی محسوب شده و در حکم قمار است و جایز نیست و دادن و گرفتن این پول هم حرام است.^۲

ورزش در قبرستان

پرسش: زمینی برای دفن اموات وقف شده است و در وسط آن ضریح یکی از فرزندان ائمه «علیهم السلام» قرار داد و در این اواخر اجساد تعدادی از شهدای عزیز در آن قبرستان دفن شده است، با توجه به نبود زمین مناسبی برای بازیهای ورزشی جوانان، آیا جایز است با مراعات آداب اسلامی، در داخل قبرستان بازی کنند؟

^۱. آیت‌الله خامنه‌ای، استفتائات، س ۱۱۸۲.

^۲. آیت‌الله خامنه‌ای، استفتائات، س ۱۱۸۲.

آیت‌الله خامنه‌ای: تبدیل قبرستان به مکان بازیهای ورزشی و تصرف در زمین موقوفه در غیر جهت وقف جایز نیست و همچنین هتک حرمت قبور مسلمانان و شهدای عزیز هم جایز نیست.^۱

موسیقی حرام در باشگاه

پرسش: جوانی به‌عنوان مربی و داور بین‌المللی بعضی از ورزش‌ها به‌کار اشتغال دارد. شغل او اقتضا می‌کند که به بعضی از باشگاه‌هایی وارد شود که غنا و موسیقی حرام در آنها پخش می‌شود، با توجه به اینکه این کار مقداری از هزینه‌های زندگی او را تأمین می‌کند و فرصت‌های شغلی هم در محل زندگی او کم است، آیا این کار برای او جایز است؟

آیت‌الله خامنه‌ای: این شغل برای او اشکال ندارد، هر چند گوش دادن به غنا و موسیقی لیهوی برای او حرام است؛ اما در موارد اضطراری جایز است، داخل مجلس غنا و موسیقی حرام شود، ولی باید از گوش دادن به آن اجتناب کند و آنچه که بدون اختیار به گوش او می‌خورد، اشکال ندارد.^۲

^۱ . آیت الله خامنه‌ای، اجوبه الاستفتاءات، س ۲۱۰۲.

^۲ . آیت الله خامنه‌ای، اجوبه الاستفتاءات، س ۱۱۵۹.

آیت الله مکارم شیرازی

ورزش و اسلام

پرسش: با توجه به این که ورزش نیمی از جمعیت دنیا را به خود جذب کرده، و گاه در سیاست و حکومت نقش مهمی ایفا می کند، و در کشور ما نیز از مهم ترین ابزارهای مقابله با تهاجم فرهنگی به شمار می رود، استدعا دارم نظر مبارک خود را پیرامون سؤالات ذیل بیان فرمایید:

۱- دیدگاه شرع مقدس درباره ورزش چیست؟

۲- اسلام درباره ورزش حرفه ای چه می گوید؟

۳- نظر اسلام در مورد کسی که شغل و کسب خود را ورزش قرار می دهد چیست؟

۴- شرع مقدس پیرامون ورزش قهرمانی چه نظری دارد؟

۵- مسابقات ورزشی با تعیین عوض (پولی که برای بنده در نظر می گیرند) چه حکمی دارد؟

۶- آیا پخش مستقیم مسابقات ورزشی با لباس مخصوص، و نگاه آن برای عموم (زن و مرد) جایز است؟

۷- شرط بندی در مورد پیش بینی نتیجه، توسط بازیکنان یا شخص ثالث چه حکمی دارد؟

آیت الله مکارم شیرازی: جواب ۱ تا ۷؛ بی شک ورزش برای سلامت جسم و روح لازم، و در اسلام ورزش های هدفداری

نیز پیش بینی شده است (مانند اسب سواری و شنا و مانند آن)، ولی شرط بندی تنها در مورد تیراندازی و اسب سواری اجازه داده شده است. متأسفانه ورزش در جهان کنونی، همان طور که اشاره کرده اید، در پاره ای از موارد از مسیر اصلی منحرف شده، و به افراط و تفریط گراییده، و گاه ابزار مسائل تجاری سودپرستان، یا خودکامگی سیاست بازان واقع شده

است، و اگر کار به همین وضع پیش برود، خطرات مهمی ورزش و علاقه مندان به آن را تهدید خواهد کرد. امیدواریم اندیشمندان برای پیشگیری از سوء استفاده‌های مختلف از ورزش چاره‌ای بیندیشند، و آن را در جایگاه اصلی خود قرار دهند، و از این که جمعی از جوانان عزیز ما قربانی انحرافات ورزشی شوند جلوگیری کنند.^۱

استمنا برای نجات از زنا

سؤال: اگر انسان مجبور شود برای نجات از زنا استمنا کند، آیا این عمل جایز است؟
آیت‌الله مکارم شیرازی: راه نجات از گناه، گناه دیگر نیست. باید به فکر ازدواج باشد و یا از طریق روزه و ورزش و مانند آن خود را از گناه بازدارد و به گناه دیگری پناه نبرد.^۲

مدال‌های طلا

پرسش: مدال‌های طلا که ورزشکاران می‌گیرند و به گردن آنها می‌آویزند چه حکمی دارد؟
آیت‌الله مکارم شیرازی: گرفتن مدال اشکال ندارد، لکن برای مردان به گردن انداختن اشکال دارد، مگر در موارد ضرورت.^۳

شطرنج و ورزش فکری

پرسش: آیا بازی با شطرنج در عصر حاضر اشکال دارد؟
آیت‌الله مکارم شیرازی: اگر شطرنج در عرف عام از آلات قمار محسوب شود بازی با آن حرام است و اگر از حالت قمار خارج و جزء ورزش‌های فکری در آمده باشد اشکالی ندارد.^۴

۱. آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات جدید، ج ۳، س ۱۸۴۳.

۲. آیت‌الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۱، س ۱۲۳۰.

۳. آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۱، س ۱۳۶.

۴. آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۱، س ۵۴۳.

ورزش‌های امروزی

پرسش: آیا ورزش‌هایی که امروز موجود است بهتر است مسلمانان بازی کنند یا نه؟
آیت‌الله مکارم شیرازی: ورزش‌هایی که مایه قدرت جسمی یا روحی مسلمین می‌شود نه تنها جایز است بلکه در مواردی لازم هم می‌باشد.^۱

نمایش شناگران

پرسش: دیده می‌شود که گاهی تلویزیون شناگران را با بدن‌های عریان و یا فیلم‌های خارجی، زنان را نیمه عریان نشان می‌دهد، دیدن این مناظر چه حکمی دارد؟
آیت‌الله مکارم شیرازی: چنانچه دیدن آنها منشأ فساد گردد جایز نیست.^۲

لباس ورزش زنان

پرسش: پوشیدن لباس‌هایی که فقط تنه را می‌پوشاند برای بانوان در مقابل بانوان دیگر در مکان‌های ورزشی مخصوص بانوان که هیچ مردی حضور ندارد چه حکمی دارد؟
آیت‌الله مکارم شیرازی: در فرض مسأله مانعی نیست، مگر در مواردی که مفاسد خاصی ظاهر گردد.^۳

ورزش درمانی

پرسش: اگر انسان مجبور شود برای نجات از زنا استمنا کند، آیا این عمل جایز است؟

۱. آیت‌الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۱، س ۷۸۰.

۲. آیت‌الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۱، س ۷۸۱.

۳. آیت‌الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۱، س ۸۳۵.

آیت‌الله مکارم شیرازی: راه نجات از گناه، گناه دیگر نیست. باید به فکر ازدواج باشد و یا از طریق **روزه و ورزش و** مانند آن خود را از گناه بازدارد و به گناه دیگری پناه نبرد.^۱

ورزش بُکس

پرسش: نظر شما در مورد ورزش بُکس با توجه به خطراتی که دارد چیست؟
آیت‌الله مکارم شیرازی: با توجه به خطراتی که ورزش بُکس دارد مشروعیت آن مشکل است مگر در موارد ضرورت مثل کسانی که برای آمادگی رزمی این کار را می‌کنند.^۲

ورزش در حسینیه

پرسش: عده‌ای از معتمدین محل، زمینی را از سازمان زمین شهری برای حسینیه گرفته‌اند. اما نه سند آن به نام خورده، و نه از آن سازمان پیگیری شده است. حال اگر کسی، یا کسانی، پیگیری نمایند و این زمین را به عنوان حسینیه به نام خود نمایند، ولی مورد استفاده دیگری مانند کتابخانه، یا باشگاه ورزشی، یا کلوپ، یا سینما، و مانند آن قرار دهند چه حکمی دارد؟
آیت‌الله مکارم شیرازی: باید آن را در همان راه به کار گیرند که توافق بر آن شده است.^۳

ورزش در مسجد و حسینیه

پرسش: آیا از نظر شرع مقدّس اسلام، دایر کردن پایگاه مقاومت و کانون فرهنگی و ورزشی در داخل مساجد و حسینیه‌ها جایز است؟

۱. آیت‌الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۱، س ۱۲۳۰.

۲. آیت‌الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۱، س ۱۷۲۰.

۳. آیت‌الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۳، س ۸۳۳.

آیت الله مکارم شیرازی: دایر کردن پایگاه ورزشی در مسجد صحیح نیست؛ ولی کانون‌های فرهنگی و پایگاه‌های مقاومت در صورتی که مزاحمتی برای نمازگزاران نداشته باشد، مانعی ندارد.^۱

ورزش در مسجد ۱

پرسش: ما یک مسجد قدیمی در روستایی به نام خولیکان از شهرستان مبارکه اصفهان داریم به علت این که چند مسجد جدید و بزرگ بعد از انقلاب اسلامی ساخته شده دیگر از این مسجد به طور کلی استفاده نمی نمایند، در ضمن صیغه وقف هم برای این مسجد خوانده نشده است، ولی چند سال است که عده ای از ورزشکاران این روستا چون جایگاه ورزشی نداشته از این مسجد به عنوان باشگاه ورزش باستانی استفاده می نمایند حال با توجه به این که ورزش باستانی یکی از ورزش‌های سنتی است از اوّل تا آخر این ورزش فقط ذکر یا علی (علیه السلام) و صلوات بر محمد (صلی الله علیه وآله) و امثال اینها یاد می شود آیا ورزش کردن و تصرف در این مسجد صحیح است؟

آیت الله مکارم شیرازی: مسجد را به هیچ وجه نمی‌توان از مسجد بودن خارج کرد یا تبدیل به ورزشگاه نمود؛ اما ورزش در آن اگر موجب وهن مسجد نباشد و مزاحمت برای نمازگزاران نداشته باشند جایز است.^۲

ورزش در مسجد ۲

پرسش: آوردن میز تنیس به فضای مسجد از قبیل زیرزمین، حیاط و... جهت انجام فعالیت‌های سالم فرهنگی ورزشی در کنار آموزش تعالیم دینی (آموزش قرآن، احکام و عقاید) چه حکمی دارد؟

آیت الله مکارم شیرازی: استفاده از وسایل فوق در شبستان یا فضای مسجد مجاز نیست؛ ولی اگر سالن‌هایی برای کتابخانه یا فعالیت‌های فرهنگی در مسجد ساخته شده، از فضای آن می‌توان برای این کار استفاده کرد.^۳

۱. آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۲، س ۱۹۴.

۲. آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۱، س ۱۷۵.

۳. آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۱، س ۱۸۳.

ورزش در مسجد^۳

پرسش: در حیدرآباد کرج زمینی وقف مسجد گردیده و مردم به نیت ساختن مسجد کمک کرده اند چندین سال در زیرزمین این مسجد نماز برگزار می گردید اکنون که طبقه همکف ساخته شده است از زیرزمین برای نگهداری وسایل مسجد استفاده می شود و در ایام محرم و صفر به عزاداران اباعبدالله (علیه السلام) غذا داده می شود و افراد معذور وارد آن نمی گردند آیا می توان از این زیرزمین برای مکان ورزشی جوانان و نوجوانان استفاده و عواید حاصل را صرف بنای همان مسجد کرد؟

آیت الله مکارم شیرازی: جایز نیست بلکه باید برای مسجد و کارهای مناسب مسجد استفاده شود.^۱

نمایش بدنسازان

پرسش: اخیراً در یک مجلس عمومی برای آقایان، پس از اجرای سخنرانی و برنامه های دیگر، چند نفر از آقایانی که ورزش بدنسازی و زیبایی اندام را تمرین کرده بودند، در مجلس حاضر شده و بدن نیمه عریان خود را به معرض دید تماشاچیان گذارده و با حرکاتی، ماهیچه های خود، سینه های بزرگ شده و سایر قسمت های تقویت شده را به دیگران نشان دادند. لطفاً حکم این عمل را از نظر شرع مقدس اسلام بیان بفرمایید.

آیت الله مکارم شیرازی: این کار شایسته مسلمانان نیست و اگر منشأ فساد گردد حرام است.^۲

۱. آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۱، س ۱۷۰.

۲. آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۲، س ۷۱۸.

قمار با ورزش

پرسش: چند تیم والیبال، یا فوتبال، یا غیر آن، مبالغی وجه نقد در بین خود جمع آوری نموده و پس از مسابقه آن را به تیم برنده اختصاص می دهند، آیا این کار جایز است؟

آیت الله مکارم شیرازی: حرام است، و نوعی قمار محسوب می شود؛ ولی اصل این ورزش ها بدون برد و باخت اشکالی ندارد.^۱

ارمغان بهزیستی

پرسش: اخیراً سازمان بهزیستی اوراقی به عنوان «ارمغان بهزیستی» در معرض فروش می گذارد، در آن اوراق چند سؤال بهداشتی مطرح می نماید که اگر خریدار اوراق به آنها پاسخ صحیح بدهد، به قید قرعه جوایزی دریافت می نماید، در غیر این صورت وجه پرداختی به نفع دولت ضبط می شود، بعضی بنگاه های خصوصی نیز به همین عنوان و با توجه به علاقه شدید جوانان به ورزش فوتبال اوراقی را در معرض فروش قرار داده و از خریداران می خواهند که نتیجه مسابقات بین تیم های ورزشی را پیشگویی نمایند، و به کسانی که صحیح ترین پاسخ را بدهند، جایزه نقدی اعطا می کنند، از آن جا که شرعاً شرط بندی منع گردیده، مگر در موارد خاص، آیا موارد مذکور که اولی با انگیزه آموزش بهداشت و دومی به منظور تشویق جوانان و توجه به ورزش و گرم نگه داشتن بازار مسابقات ورزشی صورت می گیرد، از مصادیق «سَبَق» تلقی می گردد؟ یا به علت برنده شدن بعضی و بازنده شدن دیگران از مصادیق شرط بندی حرام است؟

آیت الله مکارم شیرازی: این گونه کارها نوعی شرط بندی حرام است و جایز نیست؛ ولی در مواردی مثل بهزیستی اگر نیت شرکت کنندگان کمک بلاعوض به این سازمانها بوده و نیت شرط بندی در آن نباشد و جوایز آن صرفاً برای تشویق باشد حلال است؛ ولی ظاهراً آنچه فعلاً جریان دارد به این صورت نیست و بسیاری از مردم به شرط جایزه شرکت می کنند.^۲

^۱ . آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۲، س ۷۲۷

^۲ . آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۲، س ۷۳۱.

بازی بوکس و تعیین جایزه

پرسش: آیا بازی بوکس جایز است؟ مسابقات فوتبال که موجب مغلوب شدن طرف دیگر می شود چه حکمی دارد؟ آیا تعیین جایزه از طرفین، یا گروه، یا شخص سوّمی اشکال دارد؟

آیت الله مکارم شیرازی: بازی بوکس از بازی های خطرناک است و اشکال دارد؛ ولی فوتبال و مانند آن اشکالی ندارد؛ اما شرط بندی از سوی طرفین، یا از طرف شخص ثالث جایز نیست؛ ولی دادن جایزه بدون قرارداد با کسی بی مانع است.^۱

ورزش بیلارد

پرسش: با عنایت به اهمیّت ورزش از دیدگاه اسلام، و توسعه اماکن و فضاهای ورزشی و فرهنگی، و به منظور پیشگیری از تهاجم و شبیخون دشمن، و با توجّه به این که ورزش و حرکات جسمانی موجب نشاط جسمی و روحی انسان، و مقدّمه تحصیل سلامتی و حفظ و تداوم آن در جامعه اسلامی است، خواهشمند است نظریّه شرعی خود را نسبت به راه اندازی ورزش بیلارد اعلام نمایید.

آیت الله مکارم شیرازی: هرگاه بازی مذکور از عنوان آلت قمار خارج شده باشد، و در نزد توده مردم به عنوان یک سرگرمی یا ورزش شناخته شود، بازی با آن بدون برد و باخت مالی اشکالی ندارد. در غیر این صورت جایز نیست.^۲

شطرنج با رایانه

پرسش: نظر حضرتعالی درباره بازی شطرنج با دستگاه کامپیوتر چیست؟

آیت الله مکارم شیرازی: اگر شطرنج در عرف عام از صورت قمار خارج شده باشد و به عنوان ورزش شناخته شود مانعی ندارد؛ خواه با کامپیوتر باشد یا غیر آن.^۳

۱. مکارم شیرازی، استفتائات جدید، ج ۲، س ۷۳۲.

۲. مکارم شیرازی، استفتائات جدید، ج ۳، س ۴۷۱.

۳. آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۲، س ۷۳۴.

بدن نیمه عربیان مردان

پرسش: نگاه کردن به بدن نیمه عربیان زنان در فیلم‌های غربی از نظر شرعی چه حکمی دارد؟ حدّ مجاز نگاه کردن به آن چقدر است؟ آیا بین زنان مسلمان و غیر مسلمان و اهل کتاب تفاوتی وجود دارد؟ نگاه کردن زنان به بدن نیمه عربیان مردان در مسابقات ورزشی از قبیل شنا، وزنه برداری و کشتی چه حکمی دارد؟

آیت‌الله مکارم شیرازی: با توجّه به این که نگاه به فیلم‌ها مشاهده مستقیم نیست، نگاه کردن به آنها مصداق نگاه به نامحرم نمی‌باشد، مگر این که منشأ فسادى گردد، که در این صورت نگاه کردن به آنها در هر دو صورت حرام است.^۱

ورزش‌های بانوان

پرسش: نظر مبارک خویش را در مورد ورزش‌های بانوان از قبیل دوچرخه سواری، اسب سواری، قایق رانی و دو میدانی در اماکن و معابر عمومی، که در معرض دید نامحرم قرار دارد بیان فرمایید در ضمن بفرمایید. تماشای این نوع برنامه ها در تلویزیون چه حکمی دارد؟

آیت‌الله مکارم شیرازی: اگر در انظار عمومی نباشد اشکالی ندارد.^۲

ورزش دختران

پرسش: اگر مدرسه‌ای ابلاغ کند که دختران در مدرسه دخترانه برای ورزش باید لباس مخصوص ورزش بپوشند، چه باید کرد؟

آیت‌الله مکارم شیرازی: پوشیدن لباس ورزشی برای دختران، در صورتی که در محیط مخصوص خودشان باشند، مانعی ندارد.^۳

۱. آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۲، س ۱۰۳۰.

۲. آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۲، س ۱۰۴۶.

۳. آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۲، س ۱۵۵.

طناب کشی

پرسش: به تازگی ورزشی به نام «شدّ الحبل» یا طناب کشی رواج یافته که شامل دو گروه است که در هر طرف طناب یک یا چند نفر شرکت می‌کنند، این ورزش به این شکل است که هر گروهی یک سمت طناب را می‌گیرد و به سمت خود می‌کشد. هر گروهی که بتواند طناب را به سمت خود بکشد، برنده مسابقه است. در این مسابقه گاهی فرد یا افرادی از هر دو گروه به زمین می‌خورند که در برخی اوقات منجر به مرگ آنها می‌شود. آیا این مرگ، از قبیل خطای محض است؟ آیا دیه بر عهده تمام کسانی است که در گروه دیگر قرار دارند، یا بر عهده کسانی است که این مسابقه را برگزار می‌کنند؟ آیا این مسأله در مورد سایر ورزش‌ها مانند فوتبال هم جاری است؟

آیت‌الله مکارم شیرازی: این قتل، شبه عمد محسوب می‌شود و دیه بر عهده جانی است و در صورتی که جانی چند نفر باشند، همگی باید دیه را به مقدار سهمشان در جنایت بپردازند و در صورتی که مقدار تأثیر آنها را در جنایت ندانیم، به صورت مساوی بین آنها تقسیم می‌شود.^۱

قرار داد ورزشی

پرسش: این جانب با یکی از باشگاه‌های فوتبال اروپا قرار داد امضا کرده، که در طول یک سال در اختیار آن تیم باشم. قاعدتاً بایستی در تمام برنامه‌های ورزشی و تمرین‌های سخت بدنی، که لازمه پیروزی تیم در مسابقات آتی است، تابع باشم. از آن جا که بخشی از تمرینات سخت بدنی در ماه مبارک رمضان واقع خواهد شد، و امکان انجام آن با زبان روزه میسر نیست، و از سوی دیگر مسؤول باشگاه می‌گوید: «شما انسان متدین و مؤمنی هستید، و ما میلیون‌ها خرج شما کرده، و وقت شما را از قبل خریده‌ایم، و در صورت خودداری شما از شرکت در تمرینات و شکست تیم، از شما راضی نیستیم. و لهذا با توجه به این که شما در این سال از ما حقوق می‌گیرید، و متعهد به ما هستید نباید روزه بگیرید» آیا می‌توانم براساس قرار داد با آن باشگاه، و به منظور تعهد به آن تیم، برای پیروزی در مسابقات - که مستلزم افطار روزه است - روزه نگیرم، و سال بعد قضا کنم؟

۱. آیت‌الله مکارم شیرازی، استفتانات، ج ۲، س ۱۴۹۹.

آیت‌الله مکارم شیرازی: در شأن یک مسلمان نیست که اقدام به عقد چنین قرار دادی کند؛ زیرا این قرار داد شرعاً باطل است، و باید به دیگران گفت که عقیده مذهبی ما چنین اجازه‌ای نمی‌دهد. و اگر راهی ندارید، می‌توانید روز اوّل را به مسافرت مثلاً یک ساعته بروید و برگردید، و بازهم قبل از ده روز سفری مانند آن انجام دهید. البتّه به شرط این که بخواهید مدّت طولانی مثلاً یک‌سال، در آن محل بمانید.^۱

معیار قمار بودن

پرسش: مراجع بزرگوار در رساله‌های خود پیرامون «ورزش‌ها» چنین بیان داشته اند: «هر گاه بازی یا ورزشی، از آلت قمار بودن خارج شده باشد، اشکال ندارد.» سؤال حقیر این است که: ملاک خروج از آلت قمار بودن چیست؟

- ۱- آیا ملاک همه مردم دنیا هستند، یا اکثریت مردم؟
- ۲- آیا ملاک همه مردم مسلمان هستند، یا اکثریت مسلمانان، یا کشور ایران؟
- ۳- آیا نباید احدی در این دنیا با وسیله مذکور، قمار کند، یا ملاک چیز دیگری است؟

آیت‌الله مکارم شیرازی: ملاک این است که در منطقه ای که با آن بازی می کنند مردم به عنوان یک آلت قمار به آن نگاه نکنند، بلکه آن را یکی از انواع ورزش بشمارند.^۲

معیار قمار بودن

پرسش: با عنایت به اهمیّت ورزش از دیدگاه اسلام، و توسعه اماکن و فضاهای ورزشی و فرهنگی، و به منظور پیشگیری از تهاجم و شبیخون دشمن، و با توجّه به این که ورزش و حرکات جسمانی موجب نشاط جسمی و روحی انسان، و مقدّمه تحصیل سلامتی و حفظ و تداوم آن در جامعه اسلامی است، خواهشمند است نظریّه شرعی خود را نسبت به راه اندازی ورزش بیلارد اعلام نمایید.

^۱ . آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۳، س ۳۰۵.

^۲ . آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۳، س ۴۷۳.

آیت‌الله مکارم شیرازی: هرگاه بازی مذکور از عنوان آلت قمار خارج شده باشد، و در نزد توده مردم به عنوان یک سرگرمی یا ورزش شناخته شود، بازی با آن بدون برد و باخت مالی اشکالی ندارد. در غیر این صورت جایز نیست.^۱

پاسور بازی

پرسش: در اثر کمبود امکانات تفریحی و سرگرمی، با در اختیار داشتن یک دست ورق (پاسور) برای سرگرم کردن و گذاردن وقت، خود را مشغول کرده ایم. اما این اوراق توسط بازرسی کارخانه توقیف، و ما متهم به قمار بازی شده ایم. با توجه به کمبود امکانات و گذراندن وقت به صورت کسل کننده، لطفاً نظر خود را راجع به این مسأله بیان فرمایید: آیا این کار از نظر شرعی حرام است؟ و در صورت حرام بودن، آیا این کار شرعاً تعزیر دارد؟

آیت‌الله مکارم شیرازی: مانند جواب سؤال قبل است.^۲

احکام نذر و عهد

پرسش: در ایام ماه مبارک رمضان، که برای تبلیغ به منطقه‌ای از روستاهای مرودشت شیراز رفته بودم، شاهد محرومیتهای بسیاری در این روستا بودم (از قبیل: ۱- نداشتن مسجد ۲- نداشتن جاده مناسب ۳- نداشتن دبیرستان، مخصوصاً برای دختران ۴- نداشتن حتی یک اتاق مخابراتی ۵- نداشتن محل مناسب ورزشی برای جوانان ۶- کمبود فضای آموزشی دبستان و راهنمایی) از طرفی ۲۰ تا ۳۰ نفر از اهالی روستا در ایام محرم، مخصوصاً دهه اول، هر کدام حدود ۳۰۰ تا ۴۰۰ هزار تومان خرج اطعام و پخت غذا می نمودند، و سفره هایی در حسینیه انداخته می شد که نوعاً فقرای واقعی منطقه، یا به علت حفظ آبرو، یا به علت تراکم جمعیت در حسینیه، و استفاده متمکنین و متمولین و

^۱ . آیت الله مکارم شیرازی، استفتانات، ج ۳، س ۴۷۱

^۲ . آیت الله مکارم شیرازی، استفتانات، ج ۳، س ۴۷۲: بعید نیست آنچه فقها و مراجع در این زمینه می گویند، غالباً به یک ریشه بازگردد، هر چند اختلافی در الفاظ آنها وجود دارد. و آن همان است که ما قبلاً گفته ایم: آهنگ‌هایی وجود دارد که در مجالس فساد نواخته می شود، و در کنار آن غالباً هرزگی های دیگر وجود دارد. آهنگ‌هایی که گاهی از آن به موسیقی مبتذل، و گاه فسادانگیز، و گاه مطرب، تعبیر می شود. این آهنگها هر جا، و با هر محتوایی باشد، حرام است؛ ولی آهنگهای دیگری هست که چنین نیست. مانند آهنگ‌های معروفی که اشعار مختلف مذهبی، مرثیه ها و موزیکهای نظامی و ورزشی با آن نواخته می شود، اینها حرام نیست؛ چرا که در تعریف قسم اول نمی گنجد. البته مصادیق مشکوکی هم وجود دارد که به درستی شناخته نمی شود، که آیا از قسم اول است، یا از قسم دوم؟ و نظر به این که در شبهات تحریمیه مصادیق اصل بر برائت می باشد، در مصادیق مشکوک برائت جاری می شود.

بستگان آنها، از خوردن طعامهای مربوطه محروم می شدند. به علاوه، بسیاری از غذاها دست نخورده و مصرف نشده دور ریخته می شد. با توجه به مشکلات موجود منطقه، آیا می توان وجوهاتی را که جهت روضه خوانی به شکل مذکور هزینه می گردد، و منجر به اسراف نعمت های الهی می شود، جمع آوری و با نظارت روحانی صرف نیازهای فوق و مصارف عام المنفعه کرد؟

آیت الله مکارم شیرازی: چنانچه نذورات مزبور، نذورات مطلقه برای امام حسین (علیه السلام) است، می توان آن را برای حل مشکلات مردم استفاده کرد. ولی اگر نذر جهت طبخ غذا و اطعام است، باید فقط در همان راه مصرف شود. و اگر در آن ایام، یا در آن منطقه، قابل استفاده نمی باشد، می توانید در مناطقی دیگر یا در ایامی دیگر از آن برای اطعام استفاده کنید.^۱

پرسش: نظر مبارک در خصوص مبنای فقهی بند سوّم ماده ۵۹ قانون مجازات اسلامی مبنی بر این که: «حوادث ناشی از عملیات ورزشی، مشروط بر این که سبب آن حوادث نقض مقررات مربوط به آن ورزش نباشد، و این مقررات هم با موازین شرعی مخالفت نداشته باشد جرم محسوب نمی شود.» که به عنوان یکی از عوامل موجهه جرم شناخته شده است (یعنی تحت آن شرایط یک فعل از حالت جرم بودن خارج می شود)، چه می باشد؟ مثلاً در ورزش فوتبال یک بازیکن به توپ ضربه ای می زند، که به صورت بازیکن دیگر اصابت کرده، و منتهی به جراحت یا شکستگی می گردد؛ ولی قوانین و موازین آن ورزش رعایت شده، و در نتیجه طبق قانون مذکور جرم نمی باشد. نظر حضرتعالی چیست؟

آیت الله مکارم شیرازی: دلیل مسأله این است که هنگامی که افراد وارد بازی می شوند عملاً از یکدیگر نسبت به حوادثی که در طبیعت بازی احیاناً نهفته است، و حتی اگر طبق مقررات هم عمل کنند باز هم این حوادث پیش می آید، برائت ضمنی می جویند، شبیه برائتی که طبیب لفظاً یا عملاً از مریض می گیرد، و این کار سبب برائت ذمه او می شود.^۲

^۱ . آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۳، س ۸۰۷.

^۲ . آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۳، س ۱۱۲۲.

تست ورزشی

پرسش: ممکن است بیمار قلبی به هنگام تست ورزش دچار ایست قلبی منجر به فوت شود. در این حالت چه کسی ضامن است؟

آیت الله مکارم شیرازی: در صورتی که این مسأله به مریض تفهیم شود که چنین خطری ممکن است در پیش باشد، و مریض راضی شود، یا وقوع چنین مطلبی بسیار نادر باشد، طبیب ضامن نیست.^۱

ورزش بانوان

پرسش: لطفاً به سؤالات زیر در مورد ورزش بانوان پاسخ فرمایید:

- ۱- فعالیت‌های ورزشی برای دختران مدارس ابتدایی، بدون رعایت حجاب اسلامی چه حکمی دارد؟
- ۲- ورزش بانوان با رعایت حجاب اسلامی در انظار عمومی (اجتماع مردان و زنان) چه حکمی دارد؟
- ۳- در ورزش‌های انفرادی غیر تماسی (تنیس، بدمینتون و مانند آن) مسابقه یا تمرین خانم‌ها با آقایان چه حکمی دارد؟
- ۴- آیا رعایت حجاب خانم‌ها در سالن‌های ورزشی مخصوص بانوان، لازم است؟
- ۵- موتور سواری و دوچرخه سواری خانم‌ها با پوشش کامل اسلامی در خیابان‌ها و معابر عمومی چگونه است؟
- ۶- آیا قبل از سن تکلیف، بازی کردن دختران با پسران مجاز است؟
- ۷- مربیگری مردان برای تعلیم بانوان تا چه حدی مجاز است؟
- ۸- حرکات هوازی و موزون زنان (که منجر به حرکات عضلات بدن می‌گردد) بدون حضور نامحرم چه حکمی دارد؟
- ۹- ورزش کردن زنان با محارم خود چه حکمی دارد؟
- ۱۰- تماشای ورزش مردان توسط خانم‌ها چه محدودیت‌هایی دارد؟

^۱. آیت الله مکارم شیرازی، استفتانات، ج ۳، س ۱۳۷۲.

آیت الله مکارم شیرازی: جواب ۱ تا ۱۰؛ شکی نیست که ورزش برای همه قشرها، اعم از مرد و زن، پیر و جوان لازم، و یکی از ضروری ترین کارها برای حفظ سلامت محسوب می شود. از این گذشته، ورزش می تواند به عنوان سرگرمی سالم بسیاری از اوقات فراغت را پر کند، و انسان را از سرگرمی ناسالم بازدارد. ولی مسلّم است که باید جهات شرعی هم در ورزش مردان و هم در ورزش زنان رعایت شود، و مسابقات ورزشی هرگز ایجاب نمی کند که ما فرهنگ اسلامی را رها کرده، دنبال فرهنگ دیگران برویم. به طور کلی زنان می توانند در محیط هایی که مخصوص به خودشان است، با استفاده از لباس های مناسب، و با حفظ حجاب یا بدون حجاب شرعی، با توجّه به این که جنس مخالفی در آنجا نیست، ورزش کنند. داوران و مربیان آنها نیز از میان خود زنان برگزیده شوند، همان گونه که در مردان چنین است، و از ورزش های استفاده کنند که آسیب و زیانی به آنها نمی رساند.^۱

کشتن حیوانات

پرسش: ورزش، یا بازی، با حیواناتی که در بسیاری از موارد منتهی به کشته شدن آن حیوانات به شکل فجیع می شود، چه حکمی دارد؟ مثلاً ورزشی که در آن سوارکاران با اسب به دنبال بُز می روند، و آن را گرفته و درصدد انداختن آن به نقطه ای هستند، که در بسیاری از موارد حیوان جان می سپارد. چنین ورزش هایی چه حکمی دارد؟

آیت الله مکارم شیرازی: این نوع بازی ها جایز نیست.^۲

ورزش های سنگین

پرسش: ورزش های سنگین، مثل بوکس، مخصوصاً در نظام اسلامی چه حکمی دارد؟

آیت الله مکارم شیرازی: ورزش هایی که معمولاً خطرناک است، خالی از اشکال نیست.^۱

^۱. آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات جدید، ج ۳، س ۱۸۵۰.

^۲. آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات جدید، ج ۳، س ۱۸۴۶.

صدمات در ورزش‌های رزمی^۱

پرسش: صدمات ناشی از برخی ورزش‌ها بسیار زیاد است، به طوری که در بسیاری موارد موجب جراحت، کبودی یا سرخ شدن و مانند آن می‌شود. این ورزش‌ها چه حکمی دارند؟

آیت‌الله مکارم شیرازی: در صورتی که برای دفاع شخصی، یا دفاع از کشور و کیان مسلمین لازم باشد اشکالی ندارد. ولی طرفین قبل از شروع، باید از یکدیگر براءت بجویند، تا ضامن هم نباشند.^۲

صدمات در ورزش‌های رزمی^۲

پرسش: در جلسات تمرینی بعضی از ورزش‌ها مثل «جودو»، «کونگفو»، «کاراته» و مانند آن، امکان دارد بدن شخص مقابل سیاه، قرمز، و یا حتی شکسته شود. لطفاً بفرمایید: آیا پرداختن به چنین ورزش‌هایی به منظور آمادگی‌های رزمی و بدنی در مقابل دشمن و مانند آن جایز است؟

آیت‌الله مکارم شیرازی: در صورتی که واقعاً جنبه دفاعی داشته باشد، مانعی ندارد، و در صورتی که طرفین به آثار ناشی از آن رضایت داده باشند، موجب دیه نمی‌شود.^۳

بدنسازي با مشت و لگد

پرسش: دو نفر برای قوی شدن و مهارت در ورزش، با رضایت خود مسابقه رزمی می‌دهند، و با ضربات لگد و مشت به هم می‌زنند، این کار چه حکمی دارد؟

آیت‌الله مکارم شیرازی: در صورتی که خطرناک نباشد، و موجب صدمه‌ای نشود، اشکالی ندارد.^۱

۱. آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات جدید، ج ۳، س ۱۸۴۹.

۲. آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۳، س ۱۸۴۵.

۳. آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات جدید، ج ۳، س ۱۸۴۷.

شُغل قرار دادن ورزش

پرسش: آیا ورزش‌های حرفه‌ای و قهرمانی جزء مشاغل مشروع در اسلام به حساب می‌آیند، به عبارت دیگر آیا فرد مسلمان می‌تواند ورزشی را شغل خود قرار دهد و در مقابل آن پول‌های هنگفت بیت المال را بگیرد مانند فوتبال که با حقوق‌های چند صد میلیونی یک فوتبالیست امرار معاش می‌کند؟

آیت الله مکارم شیرازی: در حد معقول مانعی ندارد؛ ولی حقوق‌های نامعقولی که معمول شده آن هم از بیت‌المال جایز نیست.^۲

بیت المال

پرسش: ورزشکاری با پول بیت المال قهرمان شده، و اکنون تیم‌های خارجی با دادن پول‌های کلان او را استخدام می‌کنند. آیا این کار جایز هست؟

آیت الله مکارم شیرازی: اگر قراردادی با بیت المال دارد، باید عمل کند، و اگر قراردادی نداشته باشد آزاد است؛ ولی انصاف آن است که به نفع کشور خودش عمل کند.^۳

هزینه نامتعارف فوتبال

پرسش: افراد ذوق، استعداد و توانایی مختلف دارند و ورزش‌ها نیز بسیار متنوع است. متأسفانه با پیروی از غرب بهای زیادی به ورزش فوتبال داده می‌شود و هزینه‌های زیادی از بیت المال برای ورزش فوتبال خرج می‌شود و حق افراد

۱. آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات جدید، ج ۳، س ۱۸۴۸.

۲. سایت آیت الله مکارم شیرازی، بخش استفتائات.

۳. آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۳، س ۱۸۴۴.

زیادی که تمایل به ورزش‌های دیگر دارند گرفته می‌شود. از سویی هم افراد زیادی از مرد و زن و کودک و نوجوان و جوان به تماشا تشویق می‌شوند تا ورزش. این در حالی است که رشد این ورزش نسبت به کشورهای اروپایی ناچیز است. ورزش نقش مهمی در رشد اقتصادی و معنوی و علمی و اجتماعی دارد و برای افرادی که می‌خواهند ورزش کنند خیلی هزینه بر است آیا این که هزینه نامتعارف از بین مجموع ورزش‌ها برای فوتبال در نظر گرفته شود شرعا اشکال ندارد؟ آیا مسؤولیت وظیفه ندارد عدالت را در هزینه اموال در ورزش‌های مختلف بکنند؟ و یا توجه به فواید ورزش هزینه را پایین آورند تا همه راحت بتوانند ورزش کنند؟ آیا مسؤولانی که عدالت در تقسیم هزینه بیت‌المال را رعایت نمی‌کنند در توجه به همه ورزش‌ها و همه مردم شرعا گناهکار نیستند؟ چرا یک فوتبالیست باید درآمدهای آن چنانی داشته باشند ولی یک پژوهشگر یا فرد خلاق وضعیت اقتصادی متوسط هم به زور دارد.

آیت‌الله مکارم شیرازی: در حد معقول مانعی ندارد؛ ولی حقوق‌های نامعقولی که معمول شده آن هم از بیت‌المال جایز نیست.^۱

بازی بیلیارد

پرسش: با عنایت به اهمیت ورزش از دیدگاه اسلام، و توسعه اماکن و فضاهای ورزشی و فرهنگی، و به منظور پیشگیری از تهاجم و شبیخون دشمن، و با توجه به این که ورزش و حرکات جسمانی موجب نشاط جسمی و روحی انسان، و مقدمه تحصیل سلامتی و حفظ و تداوم آن در جامعه اسلامی است، خواهشمند است نظریه شرعی خود را نسبت به راه اندازی ورزش بیلیارد اعلام نمایید.

آیت‌الله مکارم شیرازی: هرگاه بازی مذکور از عنوان آلت قمار خارج شده باشد، و در نزد توده مردم به عنوان یک سرگرمی یا ورزش شناخته شود، بازی با آن بدون برد و باخت مالی اشکالی ندارد. در غیر این صورت جایز نیست.^۲

^۱. استفتاء مؤلفان از دفتر آیت‌الله مکارم شیرازی، کد رهگیری: ۲۱۰_۱۷_۰۱_۹۲، تاریخ دریافت پاسخ ۱۳۹۲/۱/۱۹.

^۲. آیت‌الله مکارم شیرازی، استفتانات جدید، ج ۳، س ۴۷۱.

تفریح و سرگرمی با پاسور

پرسش: در اثر کمبود امکانات تفریحی و سرگرمی، با در اختیار داشتن یک دست ورق (پاسور) برای سرگرم کردن و گذاردن وقت، خود را مشغول کرده‌ایم. اما این اوراق توسط بازرسی کارخانه توقیف، و ما متهم به قمار بازی شده‌ایم. با توجه به کمبود امکانات و گذراندن وقت به صورت کسل کننده، لطفاً نظر خود را راجع به این مسأله بیان فرمایید: آیا این کار از نظر شرعی حرام است؟ و در صورت حرام بودن، آیا این کار شرعاً تعزیر دارد؟

آیت الله مکارم شیرازی: مانند جواب سؤال قبل است.^۱

معیار قمار بودن

پرسش: مراجع بزرگوار در رساله‌های خود پیرامون «ورزش‌ها» چنین بیان داشته‌اند: «هر گاه بازی یا ورزشی، از آلت قمار بودن خارج شده باشد، اشکال ندارد.» سؤال حقیر این است که: ملاک خروج از آلت قمار بودن چیست؟

- ۱- آیا ملاک همه مردم دنیا هستند، یا اکثریت مردم؟
- ۲- آیا ملاک همه مردم مسلمان هستند، یا اکثریت مسلمانان، یا کشور ایران؟
- ۳- آیا نباید احدی در این دنیا با وسیله مذکور، قمار کند، یا ملاک چیز دیگری است؟

آیت الله مکارم شیرازی: ملاک این است که در منطقه‌ای که با آن بازی می‌کنند مردم به عنوان یک آلت قمار به آن نگاه نکنند، بلکه آن را یکی از انواع ورزش بشمارند.^۲

^۱ . آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات جدید، ج ۳، س ۴۷۲.

^۲ . آیت الله مکارم شیرازی، استفتائات جدید، ج ۳، س ۱۱۱۸.

آیت الله صافی گلپایگانی

ورزش بدون برد و باخت

پرسش: ورزش «فوتبال - والیبال» و غیره که برد و باختی در میان نیست صرف ورزش است چه حکمی دارد؟
آیت الله صافی: صرف ورزش که مشتمل بر فعل محرم نباشد اشکال ندارد.^۱

ورزش های مناسب

پرسش: چه نوع ورزش هایی برای جوانان مسلمان مناسب است؟
آیت الله صافی: هر ورزش مشروعی که برای پرورش و تربیت قوای جسمانی و همچنین برای آمادگی نظامی و رزمی جوانان برای مقابله نظامی با دشمنان اسلام مفید باشد مطلوب و بلکه در بعض موارد تا حدودی لازم است.^۲

افراط در ورزش

پرسش: افراط در ورزش به طوری که مسائل جدی زندگی را تحت الشعاع قرار دهد چه حکمی دارد؟
آیت الله صافی: به صورت هایی که رایج است و از حدود نظر به فوائد تربیت بدنی آن بیرون است رجحان ندارد و اگر مستلزم ترک کار و تحصیل معاش واجب و اختلال امور زندگی یا اخلاقی شود جایز نیست.^۳

۱. آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۲۰.

۲. آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۴۷.

۳. آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۴۸.

افراط در ورزش

پرسش: افراط یا عدم یادگیری درست بعضی حرکات ورزش باعث ناراحتی‌های مفصلی یا عضلانی می‌گردد به‌خصوص در ورزش‌های رزمی؛ حکم در افراط یا عدم توجه به تذکرات استاد چیست؟

آیت‌الله صافی: در ورزش‌های رزمی باید به تذکرات استاد توجه شود و در هر موردی که عدم توجه به تذکرات استاد باعث ضرر و نقص در بدن بشود عدم توجه حرام است.^۱

پرسش: بعضی جوانان مسلمان به ورزش کم توجهی دارند و تقویت عضلات خود را در دوران جوانی منظور نمی‌دارند ورزش برای جوانان چه حکمی دارد؟

آیت‌الله صافی: این‌گونه اشخاص کار مفیدی را ترک کرده‌اند.^۲

ورزش تمام وقت

پرسش: در بسیاری از کشورها ورزش و بازی، از ارزش بیش از حد برخوردار می‌باشد و در نتیجه جوان‌های ما هم برای درآمدی بیشتر و همچنین برای مقبولیت در جامعه می‌خواهند فقط ورزشکار بشوند - آیا رفتن بچه‌های مسلمان به اماکنی برای گذراندن تمام وقت در لهو و لعب به‌نام ورزش به مصلحت اسلام و مسلمین می‌باشد.

آیت‌الله صافی: بدیهی است مصلحت اسلام و مسلمین نیست و اشتغال به ورزش زاید بر آنچه برای سلامت جسم مفید است لهو یا لغو است و به‌حکم «وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ» مؤمن از آن خودداری می‌نماید و به هر حال این‌گونه اعمال با توجه به تعالیم اسلامی و تربیتی که منظور این دین حنیف است اگر حرام نباشد قطعاً مذموم و مکروه است.^۳

۱. آیت‌الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۴۹.

۲. آیت‌الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۵۰.

۳. آیت‌الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۲۱.

تماشای ورزش مردان

پرسش: تماشای برنامه‌های ورزشی که از تلویزیون پخش می‌شود با توجه به لباسی که بازیکنان پوشیده‌اند (قسمت‌هایی از اندام پوشیده نیست) برای خانمی که به سن تکلیف رسیده چه حکمی دارد؟

آیت‌الله صافی: چون این گونه برنامه‌ها معرض تهییج و مظفر ریبیه و التذاذ است، تماشای آن برای خانمها محل اشکال است خداوند تعالی همه را از شرور و فتن و مصائد و مکاره شیطان حفظ فرماید. واللّٰه العالم.^۱

لباس ورزشکار متعهد

پرسش: بفرمایید برای ورزشکار مسلمان و متعهد چگونه لباسی مناسب است؟

آیت‌الله صافی: مناسب با ادب و شرف و حیا و وقار مسلمان در لباس ورزشی این است که به‌طوری که معمول شده کوتاه نباشد و علاوه بر قسمت‌های بالای بدن بین ناف و زانو را هم بپوشاند. (ما بین السرة و الركبة عورة).^۲

جمع‌آوری عکس

پرسش: تبلیغات بیش از حد، بسیاری از جمله دختران را به سوی فوتبال و جمع‌آوری عکس‌های فوتبالیست‌ها و نصب آنها در منازل کشانده و اثرات نامطلوبی را از نظر تحصیلی و الگودهی داشته و در برخی موارد موجب بروز برخی منکرات در جامعه گردیده است ارشاد حضرتعالی در این زمینه چیست؟ و نگاه کردن زنان به صحنه‌های ورزشی مانند شنا و کشتی و ... چه می‌باشد؟

آیت‌الله صافی: متأسفانه نسبت به این امور بیش از حد تشویق و ترغیب می‌شود و عواقب سوء و آثار منفی بسیار دارد از جمله اثرات نامطلوبی که در سؤال ذکر کرده‌اید و آثار نامطلوب دیگر و فعلاً به‌صورت سرمایه‌پر سودی برای عده‌ای

^۱. آیت‌الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۲۲.

^۲. آیت‌الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۲۳.

شده است. و نگاه کردن زنان هم به این گونه صحنه‌ها با توجه به عوارض قطعی نامناسبی که دارد جایز نیست و خانواده‌های متدین از آن خودداری می‌کنند و اگر وضع، بشکل کنونی پیش برود شاید در مدتی نه چندان دور، ورزش بانوان هم به صورت غیر مشروع و مفسد اخلاق جامعه امری عادی و متعارف شود و هیچ‌کس هم اعتراض نکند خداوند همه را از شرور و فتن آخرالزمان محفوظ فرماید.^۱

تماشای شناگران

پرسش: آیا نگاه کردن زنان به مردان شناگر در سواحل و استخرها جایز است؟ در صورتی که چنین موردی پیش آمد وظیفه ما چیست؟

آیت‌الله صافی: جایز نیست و در مواردی که پیش بیاید در صورت امکان و احتمال تأثیر باید نهی از منکر نمود. و الله العالم.^۲

وفای به شرط

پرسش: در مسابقه‌ای که شرط‌بندی جایز است (مثلاً تیر اندازی) مبلغ شرط برای بازنده سنگین است و او را دچار مشکل می‌کند آیا عمل به شرط لازم است؟

آیت‌الله صافی: در موردی که عقد سبب [اسب سواری] و رمایه [تیراندازی] دارای شرائط صحت باشد وفا به شرط لازم است.^۳

۱. آیت‌الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۲۴.

۲. آیت‌الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۲۴.

۳. آیت‌الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۲۵.

موتور سواری

پرسش: در مسابقاتی که امروزه کاربرد نظامی دارند، از قبیل موتور سواری در صحرا، آیا شرط برد و باخت جایز است؟
آیت الله صافی: جواز آن محل تأمل است؛ ولی حکومت می تواند برای برنده این مسابقات جوائزی قرار دهد.^۱

خرید و فروش عکس های ورزشی

پرسش: خرید و فروش عکس های ورزشی چه حکمی دارد ضمناً برخی از این عکس ها رنگی و با شورت می باشند راهنمایی لازم را مبذول فرمائید و آیا سود حاصله از ورزش حلال است؟

آیت الله صافی: خرید و فروش آن عکس ها اگر موجب ترویج فساد و انحراف اخلاق نگردد حرام نیست؛ ولی برای افرادی که نگاه کردن به آنها موجب تحریک می شود نگاه کردن جایز نیست؛ اما سزاوار است مؤمنین از ترویج و نشر این گونه عکسها که موجب سرگرمی جوانان مسلمان به مسائل کم ارزش و دوری آنها از اهداف مقدس اسلامی و رشد و پیشرفت جامعه اسلامی می گردد خودداری نمایند. والله العالم.^۲

دریافت هزینه جایزه

پرسش: در بعضی مسابقات مخارج تهیه وسایل بازی از قبیل توپ و جایزه از بازیکنان دریافت می شود. دریافت مخارج جایزه از بازیکنان توسط برگزار کنندگان مسابقات چه حکمی دارد؟

آیت الله صافی: در صورتی که فقط بازی کنندگان مخارج اعطاء جوایز را خودشان می دهند صورت قمار و برد و باخت دارد و حرام است.^۳

۱. آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۲۶.

۲. آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۲۷.

۳. آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۲۸.

برد و باخت با بازی جایز

پرسش: در شهری یکی از ورزش‌های جایز، معمولاً با شرط برد و باخت انجام می‌شود (یعنی به صورت حرام) انجام این بازی در آن شهر و شهرهای دیگر بدون این شرط چه حکمی دارد؟

آیت‌الله صافی: اگر انجام آن بدون برد و باخت حلال باشد، اشکال ندارد.^۱

ورزش همراه با کار حرام

پرسش: در شهری یک بازی را بازیکنان معمولاً مقارن با یک کار حرام می‌نمایند. این بازی در آن شهر چه حکمی دارد؟

آیت‌الله صافی: اگر عملی حلال باشد مقارن واقع شدن آن با عمل حرام در صورتی که به هم مربوط نباشند و عمل حلال مقدمه یا ملازم عمل حرام نباشد اشکال ندارد.^۲

شطر تماشاچیان

پرسش: در بعضی مسابقات، تماشاگران بر روی برد و باخت بازیکنان شرط بندی می‌کنند این عمل چه حکمی دارد؟

آیت‌الله صافی: جایز نیست.^۳

وظیفه بازیکنان

پرسش: بر فرض مذکور در سؤال قبل آیا بازیکنان در صورت اطلاع لازم است بازی خود را ترک کنند؟

آیت‌الله صافی: بر آنها ترک بازی در صورتی که حلال باشد واجب نیست.^۴

^۱. آیت‌الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۴۹.

^۲. آیت‌الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۳۰.

^۳. آیت‌الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۳۱.

^۴. آیت‌الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۳۲.

بازی دو نامحرم^۱

پرسش: بازی دو نفر نامحرم چه حکمی دارد؟

آیت الله صافی: چون در بیشتر موارد معرض ربه و فساد است حرام است و به طور کلی مسلمان متقی و متعهد مطلقاً اختلاط با نامحرم پرهیز می نماید.^۱

بازی دو نامحرم^۲

پرسش: مسابقه دو نفر نامحرم: در یک ورزش که حرکات تند ندارد، طرفین تماس با هم ندارند و نگاه لذت نمی کنند، مثلاً مسابقه تیراندازی چه حکمی دارد؟

آیت الله صافی: همان طور که گفته شد اگر مورد حلال برای این اعمال فرض شود این برنامه ها با سنن و آداب اسلامی در ارتباط مردان با زنان سازگار نیست و غالباً انگیزه آن شکستن سنن اسلامی و افکار شیطانی است و در جامعه اسلامی این برنامه ها زمینه وقوع ندارد.^۲

ورزش و سیاست

پرسش: شرکت در مسابقاتی که حریف در آن از کشور دشمن مسلمین می باشد و انجام مسابقه به منزله رسمیت دادن به آن کشور است، چه حکمی دارد؟

آیت الله صافی: اگر مسلمانان به طور متعارف رسمیت آن کشور را نپذیرفته باشند یا اصلاً آن را غاصب و غیرقانونی بدانند مسابقه با آن حریف جائز نیست.^۳

۱. آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۳۳.

۲. آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۳۴.

۳. آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۳۵.

مسابقات علمی با شرط

پرسش: مسابقات علمی نظامی با شرط برد و باخت چه حکمی دارد؟

آیت الله صافی: اگر جایزه را حکومت یا شخص ثالثی بدهد که بین بازیکنان برد و باخت نباشد بی اشکال است.^۱

جوایز مسابقات...

پرسش: جوایز مسابقه ورزشی یا در مسابقات علمی رادیویی یا تلویزیون و یا جوایز قرض الحسنه بانکی و همچنین جوایزی که معمول است به صورت کتبی و تعیین جوایز توسط قرعه به کسانی که جواب درست داده‌اند، اعطا می‌شود. واصل عمل چه حکمی دارد؟

آیت الله صافی: موارد مختلف است اگر شرکت کنندگان پول جمع می‌کنند و مقداری از آن را به عنوان جایزه به بعضی می‌دهند اشکال دارد.^۲

جنگ نرم

پرسش: در بعضی از سبک‌های ورزشی، استاد ضمن آموزش فنون رزمی مطالبی را از عقاید غیراسلامی، معمولاً به طور مرموز در پوشش آیات و روایت القاء می‌نماید. شرکت در کلاس‌های این اساتید چه حکمی دارد؟

آیت الله صافی: حرام است.^۳

۱. آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۳۶.

۲. آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۳۷.

۳. آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۴۵.

آموزش بدون (لقا، عقاید باطل

پرسش: بر فرض سؤال قبل، اساتیدی فقط فنون ورزشی این سبک‌ها را آموزش می‌دهند و از آموزش عقاید خودداری می‌کنند. شرکت در کلاس‌های این اساتید چه حکمی دارد؟

آیت‌الله صافی: اشکال ندارد.^۱

مشت زنی

پرسش: بکس (مشت زنی) حرفه ای و آماتوری چه حکمی دارد؟

آیت‌الله صافی: با اینکه معرض خطر و ضرر برای طرفین است جایز نیست.^۲

تخلف از قوانین ورزشی

پرسش: در بعضی از ورزش‌ها استفاده از ضربه‌گیرها از نظر قوانین ورزشی الزامی است. تخلف از این قوانین، که احتمالاً موجب خطر شوند، چه حکمی دارند؟

آیت‌الله صافی: اگر تخلف و عدم استفاده از ضربه‌گیرها معرض خطر باشد جایز نیست.^۳

حکم پوکس و شمشیر بازی

پرسش: حکم مسابقه بوکس و شمشیر بازی چون غالباً به زخمی شدن و صدمه زدن به طرف منجر میشود چیست؟

آیت‌الله صافی: بکس جائز نیست و در صورت سیاه شدن و یا کبود و یا سرخ شدن و یا مجروح شدن عضو، دیه دارد که در توضیح المسائل مقدار هر یک ذکر شده است و شمشیر بازی اگر موجب صدمات بدنی باشد همین حکم را دارد.^۴

^۱. آیت‌الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۴۶.

^۲. آیت‌الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۳۸.

^۳. آیت‌الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۳۹.

^۴. آیت‌الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۴۰.

کشته شدن در ورزش

پرسش: در شمشیربازی یا بوکس اگر یکی از طرفین مسابقه کشته شود ضامن کیست؟
آیت الله صافی: به حسب موارد قتل عمد و شبه عمد و خطا، حکم قتل فرق دارد پس اگر عمدی بوده مباشر قتل، قصاص می شود و اگر شبه عمد بوده باید دیه بدهد و اگر خطا بوده دیه بر عاقله است.^۱

مربیان ناشی

پرسش: بعضی مربیان، حرکات ورزشی را دقیق نمی آموزند و این باعث ناراحتی هایی در مفصل و اندام ورزشکار می شود آیا مربی ضامن است؟
آیت الله صافی: کسی که به فنّ و عملی جاهل است جائز نیست به عنوان معلّم و مربّی آن فنّ مردم را اغفال کند و اگر کسی را مغرور به انجام عملی نماید که موجب زیان و ضرر شود طبق ضوابط شرعی ضامن است و باید از او جلوگیری شود.^۲

ورزش های بانوان

پرسش: مستدعی است نظر مبارک خویش را در مورد ورزش های بانوان از قبیل - دوچرخه سواری اسب سواری، قایقرانی و دو میدانی در اماکن و معابر عمومی بیان فرمایید. در ضمن بفرمایید تماشای این نوع برنامه ها از تلویزیون چه حکمی دارد؟

^۱. آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۴۱.

^۲. آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۴۲.

آیت‌الله صافی: اجراء این گونه برنامه های خلاف عفت و غیرت و سنن و تعالیم اسلامی باسم ورزش در اماکن و معابر عمومی علاوه بر آنکه نمایش و جلوه دادن مفاتن بدن بانوان بمردان اجنبی است مستلزم ترویج فحشاء و منکرات و مفاسد عظیمه است و تماشای این برنامه ها و تشویق و ترغیب به آنها حرام است خداوند متعال جامعه اسلامی ما را که در عصر حاضر پرچم اسلام و حاکمیت احکام اسلام را در دنیا به اهتزاز درآورده و مسلمانان را سربلند و عزیز قرار داده از این گونه خطرات که موجب تشویش اذهان و خدشه دارشدن شخصیت اسلامی ما است حفظ فرماید.^۱

بانوان در میادین ورزشی مردان ۱

پرسش: حضور بانوان در میادین ورزشی مردان، وقتی که مردان با شورت و زیر پوش یا فقط با شورت بازی می کنند، چه حکمی دارد؟

آیت‌الله صافی: نگاه کردن به بدن اجنبی یا اجنبیه حرام است.^۲

بانوان در میادین ورزشی مردان ۲

پرسش: حضور بانوان در میادین ورزشی مردان، وقتی که مردان لباس کامل به تن دارند مثلاً (ورزشهای رزمی) چه حکمی دارد؟

آیت‌الله صافی: جواز آن مورد تأمل است.^۳

مرد در میادین ورزش زنان

پرسش: حضور مردان در میادین ورزشی زنان چه حکمی دارد؟

۱. آیت‌الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۵۱.

۲. آیت‌الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۵۲.

۳. آیت‌الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۵۳.

آیت الله صافی: اگر مستلزم نظر به بدن آنها باشد بی شبهه حرام است و بدون آن اگر مستوره هم باشند چون مستلزم نظر به مفاتن بدن که از زیر لباس ظاهر است مییابد و معرض ریه و فتنه والتذاذ است جایز نیست اصولاً این برنامه ها با مجموعه تعالیم اسلام در مورد روابط مردان با بانوان سازگار نیست و مرد مسلمان غیرتمند و هم چنین زن عفیفه مسلمان که به آداب اسلامی و در مجتمع اسلامی تربیت شده باشد وارد در این رشته برنامه های مفسده انگیز و خلاف عفت و غیرت اسلامی نخواهد شد نعوذ بالله من شرور انفسنا.^۱

تماشای ورزش مردان از تلویزیون

پرسش: تماشای مسابقات ورزشی مردان از تلویزیون، وقتی که مردان شورت و زیرپوش یا فقط شورت بتن دارند، چه حکمی دارد؟

آیت الله صافی: برای مردها اشکال ندارد.^۲

پرسش: نظر کردن خانمها به فیلمهای ورزشی که از سیمای جمهوری اسلامی ایران پخش می شود بهویژه در ورزشی کشتی و شنا که اکثر بدن مردان نمایان است چگونه است؟

آیت الله صافی: جائز نیست.^۳

رضایت والدین

پرسش: (۱) یک مربی ورزشی بدون رضایت والدین کودکی نابالغ را به کلاس راه می دهد کودک بدون تفصیر مربی در اثر سانحه ورزشی مجروح می گردد آیا مربی ضامن است؟ (۲) در فرض سؤال قبل اگر کودک کشته شود، آیا مربی ضامن است؟

^۱. آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۵۴.

^۲. آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۵۵.

^۳. آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۰۷.

آیت الله صافی: (۱) بدون اذن پدر نباید او را بپذیرد و اگر به سبب شرکت او در ورزش صدمه‌ای بر او وارد شود که عرفاً به عنوان سبب اقوی از مباشر به مربی ورزشی نسبت داده شود مربی ضامن می‌شود، ولی اگر شخص دیگری مباشرت در ایراد جرح داشته مباشر ضامن است.^۱

(۲) دائر مدار منتسب شدن قتل به مربی است ولی اگر شخص دیگری او را کشته باشد همان شخص قاتل مسؤول است.^۲

رضایت والدین

پرسش: آیا رضایت والدین برای شرکت در کلاس‌های ورزشی لازم است؟

آیت الله صافی: اگر والدین منع کنند و شرکت واجب نباشد و مخالفت موجب عقوق و اذیت آنها شود شرکت جایز نیست.^۳

کره مرگ

پرسش: در بازی‌های **موتور** سواری مانند کره مرگ و دیوار مرگ خرید بلیط جهت تماشا جایز است یا نه؟

آیت الله صافی: اتلاف مال و تبذیر است جایز نیست.^۴

^۱ . آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۴۳.

^۲ . آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۶۴۴.

^۳ . آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۵۲۵.

^۴ . آیت الله صافی گلپایگانی، جامع الاحکام، ج ۱، ص ۲۸۸.

آیت الله سیستانی

مدیریت شهوت

پرسش: برای جلوگیری از شهوت چه باید کرد؟

آیت الله سیستانی: از مواردی که موجب تهییج جنسی می شود دوری کنید روزه و ورزش برای تحت کنترل در آوردن شهوت مفید است.^۱

نشانه ریه

سؤال: نشانه ریه در دیدن عکس زنان چیست؟

آیت الله سیستانی: ریه یعنی خوف وقوع در عمل حرام مثل استمناء و زنا و دیدن عکس هائی که انسان با نگاه به آن مأمون از این افعال حرام نیست جایز نیست و برای شکستن شهوت که انسان دچار لغزش و انحراف نشود، اشتغال به کارهای مفید مثل تفریحات سالم، ورزش و مطالعه و امثال آن مفید می باشد.^۲

فایده ورزش

پرسش: نشانه ریه در دیدن عکس زنان چیست؟

^۱ آیت الله سیستانی، استفتائات، ورزش (سایت ایشان).

^۲ آیت الله سیستانی، استفتائات، سایت ایشان.

آیت الله سیستانی: ریه یعنی خوف وقوع در عمل حرام مثل استمناء و زنا و دیدن عکس‌هایی که انسان با نگاه به آن مأمون از این افعال حرام نیست، جایز نیست و برای شکستن شهوت که انسان دچار لغزش و انحراف نشود، اشتغال به کارهای مفید مثل تفریحات سالم، ورزش و مطالعه و امثال آن مفید می باشد.^۱

تقویت نیروی جسمی

پرسش: در مورد ورزش آیا این ورزش‌هایی که در این زمان هست و بعضا انرژی زیادی هم از فرد برای انجام آن می‌گیرد هدر دادن قوای جسمانی نیست در حالی که می‌دانید مثلاً اما علی دران زمان فعالیت بدنی که انجام می‌داده این بوده که چاهی حفر می‌کرده و بعد آن را انفاق می‌کرده در راه خدا که هم کار خیر است (کمک به مستمند، آبادانی زمین، ایجاد شغل و ...) که هم فعلیت جسمی بوده و هم کاری مفید و مؤثر. چگونه می‌توانیم آن‌را با زندگی شهری امروزمان مطابقت دهیم؟

آیت الله سیستانی: فعالیت بدنی موجب هدر رفتن نیرو نیست بلکه موجب افزایش آن است.^۲

بیلیارد و ورق یا تخته

پرسش: آیا بیلیارد و ورق یا تخته و امثال آن‌ها اگر بین افراد خانواده یا دوستان انجام گیرد؛ اما بدون هیچ‌گونه شرط بندی و قمار آیا مجاز است؟ با توجه به اینکه می‌شود برای هر نوع بازی و ورزش همچون شنا یا اسب‌سواری هم شرط بندی کرد بفرمائید حکم انجام اینگونه ورزش‌ها بدون شرط بندی و قمار چگونه است؟

آیت الله سیستانی: بازی با آلاتی که در عرف محل از آلات قمار شمرده می‌شود بنا بر احتیاط واجب بدون برد و باخت هم حرام است و هر نوع شرط برد و باخت مالی حرام است؛ مگر در مثل اسب سواری و تیر اندازی.^۱

^۱ . آیت الله سیستانی، استفتاءات، ورزش (سایت ایشان).

^۲ . آیت الله سیستانی، استفتاءات، ورزش (سایت ایشان).

ورزش با موزیک

پرسش: حکم انجام ورزش (همراه با موزیک) جهت سلامتی جسمی توسط خانم‌ها چیست؟

آیت‌الله سیستانی: ورزش اشکالی ندارد و موسیقی اگر لهنوی باشد گوش دادن به آن جایز نیست.^۲

زد و خورد در ورزش

پرسش: حکم ورزش‌هایی که در آن زد و خورد و احیاناً موجب آسیب جسمی می‌شود چیست؟

آیت‌الله سیستانی: اگر ضرر محتمل، معتدّ به و مهم نباشد اشکال ندارد.^۳

تصاویر ورزشی زنان

پرسش: مشاهده تصاویر ورزشی زنان که قسمتی از بدن آنان عریان است به‌طور مستقیم و یا غیرمستقیم از تلویزیون

برای مردان چه حکمی دارد؟ آیا متاهل یا مجرد بودن مرد تفاوتی در حکم مسئله می‌کند؟

آیت‌الله سیستانی: نگاه کردن به شهوت و خوف وقوع در حرام، حرام است و همچنین بنابر احتیاط واجب اگر بدون

شهوت و خوف وقوع در حرام باشد و فرقی میان متاهل و غیره در حکم مذکور نیست.^۴

^۱ . آیت‌الله سیستانی، استفتاءات، ورزش (سایت ایشان).

^۲ . آیت‌الله سیستانی، استفتاءات، ورزش (سایت ایشان).

^۳ . آیت‌الله سیستانی، استفتاءات، ورزش (سایت ایشان).

^۴ . آیت‌الله سیستانی، استفتاءات، ورزش (سایت ایشان).

صدمات در ورزش

پرسش: اگر در حوادث ورزشی در مسابقه ای از سوی یکی از ورزشکاران به دیگری صدمه ای من غیر قصد وارد شود از لحاظ کیفری جرمی ندارد لکن آیا به خاطر جرح و کسری که وارد کرده است ضمان دارد و دیه ای باید پرداخت بکند؟

آیت الله سیستانی: دیه واجب است؛ مگر اینکه شخص مجروح مقصّر باشد.^۱

رقص برای ورزش و شادی

پرسش: آیا رقص برای ورزش و ایجاد شادی با خواهر یا مادر اشکال دارد؟

آیت الله سیستانی: به احتیاط واجب جایز نیست.^۲

تأسیس مکان ورزشی

پرسش: مؤسسه خیریه ای که جهت کمک به خانواده های محروم و مستضعفین تحت پوشش خود از فطریه و کمک های مردمی استفاده می نماید، آیا می تواند از این هزینه ها جهت امور اقتصادی خیریه مثل داروخانه، درمانگاه، مواد غذایی و مکان های ورزشی استفاده نماید و سود حاصله را برای این خانواده خرج نماید؟

آیت الله سیستانی: بنا بر احتیاط واجب فطریه را فقط می توان به فقرا داد و صرف در مصالح عامه فی سبیل الله محل اشکال است.^۳

*** محل اشکال است یعنی اشکال دارد، نمی توان به آن فتوی داد. (مقلد می تواند در این مسأله مانند «احتیاط واجب» به مجتهد بعد مراجعه کند).

۱. آیت الله سیستانی، استفتاءات، ورزش (سایت ایشان).

۲. آیت الله سیستانی، استفتاءات، ورزش (سایت ایشان).

۳. آیت الله سیستانی، استفتاءات، ورزش (سایت ایشان).

تأسیس مکان ورزشی^۲

پرسش: آیا اجازه داریم درصدی از سهم امام را برای ساخت مراکز آموزشی و ورزشی استفاده نمائیم؟

آیت الله سیستانی: فقط می‌توانید در موارد مقرر شرعی که در رساله آمده است مصرف کنید.^۱

ورزش باستانی زنان

پرسش: لطفاً نظر تان را درباره ورزش باستانی زنان و برگزاری کلاس‌های مرشدی برای زنان اعلام فرمایید؟

آیت الله سیستانی: با رعایت حدود شرعی اشکال ندارد.^۲

دوچرخه سواری برای دختران

پرسش: آیا دوچرخه سواری برای دختران در مکانی مانند پارک مانعی دارد اسکیت چطور؟

آیت الله سیستانی: اگر در معرض دید نامحرم باشد و وضع او تحریک کننده باشد جایز نیست.^۳

خانم‌ها و تماشای کشتی گیران

پرسش: آیا بانوان می‌توانند به انواع مختلف ورزش کشتی بپردازند و آیا آنان می‌توانند اندام لخت کشتی گیران را مستقیم

و یا در صفحه تلوزیون بدون لذت جنسی تماشا کند؟

آیت الله سیستانی: هر چیزی که به انسان ضرر بزند حرام است و بنابر احتیاط واجب، زن، اندام مرد نامحرم را بدون لذت

حتی در صفحه تلوزیون هم ننگرد؛ مگر دست و پا آنچه که معمولاً، پوشانده نمی‌شود.^۱

^۱. آیت الله سیستانی، استفتائات، ورزش (سایت ایشان).

^۲. آیت الله سیستانی، استفتائات، ورزش (سایت ایشان).

^۳. آیت الله سیستانی، استفتائات، دوچرخه سواری (سایت ایشان).

جام مسابقات

پرسش: آیا جام‌هایی که به عنوان جایزه مسابقات می‌گذارند حلال است؟

آیت‌الله سیستانی: اشکال ندارد.^۲

برد و باخت در مسابقه

پرسش: آیا در مسابقات فوتبال که تیم برنده پول می‌گیرند حلال است یا حرام؟

آیت‌الله سیستانی: اگر با شرط باشد حرام است.^۳

پول گرفتن برای مسابقه

پرسش: آیا در مسابقاتی که بدون آلات قمار انجام می‌شود گرفتن پول برای برگزاری مسابقه نه جایزه مشکلی دارد و

در این صورت مسئولین برگزاری مسابقه چه وظیفه‌ای دارند؟

آیت‌الله سیستانی: اگر مسابقه علمی باشد اشکال ندارد.^۴

^۱. آیت‌الله سیستانی، استفتائات، ورزش (سایت ایشان).

^۲. آیت‌الله سیستانی، استفتائات، مسابقات (سایت ایشان).

^۳. آیت‌الله سیستانی، استفتائات، مسابقات (سایت ایشان).

^۴. آیت‌الله سیستانی، استفتائات، مسابقات (سایت ایشان).

پول گرفتن برای مسابقه^۲

پرسش: حکم شرکت در مسابقات (علمی یا ورزشی) که در ابتدا از شرکت کنندگان مبلغی می‌گیرند و در انتها از همان پول جایزه‌ای به برندگان می‌دهند تکلیف چیست؟

آیت‌الله سیستانی: مانعی ندارد.^۱

استخار مختلط^۱

پرسش: آیا شنا در استخار مختلط که هدف، لذت نمی‌باشد، جایز است؟

آیت‌الله سیستانی: بنابر احتیاط، رفتن به اماکن لهو و فساد، به طور مطلق جایز نمی‌باشد.^۲

استخار مختلط^۲

پرسش: آیا زن و مرد در یک استخار می‌توانند شنا کنند؟

آیت‌الله سیستانی: جایز نیست، مگر اینکه زن وشوهر باشند.^۳

ورزش فکری^۱

پرسش: اگر بازی با شطرنج به عنوان یک علم، هنر و یک ورزش فکری انجام شود و مسلماً هیچ‌گونه قمار یا شرط بندی هم در کار نباشد آیا اشکالی وجود دارد؟

۱. آیت‌الله سیستانی، استفتاءات، مسابقات (سایت ایشان).

۲. آیت‌الله سیستانی، استفتاءات، شنا(سایت ایشان).

۳. آیت‌الله سیستانی، استفتاءات، شنا(سایت ایشان).

آیت الله سیستانی: بازی با شطرنج جایز نیست، بلی اگر احرار شود در هیچ کجا بازی با برد و باخت مالی با آن معمولاً انجام نمی‌شود، بازی با آن جایز خواهد بود، ولی ظاهراً این فرض محقق نیست.^۱

ورزش فکری ۲

پرسش: حکم بازی کردن شطرنج فقط برای هوش و حافظه چیست؟

آیت الله سیستانی: حرام است.^۲

فوتبال کامپیوتری

آیا بازی فوتبال کامپیوتری که در آن یکی پیروز میشود یا بازنده و یا مساوی بین طرف و کامپیوتر از نظر شرعی اشکال دارد؟

پاسخ: اشکال ندارد.^۳

برای اطلاع بیشتر رجوع کنید:

<http://www.sistani.org/persian/qa/>

^۱. آیت الله سیستانی، استفتاءات، شطرنج (سایت ایشان).

^۲. آیت الله سیستانی، استفتاءات، شطرنج (سایت ایشان).

^۳. آیت الله سیستانی، استفتاءات، بازیهای کامپیوتری (سایت ایشان).

آیت‌الله نوری همدانی

تبلیغ دینی با ورزش

پرسش: نظر مبارک شما پیرامون نمایش فیلم و برگزاری کلاس‌های آموزش ورزش‌های رزمی و کاراته جهت جذب نوجوانان به سمت مساجد علاوه بر تدریس قرآن و احکام چیست؟

آیت‌الله نوری همدانی: در صورتی که همراه با فساد اخلاقی و یا احیاناً آمیخته با گناه نباشد، اشکال ندارد، ضمناً اگر برنامه‌های مذکور در مساجد برگزار می‌شود، نباید مزاحم عبادت و اجتماعات مردم باشد.^۱

زنان و مشاهده تصویر ورزشکاران

پرسش: مشاهده تصاویر ورزشکاران یا مردانی که غیر از عورتین قسمت‌هایی از بدن مشخص باشد توسط زن اشکال دارد؟ در تلویزیون و عکس و ...؟

آیت‌الله نوری همدانی: موجب فساد نباشد، اشکال ندارد.^۲

بنا مراکز تفریحی و ورزشی

پرسش: آیا برای تأسیس و بناء مراکز تفریحی-ورزشی مورد نیاز جامعه، از مال زکات، موقوفات عامّه و یا وجوهات شرعیّه می‌توان هزینه کرد؟

^۱. آیت‌الله نوری همدانی، استفتانات، ج ۱، س ۱۰۲۶.

^۲. آیت‌الله نوری همدانی، استفتانات، ج ۱، س ۴۵۸.

آیت‌الله نوری همدانی: استفاده از زکوّه و موقوفات عامه در موارد فوق جایز است و در وجوهات شرعی احتیاج به اجازه مرجع تقلید دارد.^۱

خمس جوایز

پرسش: آیا به هدایا و جوایز مسابقات ورزشی و مسابقات قرآن نیز خمس تعلق می‌گیرد؟
آیت‌الله نوری همدانی: خیر.^۲

^۱. آیت‌الله نوری همدانی، استفتانات، ج ۲، س ۳۹۷.

^۲. آیت‌الله نوری همدانی، استفتانات، ج ۲، س ۳۵۴.

آیت الله مظاهری

حکم ورزش کردن

پرسش: به طور کلی نظر حضرتعالی درباره ورزش کردن چیست؟
آیت الله مظاهری: بسیار خوب است.^۱

تفاوت ورزش و لهو و لعب

پرسش: لطفاً تفاوت و مرز ورزش را با لهو و لعب بیان فرمایید.
آیت الله مظاهری: کار لهو و لعب آن است که نتیجه نداشته باشد و ورزش منافع بالائی دارد.^۲

تماشای مسابقات ورزشی

پرسش: تماشای مسابقات ورزشی از تلویزیون و یا به صورت مستقیم، آیا مصداق کارهای بیهوده است؟
آیت الله مظاهری: اگر نگاههای حرام نباشد و مفید باشد جایز است.^۳

زد و خورد در ورزش

پرسش: حکم ورزش هایی که در آن زد و خورد و احیاناً موجب آسیب جسمی می شود چیست؟

۱. آیت الله مظاهری، سایت ایشان، مسابقات و تفریحات: تاریخ مراجعه: ۱۳۹۳/۲/۲.

۲. آیت الله مظاهری، سایت ایشان، مسابقات و تفریحات: تاریخ مراجعه: ۱۳۹۳/۲/۲.

۳. آیت الله مظاهری، سایت ایشان، مسابقات و تفریحات: تاریخ مراجعه: ۱۳۹۳/۲/۲.

آیت‌الله مظاهری: جایز نیست.^۱

صدمات ورزشی

پرسش: صدمات ناشی از برخی ورزش‌ها بسیار زیاد است، به طوری که در بسیاری موارد موجب جراحت، کبودی یا سرخ شدن و مانند آن می‌شود. حکم فعالیت کردن در این نوع رشته‌های ورزشی چیست؟

آیت‌الله مظاهری: جایز نیست.^۲

حکم ورزش بوکس

پرسش: نظر شما در مورد ورزش بوکس با توجه به خطراتی که دارد چیست؟

آیت‌الله مظاهری: جایز نیست.^۳

حکم بازی بیلیارد

پرسش: با توجه به اینکه اخیراً در کشور بازی بیلیارد رونق یافته و حتی در شهرهای کوچک نیز باشگاههای مربوط به این بازی یافت می‌شود، نظر شما در مورد این بازی چیست؟

آیت‌الله مظاهری: جایز نیست.^۴

حکم شطرنج

پرسش: آیا بازی با شطرنج در عصر حاضر اشکال دارد؟

آیت‌الله مظاهری: جایز نیست.^۱

۱. آیت‌الله مظاهری، سایت ایشان، مسابقات و تفریحات: تاریخ مراجعه: ۱۳۹۳/۲/۲.

۲. آیت‌الله مظاهری، سایت ایشان، مسابقات و تفریحات: تاریخ مراجعه: ۱۳۹۳/۲/۲.

۳. آیت‌الله مظاهری، سایت ایشان، مسابقات و تفریحات: تاریخ مراجعه: ۱۳۹۳/۲/۲.

۴. آیت‌الله مظاهری، سایت ایشان، مسابقات و تفریحات: تاریخ مراجعه: ۱۳۹۳/۲/۲.

موتور سواری و اتومبیل رانی

پرسش: ورزش هایی چون موتورسواری و اتومبیل رانی چه حکمی دارد؟
آیت الله مظاهری: اگر خطر نداشته باشد جایز است.^۲

ورزش زنان در معابر عمومی

پرسش: به نظر معظم له ورزش کردن خانم ها در معابر عمومی و نیز نشان دادن ورزش آن ها از تلویزیون چه حکمی دارد؟
آیت الله مظاهری: هر دو حرام است.^۳

اسب سواری زنان

پرسش: آیا زنان می توانند در ملاء عام اسب سواری کنند؟
آیت الله مظاهری: نمی توانند.^۴

حکم دوچرخه سواری دختران

پرسش: نظر معظم له درباره دوچرخه سواری برای دختران در مکانی مانند پارک چیست؟
آیت الله مظاهری: جایز نیست.^۵

^۱ . آیت الله مظاهری، سایت ایشان، مسابقات و تفریحات: تاریخ مراجعه: ۱۳۹۳/۲/۲.

^۲ . آیت الله مظاهری، سایت ایشان، مسابقات و تفریحات: تاریخ مراجعه: ۱۳۹۳/۲/۲.

^۳ . آیت الله مظاهری، سایت ایشان، مسابقات و تفریحات: تاریخ مراجعه: ۱۳۹۳/۲/۲.

^۴ . آیت الله مظاهری، سایت ایشان، مسابقات و تفریحات: تاریخ مراجعه: ۱۳۹۳/۲/۲.

^۵ . آیت الله مظاهری، سایت ایشان، مسابقات و تفریحات: تاریخ مراجعه: ۱۳۹۳/۲/۲.

حکم ورزش بانوان

پرسش: از نظر شرعی ورزش بانوان چه حکمی دارد؟

آیت الله مظاهری: اگر نامحرم نباشد و احتمال مفسده هم نباشد، جایز است.^۱

ورزش باستانی زنان

پرسش: نظر معظم له پیرامون ورزش باستانی زنان و برگزاری کلاس های مرشدی برای زنان را بیان فرمائید؟

آیت الله مظاهری: اگر نامحرم نباشد و احتمال مفسده نباشد جایز است.^۲

^۱ . آیت الله مظاهری، سایت ایشان، مسابقات و تفریحات: تاریخ مراجعه: ۱۳۹۳/۲/۲.

^۲ . آیت الله مظاهری، سایت ایشان، مسابقات و تفریحات: تاریخ مراجعه: ۱۳۹۳/۲/۲.

آیت الله بهجت

فرق ورزش با لهو و لعب

پرسش: لطفا تفاوت و مرز ورزش را با لهو و لعب بیان فرمایید.

آیت الله بهجت: هر چه مناسبت با مجالس اهل فسوق داشته باشد، مورد لهو حرام است و هر چه غیر از آن باشد حرام نیست؛ گر چه کار لغو و بیهوده مطلقا مذموم است.^۱

لغو و تماشای مسابقات ورزشی

پرسش: تماشای مسابقات ورزشی از تلویزیون و یا به صورت مستقیم، آیا مصداق لهو است؟

آیت الله بهجت: کار لغو و بیهوده است و اگر مشتمل بر مفسده باشد - مثل ریبه در دیدن نامحرم به صورت نیمه عریان -، مصداق لهو حرام است.^۲

ورزش یوگا

پرسش: ورزش یوگا از نظر شرعی چه حکمی دارد؟

آیت الله بهجت: اگر ضرر نداشته باشد، اشکال ندارد.^۳

تذکر تربیتی مؤلف: متأسفانه از این ورزش در داخل و خارج کشور سوء استفاده‌های زیادی شده است؛ به عنوان نمونه، در هند مدارس بزرگی به نام این ورزش تأسیس شده که در ضمن آن نرم افکار بودایی القا می‌کنند. در ایران نیز

۱. آیت الله بهجت، استفتائات، ورزش، س ۱۹۴۹.

۲. آیت الله بهجت، استفتائات، ورزش، س ۱۹۵۰.

۳. آیت الله بهجت، استفتائات، ۱۹۵۳.

برخی آن را حتی تا مرز دین و جایگزین نماز و عبادت معرفی کرده‌اند. بنابراین باید زیر نظر مربی متدین باشید. از سویی دیگر، برخی از ورزش‌های غربی با ارزش‌های شیطان‌پرستی پیوند خورده است. باید طبق باورها و ارزش‌های دینی و ملی ایران ورزش‌های جدیدی ابداع شوند.^۱

ضربات و جراحات در حین تمرین

پرسش: برخی از ورزش‌ها و آمادگی‌های جسمی، مستلزم وارد آوردن ضربات سختی است که حتی ممکن است منجر به جراحت شود، آیا چنین ورزش‌هایی جایز است؟ و آیا چنین جراحاتی موجب دیه می‌گردد؟ اگر طرفین به چنین ضرباتی رضایت داشته باشند، چه حکمی دارد؟

آیت‌الله بهجت: چنین ورزش‌هایی حرام است ولو رضایت طرفین باشد و موجب دیه هم می‌شود.^۲

اتومبیل رانی و موتورسواری

پرسش: ورزش‌هایی چون موتورسواری و اتومبیل‌رانی چه حکمی دارد؟

آیت‌الله بهجت: اگر خطر و ضرری نداشته باشد، جایز است.^۳

دوچرخه سواری و اسب سواری زنان

پرسش: آیا زنان می‌توانند در ملاء عام دوچرخه سواری و اسب سواری کنند؟

آیت‌الله بهجت: هر چه زمینه ساز فساد است، حرام است.^۴

^۱. سایت بهداشت معنوی، احمدحسین شریفی، ۱۳۹۱/۹/۱۹.

^۲. آیت‌الله بهجت، استفتانات، ورزش، س ۱۹۵۱.

^۳. آیت‌الله بهجت، استفتانات، ج ۲، س ۱۹۵۲.

^۴. آیت‌الله بهجت، استفتانات، ج ۲، س ۱۹۵۵.

قتل در اثر ورزش

پرسش: اگر در اثر ورزشی - مثل بُکس یا کاراته - یکی از ورزش کاران تلف شود، چه نوع قتلی محسوب می شود؟
آیت الله بهجت: اگر قصد قتل داشته باشد، قتل عمد محسوب می شود و گرنه شبه عمد است.^۱

دعواهای کودکان

سؤال: در دوران کودکی با بسیاری از کودکان و هم بازی ها دعا و شوخی می کردیم که گاهی منجر به شکستن بینی، سر یا در رفتن انگشت و دست گردیده است، آیا اکنون نسبت به آن افراد ضامن هستیم و در صورتی که آنان را نمی شناسم، چه باید بکنم؟
آیت الله بهجت: بله، ضامن هستید و تا امکان دارد باید آن ها را پیدا کنید و اگر امکان دسترسی نبود، به مقدار دیه آن ها با اجازه حاکم شرع ردّ مظالم بدهید، علی الاحوط.^۲

نماز خواندن ورزشکاران با مدال طلا

پرسش: مدال های طلایی که ورزشکاران می گیرند و به گردن می اندازند، چه حکمی دارد؟ آیا با آن حال می توانند نماز بخوانند؟
آیت الله بهجت: به گردن آویختن آن حرام و نماز با آن باطل است. (مسأله شماره ۷۰۲ رساله).^۳

۱. آیت الله بهجت، استفتانات، ج ۱، س ۱۹۵۷.

۲. آیت الله بهجت، استفتانات، ج ۱، س ۱۳۹۵.

۳. آیت الله بهجت، استفتانات، ج ۱، س ۱۴۹.

بازی و ورزش و فیلم در مسجد

پرسش: بازی کردن و یا ورزش کردن در مساجد - مثل نرمش، تنیس و یا ورزش های رزمی و یا نمایش فیلم به صورت زنده و یا ویدیویی - چه حکمی دارد؟

آیت الله بهجت: غرض اصلی از مسجد عبادت و اقامه ی نماز است و استفاده ی از وقف، در غیر جهت وقف جایز نیست و باید در مسجد، از کارهایی که با احترام آن منافات دارد و یا مزاحم نمازگزاران است، اجتناب شود.^۱

عکس هنرپیشگان و ورزشکاران...

پرسش: خرید و فروش پوسترهای بعضی از هنرپیشگان و یا ورزشکاران که با وضع بد و یا بی حجاب می باشند و نگاه کردن به آن ها و یا نصب آن ها در خانه به جهت علاقه به آن هنرپیشه یا ورزشکار، چه وجه دارد؟

آیت الله بهجت: چون معرضیت برای مفسده دارد، اشکال دارد.^۲

انواع لباس های ورزشی

پرسش: استفاده از لباس های آستین کوتاه و شلوارک در مسابقاتی مانند فوتبال، والیبال، کشتی، وزنه برداری و... که یا حجم بدن و عورتین کاملاً مشخص است و یا قسمت های زیادی از بدن آشکار است چه حکمی دارد؟

آیت الله بهجت: چون در مقابل نامحرم هم هستند، جایز نیست. (به توضیح مذکور در مسأله ۱۹۳۷ رساله رجوع شود).^۳

نماز در سالن ورزشی مشترک

پرسش: یک مجتمع مسکونی مشتمل بر چند واحد آپارتمان است که دارای یک سالن ورزشی مشترک می باشد. اقامه نماز جماعت در آن سالن در صورتی که تعدادی از صاحبین واحدها راضی نباشند، صحیح است یا خیر؟

۱. آیت الله بهجت، استفتائات، ج ۱، س ۳۴۷.

۲. آیت الله بهجت، استفتائات، ج ۱، س ۶۹۰.

۳. آیت الله بهجت، استفتائات، ج ۱، س ۶۹۲.

آیت الله بهجت: خیر، صحیح نیست.^۱

تبدیل وقف به مرکز ورزشی

پرسش: آب انبار قدیمی وقف است، ولی فعلاً با وجود لوله کشی، از آن هیچ استفاده‌ای نمی‌شود. آیا اجازه می‌فرمایید آن را تخریب کرده و به جای آن مراکز ورزشی یا فرهنگی بسازیم؟

آیت الله بهجت: در هر مورد، نیاز به اجازه حاکم شرع دارد.^۲

صدمات مسابقات ورزشی

پرسش: مبنای فقهی و اصولی بند سوم ماده ۵۹ قانون مجازات اسلامی چه می‌باشد؟ این ماده مقرر می‌دارد: «حوادث ناشی از عملیات ورزشی، مشروط بر این که سبب آن حوادث نقض مقررات مربوط به آن ورزش نباشد و این مقررات هم با موازین شرعی مخالفت نداشته باشد» و حوادث ورزشی را به عنوان یکی از عوامل موجب جرم شناخته است، یعنی تحت آن شرایط یک فعل از حالت جرم بودن خارج می‌شود، مانند این که در ورزش فوتبال یک بازیکن با توپ ضربه ای می‌زند که به صورت بازیکن دیگر اصابت می‌نماید و به جراحات یا شکستگی منتهی می‌گردد؛ ولی قوانین و موازین آن ورزش رعایت شده است. آیا در فرض فوق، دیه تعلق می‌گیرد؟

آیت الله بهجت: در مفروض سؤال دیه دارد.^۳

مصدوم شدن بازیکن

سؤال: در برخی ورزش‌ها یا بازی‌ها توپ یا وسیله بازی به یکی از بازیکن‌ها اصابت می‌کند و باعث دیه می‌شود، آیا دیه ثابت است؟

۱. آیت الله بهجت، استفتانات، ج ۱، س ۲۰۴.

۲. آیت الله بهجت، استفتانات، ج ۱، س ۹۵۴.

۳. آیت الله بهجت، استفتانات، ج ۲، س ۱۷۴۲.

آیت الله بهجت: بله، ثابت است.^۱

پرسش: در دوران کودکی با بسیاری از کودکان و هم‌بازی‌ها دعوا و شوخی می‌کردیم که گاهی منجر به شکستن بینی، سر یا در رفتن انگشت و دست گردیده است، آیا اکنون نسبت به آن افراد ضامن هستم و در صورتی که آنان را نمی‌شناسم، چه باید بکنم؟

آیت الله بهجت: بله، ضامن هستید و تا امکان دارد باید آنها را پیدا کنید و اگر امکان دسترسی نبود، به مقدار **دیه** آنها با اجازه حاکم شرع ردّ مظالم بدهید، علی‌الاحوط.^۲

لباس تنگ ۱

پرسش: اگر مردی برای پوشانیدن عورتین خود از محارم و مردان دیگر از لباس تنگ و چسبیده به بدن استفاده کند، کفایت می‌کند؟

آیت الله بهجت: اگر موجب فساد نباشد و رنگ و شبیح پیدا نباشد، مانعی ندارد.^۳

لباس تنگ ۲

پرسش: پوشیدن شلوار تنگ برای آقایان به گونه‌ای که حجم عورت و باسن را نشان دهد، چه حکمی دارد؟

آیت الله بهجت: چون معرضیت برای فتنه و فساد دارد، اشکال دارد.^۴

۱. آیت الله بهجت، استفتانات، ج ۲، س ۱۶۸۴.

۲. آیت الله بهجت، استفتانات، بیت المال و حقّ الناس، سؤال ۱۲۹۵.

۳. آیت الله بهجت، استفتانات، ج ۱، س ۶۹۴.

۴. آیت الله بهجت، استفتانات، ج ۱، س ۶۹۵.

پوشیدن پیراهن آستین کوتاه

پرسش: پوشیدن پیراهن آستین کوتاه برای مردان در جامعه، بدون قصد شهوانی و برای زیبایی بیشتر یا به علت گرمای هوا چه حکمی دارد؟

آیت الله بهجت: در مواردی که معرضیت برای مفسده دارد، اشکال دارد.^۱

نگاه به فیلم های ورزشی

پرسش: حکم نگاه کردن به فیلم مسابقات ورزشی چون فوتبال، کشتی، والیبال و... که اندام مردان آشکار و مشخص است چیست؟

آیت الله بهجت: چون غالبا خالی از مفسده نیست، اشکال دارد.^۲

ورزش بانوان

پرسش: از نظر شرعی ورزش بانوان چه حکمی دارد؟ و اعزام ورزشکاران زن به خارج از کشور برای شرکت در مسابقات ورزشی جایز است؟

آیت الله بهجت: این گونه امور جایز نیست.^۳

ورزش خانم ها در معابر عمومی

پرسش: ورزش کردن خانم ها در معابر عمومی و نیز نشان دادن ورزش آن ها از تلویزیون چه حکمی دارد؟

آیت الله بهجت: هر چه زمینه ساز فساد است، حرام است.^۱

۱. آیت الله بهجت، استفتائات، ج ۱، س ۶۹۶

۲. آیت الله بهجت، استفتائات، ج ۱، س ۸۱۴

۳. آیت الله بهجت، استفتائات، ج ۲، س ۱۹۵۴

زنان و پوشیدن لباس ورزشی

پرسش: آیا دختران در محیط ورزشی مخصوص خودشان می‌توانند لباس ورزشی بپوشند؟
آیت‌الله بهجت: اگر معرضیت برای مفسده دارد، جایز نیست.^۲

^۱. آیت‌الله بهجت، استفتائات، ج ۲، س ۱۹۵۵.

^۲. آیت‌الله بهجت، استفتائات، ج ۱، س ۶۹۳.

آیت الله فاضل لنکرانی

ورزش رزمی

سؤال: در ورزش‌های رزمی ضرباتی تحت عنوان بدن سازی و افزایش استقامت جسمانی وجود دارد، نظر حضرتعالی

پیرامون آن چیست؟

آیت الله فاضل لنکرانی: مانعی ندارد. بلکه اگر منظور آمادگی برای جبهه باشد، رجحان نیز دارد.^۱

افراط در ورزش

پرسش: بعضی از جوانان ساعات بسیاری از وقت خود را اختصاص به ورزش می‌دهند، آیا این عمل جایز است؟

آیت الله فاضل لنکرانی: ورزش فی نفسه مانعی ندارد. بلکه در مواردی دارای رجحان نیز می‌باشد. ولی بر جوانان لازم

است که از وقت خود حداکثر استفاده را بکنند و ورزش و امثال آن مانع از تحصیل علم و فراگیری معارف نگردد. به

ویژه معارف دینی که بر هر مسلمانی لازم است.^۲

^۱. آیت الله فاضل لنکرانی، جامع المسائل، ج ۱، س ۲۲۱۹.

^۲. آیت الله فاضل لنکرانی، جامع المسائل، ج ۱، س ۲۲۲۰.

ورزش در مسجد

پرسش: مسجدی است که در آن فعالیت‌های فرهنگی، ورزشی انجام می‌پذیرد و کتابخانه و نوارخانه در زیر زمین آن تأسیس شده و هیچ‌گونه تضاد و مزاحمتی با موضوع وقف و موقوف علیهم ندارد و در ساعات غیر نماز فعالیت‌های مزبور و احیاناً ورزش در زیرزمین انجام می‌شود. نظر مبارک را در این مورد بیان فرمایید.

آیت‌الله فاضل لنکرانی: در صورتی که موجب هتک مسجد و اهانت به آن نباشد مانعی ندارد.^۱

برد و باخت

پرسش: ورزشی که در آن برد و باخت مطرح است، مثل مسابقات فوتبال، والیبال، کشتی و... چه صورتی دارد؟ آیا حلال است یا حرام؟

آیت‌الله فاضل لنکرانی: شرط بندی و برد و باخت حرام است. بلی اگر شرط بندی نشود، ولی جایزه‌ای به برنده بدهند، اشکالی ندارد.^۲

شرط بندی در مسابقات

پرسش: بیشتر اوقات مشاهده می‌شود که بعضی در مسابقات فوتبال، والیبال، به‌خصوص پینگ پنگ، مبلغ ۴۰ یا ۵۰ تومان پول می‌سپارند و روی آن شرط بندی می‌کنند و هرگروه یا تیمی که برنده می‌شود، با آن پول میوه یا شیرینی خریداری کرده و می‌خورند، آیا این بازی حکم قمار را دارد یا خیر؟

آیت‌الله فاضل لنکرانی: شرط بندی و گرفتن و دادن پول، حرام است.^۳

۱. آیت‌الله فاضل لنکرانی، جامع المسائل، ج ۱، س ۳۰۹.

۲. آیت‌الله فاضل لنکرانی، جامع المسائل، ج ۱، س ۹۵۳.

۳. آیت‌الله فاضل لنکرانی، جامع المسائل، ج ۱، س ۹۵۴.

وقف و مرکز ورزشی یا فرهنگی

پرسش: آب انبار قدیمی وقف است، ولی فعلا با وجود لوله کشی، از آن هیچ استفاده‌ای نمی‌شود، آیا اجازه می‌فرمایید آن را تخریب کرده و به جای آن مراکز ورزشی یا فرهنگی بسازیم؟

آیت‌الله فاضل لنکرانی: اگر محل آب انبار، قابل استفاده جهت تأمین آب آشامیدنی مردم، حتی با لوله کشی از آب شهر نباشد، متولی شرعی آن می‌تواند آنجا را اجازه دهد و اجازه بهای آن را به مصرف آب آشامیدنی مردم برساند.^۱

حسینیه و مرکز ورزشی یا فرهنگی

پرسش: حسینیه‌ای است قدیمی که یک یا دو نوبت در سال، در آن مراسم مذهبی برگزار می‌شود، آیا می‌توان در بقیه سال که استفاده‌ای از آن نمی‌شود به عنوان مرکز ورزش باستانی یا مرکز کارهای فرهنگی و... از آنجا استفاده کرد، به طوری که هیچ‌گونه تغییر شکل یا خسارتی به ساختمان حسینیه وارد نشود؟

آیت‌الله فاضل لنکرانی: استفاده در کارهای فرهنگی، که منافاتی با شوون حسینیه و مزاحمتی با عزاداری نداشته باشد، مانعی ندارد، ولی استفاده ورزشی در حسینیه جایز نیست.^۲

متعلق نذر

پرسش: آیا ورزش می‌تواند متعلق نذر باشد؟

آیت‌الله فاضل لنکرانی: در موارد رجحان، مانعی ندارد.^۳

۱. آیت‌الله فاضل لنکرانی، جامع المسائل، ج ۱، س ۱۲۳۵

۲. آیت‌الله فاضل لنکرانی، جامع المسائل، ج ۱، س ۱۲۶۸.

۳. آیت‌الله فاضل لنکرانی، جامع المسائل، ج ۱، س ۱۳۲۱.

عمل به دستورات پزشک (ورزش درمانی)

پرسش: اگر دکتر تمرین ورزشی را به بیماری توصیه کند، در صورتی که سلامتی بیمار به آن بستگی داشته باشد؛ آیا ورزش واجب می شود؟

آیت الله فاضل لنکرانی: بلی واجب می شود.^۱

عمل به دستورات پزشک ۲

پرسش: اگر پزشک به کسی بگوید کشیدن سیگار برایت ضرر دارد، در صورتی که سیگار کشیدن سلامتی او را به خطر اندازد، آیا استفاده از آن جایز خواهد بود؟

آیت الله فاضل لنکرانی: جایز نیست.^۲

اختیارات مدیرعامل

پرسش: مدیرعامل یک شرکت اسراف کاری می کند، مثلاً میهمانی های پرخرج یا ساختن زمین ورزش در حالی که سهامداران راضی نمی باشند، آیا مدیرعامل حق انجام چنین کارهایی را دارد؟

آیت الله فاضل لنکرانی: مدیر عامل شرکت تنها می تواند به مقداری که اختیار دارد، عمل کند و اگر امور مذکور در حد اختیارات او نباشد نمی تواند انجام دهد و اگر انجام دهد، ضامن است.^۳

^۱ . آیت الله فاضل لنکرانی، جامع المسائل، ج ۱، س ۲۱۵۹.

^۲ . آیت الله فاضل لنکرانی، جامع المسائل، ج ۱، س ۲۱۶۰.

^۳ . آیت الله فاضل لنکرانی، جامع المسائل، ج ۲، س ۸۴۶.

آیت الله تبریزی

آداب ورزشی

پرسش: برخی ورزش‌ها از بیگانگان آموخته شده و آداب مخصوص تشکر و احترام را نیز به همراه آورده مخصوصا در ورزش‌های رزمی، پایبندی به این آداب چه حکمی دارد؟

آیت الله تبریزی: بسمه تعالی مادام که در آنها کار خلاف شرعی نباشد اشکالی ندارد، واللّٰه العالم.^۱

جنگ نرم در ورزش

پرسش: در بعضی از سبک‌های ورزشی، استادکار لابه‌لای آموزش فنون رزمی مطالبی را از عقاید غیر اسلامی، معمولا به طور مرموز و در پوشش آیات و روایات القا می‌کند، شرکت در این آموزش‌ها، چه حکمی دارد؟

آیت الله تبریزی: بسمه تعالی اگر موجب سست شدن عقیده باشد اشکال دارد، و لازم است از اینهایی که تعلیم می‌بینند کسانی در کلاس حاضر شوند و به مربی تذکر دهند که معنی آیه یا روایات آن طور نیست که او می‌گوید، واللّٰه العالم.^۲

مردیان غیرمسلمان

پرسش: بر فرض سؤال قبل، استادان فقط فنون ورزشی این سبک‌ها را آموزش می‌دهند، و از آموزش عقاید خودداری می‌کنند، شرکت در کلاس‌های این اساتید چه حکمی دارد؟

آیت الله تبریزی: بسمه تعالی اشکالی ندارد، ولی آموزش عقاید در حد واجب از شخص ساقط نمی‌شود، واللّٰه العالم.^۳

۱. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۱۸۴.

۲. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۱۸۵.

۳. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۱۸۶.

پرسش: آیا می‌توان ورزشکاری نه مربیگری ورزش را، به عنوان شغل انتخاب کرد؟
آیت‌الله تبریزی: بسمه تعالی شغلی که در شرع ترغیب شده‌است که انسان داشته باشد و بیکار نماند شامل بازی نمی‌شود، واللّٰه العالم.^۱

حکم سفر برای ورزش

پرسش: حکم نماز و روزه در یک سفر که برای شرکت در یک مسابقه ورزشی انجام می‌شود، چیست؟
آیت‌الله تبریزی: بسمه تعالی اگر شرکت در مسابقه ورزشی حلال باشد، احکام سفر مباح را دارد، واللّٰه العالم.^۲

ضامن جراحات

پرسش: در یک مسابقه رزمی اگر ورزشکاری از قوانین سرپیچی نماید خود مجروح می‌شود، آیا خود ضامن هست یا حریف یا داور یا مربی؟
آیت‌الله تبریزی: بسمه تعالی آن کسی که او را مجروح کرده است، واللّٰه العالم.^۳

مربیان ناشی

پرسش: بعضی مربیان حرکات ورزشی را به درستی آموزش نمی‌دهند و این باعث ناراحتی‌هایی در مفاصل و اندام ورزشکار می‌گردد، آیا مربی ضامن است؟

۱. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۱۸۷.

۲. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۱۸۸.

۳. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۱۸۹.

آیت الله تبریزی: بسمه تعالی مربی ضمان ندارد، و شخص در موارد احتمال خوف ضرر باید اقدام به این عمل نکند تا مطمئن شود که در اثر این عمل خطری متوجه او نمی‌شود، واللّٰه العالم.^۱

پی توجهی به ورزش

پرسش: برخی جوانان توجه زیادی به ورزش ندارند که سبب توانمندی جسمی می‌شود، این بی‌توجهی چه صورتی دارد
آیت الله تبریزی: بسمه تعالی تقویت عضلات موقوف به ورزش تنها نیست. با کار کردن مفید هم می‌شود عضلات را تقویت نمود، واللّٰه العالم.^۲

اتلاف وقت

پرسش: تماشای مسابقات ورزشی از تلویزیون - که نفع جدی برای کسی ندارد - چه حکمی دارد؟
آیت الله تبریزی: بسمه تعالی اگر تضییع وقت نباشد، مانعی ندارد، واللّٰه العالم.^۳

احترام در ورزش باستانی

پرسش: احترام ویژه‌ای که به هنگام وارد شدن به گود، در ورزش‌های باستانی هست، چه حکمی دارد؟
آیت الله تبریزی: بسمه تعالی این امور عادات است و شرک حساب نمی‌شود و حرمتی ندارد، واللّٰه العالم.^۴

۱. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۱۹۰.

۲. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۱۹۱.

۳. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۱۹۲.

۴. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۱۹۴.

تعصب ورزشی

پرسش: افرادی طرفداری از تیمی خاص می‌کنند و نسبت به تیم مورد علاقه، تعصب شدیدی دارند، این‌گونه طرفداری‌ها و تعصبات چه حکمی دارد؟

آیت‌الله تبریزی: بسمه تعالی مادامی که موجب خارج شدن آنان از حدود حلال و حرام (مثل دروغ گفتن به نفع تیم مورد علاقه و اذیت کردن طرفداران تیم مقابل) نباشد، اشکالی ندارد، ولی تعصب، اخلاق پسندیده نیست، واللّٰه العالم.^۱

ورزش برای سرگرمی

پرسش: بازی‌هایی که هیچ گونه فایده ای ندارند و صرفاً سرگرمی محسوب می‌شوند، چه حکمی دارند؟

آیت‌الله تبریزی: بسمه تعالی حرام نیست، ولی مکروه است، واللّٰه العالم.^۲

رضایت والدین

پرسش: آیا رضایت والدین برای شرکت در کلاس‌های ورزشی، شرط است؟

آیت‌الله تبریزی: بسمه تعالی اگر نهی کنند و مخالفت آنها موجب تأذی آنها بشود، اشکال دارد، واللّٰه العالم.^۳

مخالفت والدین

پرسش: آیا والدین می‌توانند کودکان غیر بالغ خود را از شرکت در کلاس‌های ورزشی بازدارند؟

آیت‌الله تبریزی: بسمه تعالی طبق مصلحت کودک می‌توانند، واللّٰه العالم.^۴

۱. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۱۹۵.

۲. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۱۹۶ و س ۱۰۰۳.

۳. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۱۹۷.

۴. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۱۹۸.

عدم رضایت والدین

پرسش: مربی ورزش بدون اجازه والدین کودکی نابالغ او را به کلاس راه می‌دهد کودک نیز بدون تقصیر مربی در سانحه ورزشی مجروح می‌گردد، آیا مربی ضامن است؟

آیت‌الله تبریزی: بسمه تعالی اگر به دعوت مربی کودک به کلاس مزبور رفته باشد مربی ضامن است و اگر کودک خودش بدون دعوت مربی به کلاس رفته باشد مربی ضامن نیست، واللّٰه العالم.^۱

مسابقه با دشمن

پرسش: شرکت در مسابقات بین المللی در کشوری که دشمن مسلمین محسوب می‌شود، چه حکمی دارد؟

آیت‌الله تبریزی: بسمه تعالی اگر تقویت دشمن مسلمین نباشد و اظهار قوت مسلمین باشد، مانعی ندارد، واللّٰه العالم.^۲

هتک حرمت مسلمانان

پرسش: شرکت در مسابقاتی که باخت در آن، سرشکستگی کشور اسلامی را در پی خواهد داشت، چه حکمی دارد؟

آیت‌الله تبریزی: بسمه تعالی مجرد باختن هتک حرمت حساب نمی‌شود و اگر به مسابقه دهندگان یا به مملکت اسلامی توهین کنند هتک حساب می‌شود، واللّٰه العالم.^۳

به رسمیت شناختن دشمن

پرسش: شرکت در مسابقاتی که حریف در آن، از کشور دشمن مسلمین می‌باشد، و انجام مسابقه به منزله رسمیت دادن به آن کشور است، چه حکمی دارد؟

آیت‌الله تبریزی: بسمه تعالی در فرض مزبور جایز نیست، واللّٰه العالم.^۱

۱. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۱۹۹-

۲. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۲۰۰.

۳. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۲۰۱.

اسب سواری و تیراندازی در عصر حاضر

پرسش: در اسب سواری و تیراندازی شرط بندی جایز است، چون کاربرد نظامی دارند، ولی امروزه اسب سواری و تیراندازی به سبک قدیم کاربرد نظامی ندارد، آیا حکم به قوت خود باقی است؟
آیت الله تبریزی: بسمه تعالی آری، حکم به قوت خود باقی است، واللّٰه العالم.^۲

افراط در ورزش

پرسش: افراط در ورزش به گونه ای که مسائل زندگی را تحت الشعاع قرار دهد، چه حکمی دارد؟
آیت الله تبریزی: بسمه تعالی هر جوانی باید شاغل باشد. خداوند متعال بیکار را دوست نمی دارد و ورزش شرعا کار حساب نمی شود، واللّٰه العالم.^۳

مشت زنی حرفه ای

پرسش: ورزش مشت زنی حرفه ای چه حکمی دارد؟
آیت الله تبریزی: بسمه تعالی اگر برای مشت زن این خوف باشد که در اثنای بازی به او آسیبی وارد شود یا به غیر آسیبی وارد کند، مثل کور کردن چشم و شکستن استخوان و پاره کردن پرده گوش، جایز نیست، واللّٰه العالم.^۴

۱. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۲۰۲.

۲. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۲۰۳.

۳. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۲۰۴.

۴. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۲۰۸.

حضور در ورزشگاه

پرسش: آیا حضور در میادین ورزشی جهت تماشا در صف طرفدار یک تیم، جایز است؟
آیت الله تبریزی: بسمه تعالی بله جایز است، واللّٰه العالم.^۱

بازی همراه با برد و باخت

پرسش: یکی از ورزش ها در یک شهر همواره با برد و باخت همراه است. حکم این بازی در آن شهر و شهر دیگر بدون برد و باخت، چگونه است؟

آیت الله تبریزی: بسمه تعالی اشکالی ندارد و مثل توپ بازی، آلت قمار شمرده نمی شود، واللّٰه العالم.^۲

بازی همراه حرام

پرسش: بازی ای در شهری معمولاً همراه با حرامی است، این بازی چه حکمی دارد؟

آیت الله تبریزی: بسمه تعالی اگر خود بازی، بازی حلال است، مقارن بودن آن با حرام آن را حرام نمی کند، ولی از کار حرام باید خودداری شود، واللّٰه العالم.^۳

بازی های حرام

پرسش: بازی هایی که مطلقاً حرام اند، کدامند؟

۱. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۲۱۲

۲. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۹۹۶

۳. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۹۹۷

آیت الله تبریزی: بسمه تعالی بازی با آلات معروفه قمار، هر چند به شرط برد و باخت نباشد، و بازی به شرط برد و باخت هر چند با آلات معروفه قمار نباشد، حرام است و گرفتن آن مال جایز نیست و هر نوع بازی که ترغیب به حرام باشد، حرام است، واللّٰه العالم.^۱

ورزش مناسب

پرسش: چه نوع ورزشی برای جوانان مناسب است؟

آیت الله تبریزی: بسمه تعالی هر نوع ورزش که قمار نباشد و موجب تقویت جسم و روح شود، مناسب است، واللّٰه العالم.^۲

شرط بندی

پرسش: شرط بندی بینندگان بر روی بازی کتان، چه حکمی دارد؟

آیت الله تبریزی: بسمه تعالی صحیح نیست، واللّٰه العالم.^۳

شرط بندی تماشاگران

پرسش: اگر بازیگران بدانند، تماشاگران بر روی بازی آنان شرط می‌بندند، آیا باید بازی را ترک گویند؟

آیت الله تبریزی: بسمه تعالی لزومی ندارد، واللّٰه العالم.^۴

شرط برد و باخت

پرسش: شرط برد و باخت در مسابقه چیست؟

۱. آیت الله تبریزی، استفتانات، قمار، س ۱۰۰۶.

۲. آیت الله تبریزی، استفتانات، قمار، س ۱۰۰۰.

۳. آیت الله تبریزی، استفتانات، قمار، س ۹۹۸.

۴. آیت الله تبریزی، استفتانات، قمار، س ۹۹۹.

آیت الله تبریزی: بسمه تعالی شرط برد و باخت عبارت است از این که طرفین مالی را بگذارند که هر کدام برنده شد بردارد، و این، قمار حرام است، واللّٰه العالم.^۱

شرط بندی در تیراندازی

پرسش: پولی که با شرط بندی در تیراندازی به دست می آید، چگونه است؟

آیت الله تبریزی: بسمه تعالی تیراندازی با سلاحی که در جنگ به کار می رود - نه با آنچه که در شکار و امثال آن کار برد دارد - اگر با برد و باخت مالی بوده باشد و شرایط «سبق» و «رمایه» در آن مراعات شده باشد، مانعی ندارد. و در صورتی که مسابقه جایز باشد جایزه آن برای برنده حلال می شود، واللّٰه العالم.^۲

تأثیر بد پر روحیه

پرسش: بازی با کسانی که برد و باخت بر روحیه آنان تأثیر بدی دارد، چگونه است؟

آیت الله تبریزی: بسمه تعالی اگر موجب فساد و دعوا بشود، بازی نکنند، ولّٰه العالم.^۳

مسابقه موتور سواری

پرسش: مسابقه موتور سواری و جز آن در این روزگار، جنبه نظامی دارد، آیا شرط برد و باخت جایز است؟

آیت الله تبریزی: بسمه تعالی شرط برد و باخت اشکال دارد، ولی برای این نوع مسابقات می شود جایزه تعیین کرد و جایزه آن است که شخصی یا مؤسسه ای غیر از مسابقه دهندگان، آن را بپردازند، واللّٰه العالم.^۴

۱. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۱۰۰۱.

۲. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۱۰۰۸.

۳. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۱۰۰۷.

۴. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۱۰۰۵.

تماشای ورزش مردان

پرسش: تماشای مسابقات ورزشی مردان از تلویزیون - در حالی که شورت و زیر پوش یا فقط شورت به تن دارند - چه حکمی دارد؟

آیت الله تبریزی: بسمه تعالی اگر توأم با الذاذ جنسی و یا موجب بی عفتی باشد، جایز نیست، واللّٰه العالم.^۱

زنان در میادین ورزش مردان ۱

پرسش: گرد آمدن بانوان تماشاگر در میادین ورزشی مردان - درحالی که ورزشکاران با شورت و زیر پوش یا شورت تنها هستند - چه حکمی دارد؟

آیت الله تبریزی: بسمه تعالی التذاذ جنسی زنان از مردان حرام است، مخصوصا اگر وسائل التذاذ فراهم باشد، واللّٰه العالم.^۲

زنان در میادین ورزش مردان ۲

پرسش: حضور بانوان بیننده در میادین ورزشی مردان، که مردان لباس کامل به تن دارند، چه حکمی دارد؟

آیت الله تبریزی: بسمه تعالی اگر نگاهشان به مرد اجنبی توأم با التذاذ جنسی نباشد، حرام نیست، واللّٰه العالم.^۳

مردان در میادین ورزش زنان

پرسش: حضور مردان در میادین ورزشی زنان، چه حکمی دارد؟

آیت الله تبریزی: بسمه تعالی نگاه کردن مرد به زن اجنبی حرام است و نگاه کردن به صورت و دستهای آن به شرط این که با التذاذ جنسی نباشد، معصیتی ندارد، واللّٰه العالم.^۱

۱. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۱۹۳.

۲. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۲۰۵.

۳. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۲۰۶.

دوچرخه و موتورسواری زنان

پرسش: نظر جنابعالی درباره گفته این کلام که زنان می‌توانند سوار دوچرخه و موتورسیکلت شوند و هم چنین چادر سیاه برای زنان مکروه می‌باشد، چیست؟

آیت‌الله تبریزی: بسمه تعالی دوچرخه سواری و موتور سواری بانوان موجب جلب نظر مردان و معرض فتنه و به فساد کشیده شدن اجتماع است و منافعی با عفت بانوان است و لازم است ترک شود. چادر داخل در عنوان رداء است و رداء مشکی کراهت ندارد، واللّٰه العالم.^۲

ورزش‌های بانوان

پرسش: از نظر شرعی حکم ورزش‌های بانوان از قبیل دوچرخه‌سواری، اسب‌سواری قایق‌رانی و دومیدانی در اماکن و معابر عمومی را بیان فرمایید در ضمن، تماشای این گونه برنامه‌ها از تلویزیون و سینما چه حکمی دارد؟

آیت‌الله تبریزی: بسمه تعالی ورزش برای بانوان در معابر عمومی جایز نیست و تماشای این گونه برنامه‌ها با قصد التذاذ جنسی حرام است، واللّٰه العالم.^۳

دوچرخه سواری بانوان

پرسش: گفته می‌شود: «دوچرخه سواری بانوان نه تنها اشکالی ندارد بلکه باید تبلیغ هم بشود و حتی خواهران می‌توانند به رانندگی موتور سیکلت نیز پرداخته و با مانتو هم سوار شوند» و باز سؤال این است که حکم دوچرخه سواری و موتور سواری خواهران با مانتو در سطح شهر، با توجه به آثار و تبعات سوء اجتماعی و اخلاقی آن چیست؟

۱. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۲۰۷.

۲. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۲۱۳.

۳. آیت الله تبریزی، استفتائات، قمار، س ۲۲۱۴.

آیت الله تبریزی: بسمه تعالی دوچرخه و موتورسواری بانوان معرض جلب نظر دیگران و ترغیب مردان به فساد می باشد، و این منافی با عفت است که از زنان مطلوب است، و لازم است ترک شود، واللّٰه العالم.^۱

خرید لوازم مسابقه

پرسش: برای تهیه لوازم مسابقه مثل توپ و جایزه، آیا جایز است برگزار کنندگان از بازی کنان پول دریافت کنید؟
آیت الله تبریزی: بسمه تعالی برای جایزه جایز نیست، ولی تهیه مخارج وسایلی بازی عیبی ندارد، واللّٰه العالم.^۲

بازی دو نفر نامحرم

پرسش: بازی دو نفر نامحرم با هم چه حکمی دارد؟
آیت الله تبریزی: بسمه تعالی جایز نیست، واللّٰه العالم.^۳

مسابقه دو نفر نامحرم

پرسش: مسابقه دو نفر نامحرم، در یک ورزش که حرکات تند ندارد، تماس با هم و نگاه هوس آلود ندارند، مثل مسابقه تیراندازی، چه حکمی دارد؟
آیت الله تبریزی: بسمه تعالی اگر در مکانی باشد که دیگری آنها را می بیند، اشکال ندارد، واللّٰه العالم.^۴

دوچرخه سواری خانم ها

پرسش: دوچرخه سواری خانم ها در ایران، چگونه است؟

۱. آیت الله تبریزی، استفتانات، قمار، س ۳۲۱۵.

۲. آیت الله تبریزی، استفتانات، قمار، س ۹۹۵.

۳. آیت الله تبریزی، استفتانات، قمار، س ۳۲۰۹.

۴. آیت الله تبریزی، استفتانات، قمار، س ۳۲۱۰.

آیت‌الله تبریزی: بسمه تعالی چنانچه در معرض جلب اجانب به سوی خودشان قرار بگیرند، اشکال دارد، واللّٰه العالم.^۱

^۱. آیت‌الله تبریزی، استفتانات، قمار، س ۲۲۱.

آیت الله سبحانی

شرط بندی با تفنگ بادی

پرسش: آیا مسابقه و شرط بندی به وسیله تفنگ بادی جایز است؟

آیت الله سبحانی: بسمه تعالی، ضابطه اولی در شرط بندی حرمت است؛ مگر در مواردی که در روایات آمده است و شرط بندی با تفنگ بادی مقدمه برای آموزش با تفنگ واقعی باشد اشکال ندارد؛ ولی اگر برای هوس رانی و فقط برای برد و باخت باشد جایز نیست والله العالم.^۱

ورزش بانوان در محافل عمومی

پرسش: ورزش بانوان خصوصاً موتور و دوچرخه سواری در محافل عمومی چه حکمی دارد؟

آیت الله سبحانی: بسمه تعالی، این قبیل کارها زمینه ساز گسترش گناه در جامعه است، از آن اجتناب شود. والله العالم.^۲

پرسش: آیا خانم ها می توانند با لباس های گشاد و روسری و شلوار در حضور مرد نامحرم ورزش کنند؟

آیت الله سبحانی: بسمه تعالی، از این کار اجتناب کنند. والله العالم.^۳

^۱. توحید دات آی آر، سایت آیت الله سبحانی، تاریخ رجوع: ۱۳۹۳/۲/۲.

^۲. توحید دات آی آر، سایت آیت الله سبحانی، تاریخ رجوع: ۱۳۹۳/۲/۲.

^۳. توحید دات آی آر، سایت آیت الله سبحانی، تاریخ رجوع: ۱۳۹۳/۲/۲.

ضررهای مالی و جانی توسط تماشاگران

پرسش: اگر تماشاگران تیم مسابقه فوتبال، موجب ضرر و زیان مالی و جانی به بازیکنان یا طرفداران تیم مقابل شوند آیا دیه و ارش به عهده تیمی که طرفدارانش ضرر وارد کرده اند می‌باشد؟

آیت‌الله سبحانی: بسمه تعالی، دیه برعهده کسی است که ضرر و زیان وارد کرده است و در صورت معلوم نبودن، برعهده تیمی که طرفدارانش ضرر وارد کرده اند نیست. والله العالم.^۱

تشویق خریداران

پرسش: مؤسسه‌ای برای اطلاع رسانی و آموزش مسائل فرهنگی اقدام به تولید محصولات فرهنگی نموده است و جهت تشویق خریداران، مسابقه‌ای در نظر گرفته شده که به میزان خرید، بن به صورت رایگان دریافت می‌کنند تا بتوانند در این مسابقه شرکت کنند آیا دادن بن و جایزه جایز است؟

آیت‌الله سبحانی: بسمه تعالی، دادن بن و شریک کردن مشتری در مسابقه برای اخذ جوایز اشکال ندارد. والله العالم.

تماشای فیلم ورزش و مسابقه زنان

پرسش: آیا تماشای فیلم ورزش و مسابقه زنان جایز است؟

آیت‌الله سبحانی: بسمه تعالی، نگاه کردن به چنین فیلم‌هایی چون موجب تحریک شهوت و خوف وقوع در گناه است، جایز نیست، والله العالم.

ورزش زنان و مردان نامحرم

پرسش: ورزش زنان و مردان نامحرم به صورت مشترک چه حکمی دارد؟

^۱ . توحید دات آی آر، سایت آیت‌الله سبحانی، تاریخ رجوع: ۱۳۹۳/۲/۲.

آیت‌الله سبحانی: بسمه تعالی، جایز نیست. والله العالم.^۱

بازی بیلیارد

پرسش: آیا بازی بیلیارد، قمار است؟ آیا ساختن باشگاه برای بازی بیلیارد جایز است؟

آیت‌الله سبحانی: بسمه تعالی، بیلیارد در بسیاری از کشورها به عنوان آلت قمار به کار می‌رود، ولی در برخی دیگر، وسیله ورزش است. مادامی که در جوامع بشری از آلت قمار بیرون نیامده است بازی با آن، خواه به صورت بُرد و باخت، خواه بدون آن، جایز نیست. طبعاً ساختن باشگاه‌ها به این منظور همین حکم را دارد. والله العالم.^۲

روزه نگرفتن برای تقویت بنیه بدنی

پرسش: با توجه به اهمیت حضور ورزشکاران ایرانی در خارج از کشور، اگر یقین داشته باشند که ده روز در مکانی می‌مانند آیا می‌توانند برای تقویت بنیه بدنی روزه نگیرند؟

آیت‌الله سبحانی: بسمه تعالی، هرگاه یقین دارند که ده روز در آن مکان خواهند ماند، روزه واجب است؛ مگر این که از اول قصد کنند که در ظرف آن ده روز به مقدار مسافت شرعی مسافرت خواهند رفت یا بعداً تصمیم بگیرند که مسافرت کنند و برگردند و کافی است که به میزان چهار فرسخ شرعی از آخرین نقطه محل اقامت بیرون بروند و برگردند. والله العالم.^۳

^۱. توحید دات آی آر، سایت آیت‌الله سبحانی، تاریخ رجوع: ۱۳۹۳/۲/۲.

^۲. توحید دات آی آر، سایت آیت‌الله سبحانی، تاریخ رجوع: ۱۳۹۳/۲/۲.

^۳. توحید دات آی آر، سایت آیت‌الله سبحانی، تاریخ رجوع: ۱۳۹۳/۲/۲.

۱۵۰

۱۵۰

و حید خراسانی

راه درمان خود ارضائی

پرسش: جوانی هستم که مبتلا به خود ارضائی شده ام، چه راهی برای درمان خود ارضائی پیشنهاد می شود؟
آیت الله وحید خراسانی: اینکه شما گرفتار این مفسده شده اید ، قابل حل است .چون یک خصوصیت بسیار مهم و مفید و رزشمند هنوز در شما باقی است ،و آن اینکه شما عمل بد خود را بد می بینید ، وای بحال کسانی که عمل بد خود را خوب می بینند (زین له سوء عمله).

شما با این خصوصیت می توانید گذشته را جبران کنید ، و در آینده یک شخصیت مفید باشید.
 پیشنهادات کلی:

- ۱ - سعی کنید نماز خود را اول وقت بخوانید .
 - ۲- بعد از نماز صبح دعای عهد را که آخر مفاتیح است بخوانید ، و توسل به صاحب خود ولی عصر علیه اسلام داشته باشید .
 - ۳- اول صبح پنج مرتبه آیه الكرسي را بخوانید .
- نسبت به خود ار ضایی:
- ۱- با پزشک [متدین] مشورت کنید .
 - ۲- ورزش بیشتر بنمایید .
 - ۳- خود را به خواندن داستان انبیاء و بزرگان مشغول کنید.
 - ۴- در صورتی که توانائی جسمی داشته باشید روزه مستحبی بگیرید.
 - ۵- از مطالعه و فکر و هرچه که موجب تحریک شهوت می شود دوری کنید.

- ۶- از معاشرت با اشخاص آلوده اجتناب نموده و با دوستان متدین همنشین و رفاقت داشته باشید.
- ۷- در مجالس دینی و مذهبی و مجالس اهل بیت علیهم السلام شرکت کنید.
- ۸- سعی کنید وقت اضافه ای برای شما باقی نماند.
- ۹- بعد از خستگی کامل به رختخواب بروید.
- ۱۰- وسائل و مقدمات ازدواج خود را فراهم آورید، خداوند به شما کمک خواهد فرمود.^۱



^۱. آیت الله وحید خراسانی، استفتائات، س ۲۵.